

หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๗)
ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐
โรงเรียน อบจ.บ้านนาบอน

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ชื่อสถานศึกษา โรงเรียน อบจ.บ้านนาบอน ตั้งอยู่เลขที่ ๓๐ ถนน เจ้าฟ้า ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต รหัสไปรษณีย์ ๘๓๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๗๖-๓๗๕๗๐๘ Email : nabon.ppao@gmail.com

๑.๒ สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต อำเภอ เมือง จังหวัด ภูเก็ต

๑.๓ เปิดสอนตั้งแต่ระดับ ชั้นอนุบาลปีที่ ๒ - ประถมศึกษาปีที่ ๖

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

๒.๑ นางสาว หนึ่งฤทัย แก้วกันเนตร ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียน อบจ.บ้านนาบอน
วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
วุฒิการศึกษาสูงสุด ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
ดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาตั้งแต่วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ปัจจุบัน

๓. วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา

๓.๑ วิสัยทัศน์ระดับปฐมวัยโรงเรียน อบจ.บ้านนาบอน

โรงเรียนคุณธรรม นักเรียนมีคุณภาพ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ต้นแบบพลเมืองสิ่งแวดล้อม บริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

๓.๒ พันธกิจ

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน จึงกำหนดพันธกิจที่จะต้องดำเนินการ ดังนี้

๑. พัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์
๒. พัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารในระบบ ICT อย่างดี
๓. พัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิต มีอารมณ์สุนทรีย์ภาพ รัก และอนุรักษ์ ศิลปะวัฒนธรรมไทย
๔. พัฒนาให้เด็กปฐมวัยเป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๕. ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอน เน้นบูรณาการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ
๖. พัฒนา ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ของห้องเรียน อาคารเรียนและบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สะอาด สวยงาม
๗. พัฒนาปรับปรุงสื่อการสอนและระบบเทคโนโลยี ช่วยในการสอนให้มีประสิทธิภาพ และทันสมัย
๘. พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพคล่องตัว เอื้อต่อการพัฒนาในทุกด้าน

๙. ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่น ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

๑๐. ส่งเสริมคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครองให้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือ ส่งเสริม และ สนับสนุนตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติอย่างแท้จริง

๑๑. ประสานความร่วมมือกับชุมชนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๓.๒ เป้าหมายการจัดการศึกษา

๑. เด็กปฐมวัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

๒. เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิด วิเคราะห์ มีวิสัยทัศน์ และมีนิสัยรักการอ่าน

๓. เด็กปฐมวัยมีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต

๔. เด็กปฐมวัยมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อแสวงหาความรู้เป็นอย่างดี

๕. ครูมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยสอน และมีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ

๖. โรงเรียนมีบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่สะอาด สวยงาม เป็นธรรมชาติ และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗. ผู้ปกครอง, คณะกรรมการสถานศึกษาฯ, ชุมชน, หน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาเห็นความสำคัญทางด้านการศึกษา และเข้ามาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียน

๘. ชุมชนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อัตลักษณ์ของโรงเรียน

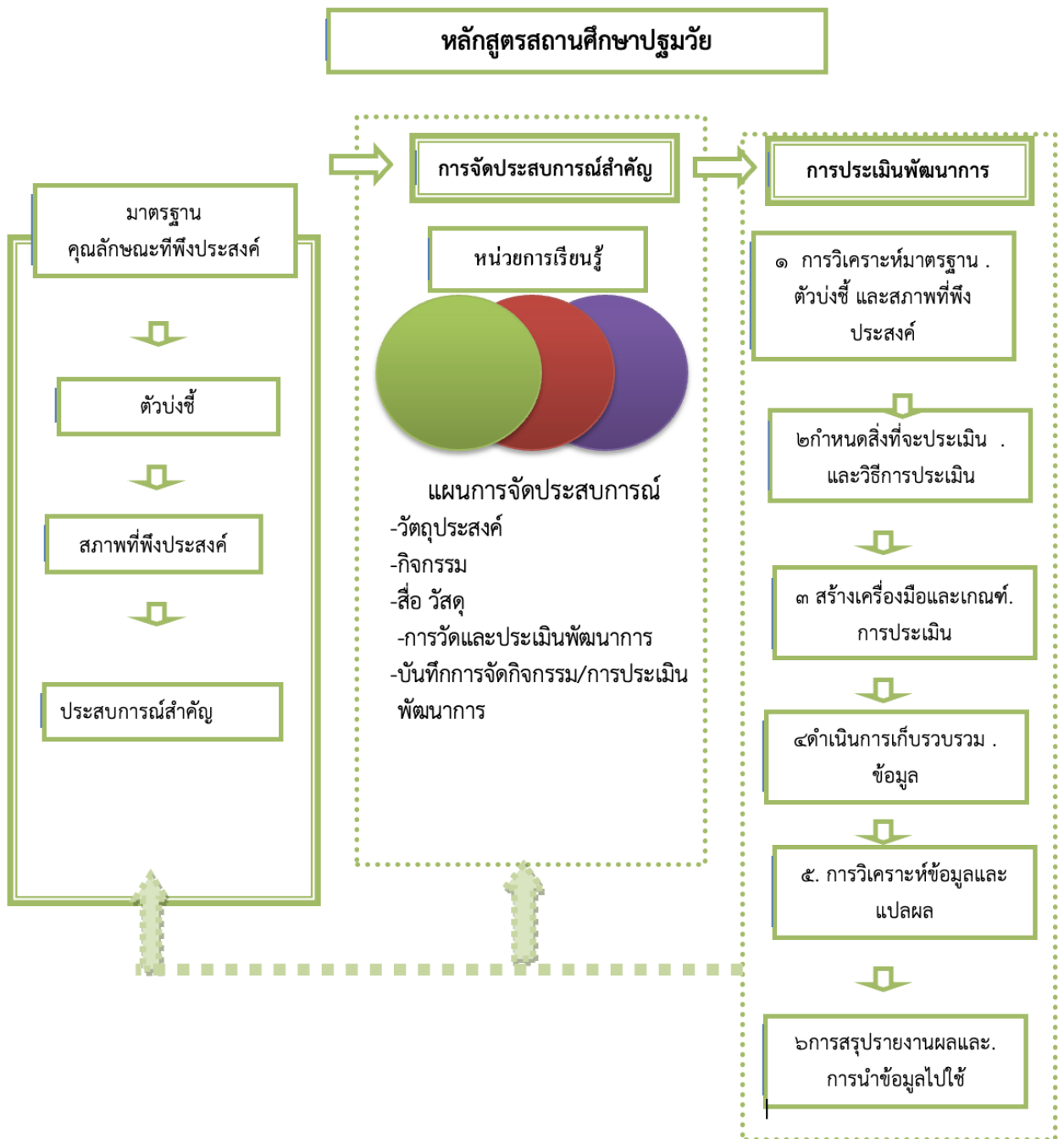
มารยาทดี มีจิตสาธารณะ

เอกลักษณ์สถานศึกษา

โรงเรียนส่งเสริมคุณธรรม

ปรัชญาการศึกษาระดับปฐมวัย

โรงเรียน อบจ.บ้านนาบอนจัดการพัฒนาเด็กอายุ ๔-๖ ปีบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเด็กแต่ละคน ได้รับการส่งเสริมให้เต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสนใจผ่านการเล่น สร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้มีทักษะการช่วยเหลือตนเองมีจิตสำนึกรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการดำรงชีวิตประจำวันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แผนภูมิหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

หลักการ

- จัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
- ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
- พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมบูรณาการหลากหลายเหมาะสมกับวัยพัฒนาการ
- จัดประสบการณ์ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
- ร่วมมือกันระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา

จุดหมาย

- พัฒนาเด็กโดยองค์รวมตามศักยภาพของเด็ก

สาระการเรียนรู้

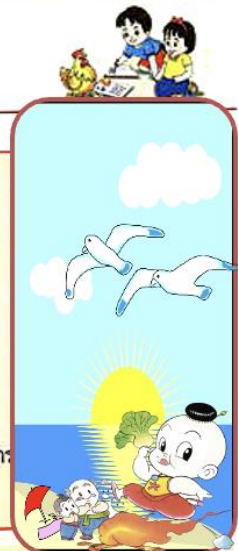
ประสบการณ์สำคัญ

- ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย
- ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ
- ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม
- ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา

สาระที่เด็กควรเรียนรู้

- ตัวเรา
- ครอบครัว
- โรงเรียน
- ชุมชนและบุคคลต่างๆ
- วันสำคัญ
- ธรรมชาติรอบตัว
- สิ่งแวดล้อม
- การคมนาคมและการสื่อสาร
- สิ่งต่างๆ รอบตัว

การจัดประสบการณ์

หลักการจัดประสบการณ์

- พัฒนาเด็กโดยองค์รวม
- เน้นเด็กเป็นสำคัญตามบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- จัดกิจกรรมให้มีความสุข

แนวการจัดประสบการณ์

- จัดสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้
- จัดประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5
- จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ กับเด็ก และกับผู้ใหญ่

กิจกรรมประจำวัน

- การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่
- การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก
- การพัฒนาความคิด
- การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

พัฒนาการเด็กปฐมวัยที่พึงประสงค์

โรงเรียน อบจ.บ้านนาบอน มุ่งส่งเสริมให้พัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีการเปลี่ยนแปลงตามวุฒิภาวะและสภาพแวดล้อมที่เด็กได้รับ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงวัยอาจเร็วหรือช้าแตกต่างกันไปในเด็กแต่ละคน มีรายละเอียด ดังนี้

๑.พัฒนาการด้านร่างกาย เป็นพัฒนาการที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของร่างกายในด้านโครงสร้างของร่างกาย ด้านความสามารถในการเคลื่อนไหว และด้านการมีสุขภาพอนามัยที่ดี รวมถึงการใช้สัมผัสรับรู้ การใช้ตาและมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เด็กอายุ ๔-๖ ปี มีการเจริญเติบโตรวดเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องน้ำหนักและส่วนสูง กล้ามเนื้อมัดใหญ่จะมีความก้าวหน้ามากกว่ากล้ามเนื้อมัดเล็ก สามารถบังคับการเคลื่อนไหวของร่างกายได้ดี มีความคล่องแคล่วว่องไวในการเดิน สามารถวิ่ง กระโดด ควบคุมและบังคับการทรงตัวได้ดี จึงชอบเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง พร้อมทั้งจะออกกำลังและเคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ ส่วนกล้ามเนื้อมัดเล็กและความสัมพันธ์ระหว่างตาและมือยังไม่สมบูรณ์ การสัมผัสหรือการใช้มือมีความละเอียดขึ้น ใช้มือหยิบจับสิ่งของต่าง ๆ ได้มากขึ้น ถ้าเด็กไม่เครียดหรือกังวลจะสามารถทำกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กได้ดีและนานขึ้น

๒.พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกของเด็ก เช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบ สนใจ เกลียด โดยที่เด็กรู้จักควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ เผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและการนับถือตนเอง เด็กอายุ ๓-๕ ปี จะแสดงความรู้สึกอย่างเต็มที่ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธแค้นจะเกิดเพียงชั่วครู่แล้วหายไป การที่เด็กเปลี่ยนแปลงอารมณ์ง่าย เพราะมีช่วงความสนใจระยะสั้น เมื่อมีสิ่งใดน่าสนใจก็จะเปลี่ยนความสนใจไปตามสิ่งนั้น เด็กวันนี้นักหวาดกลัวสิ่งต่าง ๆ เช่น ความมืด หรือสัตว์ต่าง ๆ ความกลัวของเด็กเกิดจากจินตนาการ ซึ่งดีกว่าเป็นเรื่องจริงสำหรับตน เพราะยังสับสนระหว่างเรื่องปรุงแต่งและเรื่องจริง ความสามารถแสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมกับวัย รวมถึงชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น เพราะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางน้อยลงและต้องการความสนใจจากผู้อื่นมากขึ้น

๓.พัฒนาการด้านสังคม เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมครั้งแรกในครอบครัว โดยมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และพี่น้อง เมื่อโตขึ้นต้องไปสถานศึกษา เด็กเริ่มเรียนรู้การติดต่อและการมีสัมพันธ์กับบุคคลนอกครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในวัยเดียวกัน เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวให้เข้าสังคมกับเด็กอื่นพร้อม ๆ กับรู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน เจตคติและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กจะก่อขึ้นในวัยนี้ และจะแผ่แนบยากที่จะเปลี่ยนแปลงในวัยต่อมา ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ มี ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะแรกนั้นเป็นความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ และลักษณะที่สองเป็นความสัมพันธ์กับเด็กในวัยใกล้เคียงกัน

๔.ด้านสติปัญญา ความคิดของเด็กวัยนี้มีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่สามารถเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น เด็กมีความคิดเพียงแต่ว่าทุกคนมองสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ เหมือนตนเอง ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ที่สุด เมื่ออายุ ๔-๖ ปี เด็กสามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบตัวได้ สามารถจำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้กระทำซ้ำกันบ่อย ๆ ได้ดี เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังไม่อาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ แก้ปัญหาการลองผิดลองถูกจากการรับรู้มากกว่าการใช้เหตุผลความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวพัฒนาอย่างรวดเร็วตามอายุที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของพัฒนาการทางภาษา เด็กวัยนี้เป็นระยะเวลาของการพัฒนาภาษาอย่างรวดเร็ว โดยมีการฝึกฝนการใช้ภาษาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปของการพูดคุย การตอบคำถาม การเล่าเรื่อง การเล่านิทานและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสถานศึกษา เด็กปฐมวัยสามารถใช้ภาษาแทนความคิดของตนเองและใช้ภาษาในการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นได้คำพูดของเด็กวัยนี้ อาจจะทำให้ผู้ใหญ่บางคนเข้าใจว่าเด็กรู้มากแล้วแต่ที่จริงเด็กยังไม่เข้าใจความหมายของคำและเรื่องราวลึกซึ้ง

สมรรถนะสำคัญของเด็กปฐมวัย

สมรรถนะด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัยและพฤติกรรมบ่งชี้ของเด็ก สิ่งที่เกี่ยวข้องทางด้านเด็กและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กได้ให้ความสนใจสมรรถนะและพฤติกรรมบ่งชี้มากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย อีกส่วนหนึ่งคือการพัฒนาวิชาการด้านนี้ที่เพิ่มรายละเอียดและน่าจะช่วยให้พ่อแม่ผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กครูอาจารย์เข้าใจเด็กและมีวิธีการในการเลี้ยงดูเด็กให้ได้คุณภาพยิ่งขึ้น โดยมีสมรรถนะที่สำคัญ ดังนี้

๑. ส่วนหลัก ๑ (Domain ๑) : การเคลื่อนไหวและสุขภาวะทางกาย (Motor Development and Physical Well-Being) ประกอบด้วย

๑.๑ การเคลื่อนไหว (Motor Skill Development)

๑.๑.๑ การเคลื่อนไหวและการทรงตัวโดยใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor) :

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงความแข็งแรงและประสานการทำงานของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Children demonstrate strength and coordination of movements using large muscles)

๑.๑.๒ การเคลื่อนไหวโดยใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor) :

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงความแข็งแรงและประสานการทำงานของกล้ามเนื้อมัดเล็ก (Children demonstrate strength and coordination of movements using small muscles)

๑.๑.๓ ประสาทสัมผัสกับการเคลื่อนไหว (Sensorimotor)

สมรรถนะ : เด็กสามารถใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ เป็นการนำในการเคลื่อนไหว (Children are able to use their senses. e.g: sight, hearing, touch, etc, to guide their movement)

๑.๒ สุขภาวะทางกาย (Physical Well – Being)

๑.๒.๑ โภชนาการ (Nutrition) :

สมรรถนะ : เด็กรับประทานอาหารหลายๆ ชนิดที่มีประโยชน์และปลอดภัย (Children eat a variety of nutritious and safe food)

๑.๒.๒ สมรรถภาพทางกาย (Physical Fitness) :

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงความแข็งแรงและทนทานทางร่างกาย (Children demonstrate physical strength and endurance)

๑.๒.๓ ความปลอดภัย (Safety) :

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงออกว่ามีความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัย (Children express understanding safety)

๑.๒.๔ การช่วยเหลือและดูแลตนเอง (Autonomy and Personal Care)

สมรรถนะ : เด็กสามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้ในกิจวัตรของตน (Children demonstrate autonomy in daily living)

๒. ส่วนหลัก ๒ (Domain ๒) : พัฒนาการด้านสังคม (Social Development)

๒.๑ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ (Interaction with Adults)

สมรรถนะ : เด็กแสดงทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ (Children interact with adults with appropriate social skills)

๒.๒ การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเด็ก (Interaction with peer)

สมรรถนะ : เด็กแสดงทักษะทางสังคมเชิงบวกกับเพื่อนเด็กด้วยกัน (Children demonstrate positive social skills with peers)

๒.๓ พฤติกรรมการปรับตัวทางสังคม (Adaptive Social Behavior)

สมรรถนะ : เด็กแสดงความตระหนักรู้ว่าพฤติกรรมมีผลกระทบต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม (Children demonstrate awareness of their own behavior and its effect on other people and environment)

๒.๔ เห็นคุณค่าของความแตกต่าง (Appreciating Diversity)

สมรรถนะ : เด็กตระหนักรู้ เห็นคุณค่า และยอมรับนับถือในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล (Children recognize, appreciate, and respect similarities and differences in people of diversity)

๓. ส่วนหลัก ๓ (Domain ๓) : พัฒนาการด้านอารมณ์ (Emotional Development)**๓.๑ ความคิดเกี่ยวกับตัวเอง (Self Concept)**

สมรรถนะ : เด็กสามารถรับรู้เกี่ยวกับตนเองและตระหนักรู้ว่าตนชอบหรือไม่ชอบอะไร (Children are able to perceive themselves as unique individuals and demonstrate awareness of preference)

๓.๒ การควบคุมอารมณ์ตนเอง (Emotional Self-Control)

สมรรถนะ : เด็กปฏิบัติตามกฎระเบียบและกิจวัตร และควบคุมอารมณ์ได้ตามสมควร (Children follow rules and daily routine and demonstrate appropriate level of emotional control)

๓.๓ สมรรถนะของตนเอง (Self-Efficacy)

สมรรถนะ : เด็กแสดงความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Children demonstrate belief in their abilities)

๔. ส่วนหลัก ๔ (Domain ๔) : พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา (Cognitive Development)**๔.๑ ความจำ (Memory) :**

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงการจำเบื้องต้น (Children demonstrate basic memory skills)

๔.๒ การสร้างหรือพัฒนาความคิด (ที่เป็นการคิดเบื้องต้น) (Concept Formation)

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงความคิดพื้นฐานในเรื่องเกี่ยวกับเวลา ช่องว่าง(space) ตำแหน่ง แหล่งที่ คุณลักษณะ รวมทั้งการจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ ที่อยู่แวดล้อม (Children demonstrate understanding about time, space positioning, characteristic etc., including grouping objects in the environment)

๔.๓ ตรรกะวิทยาและความมีเหตุผล (Logic and Reasoning)

สมรรถนะ : เด็กแสดงความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุและผล (Children demonstrate understanding of reasoning)

๔.๔ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)

สมรรถนะ : เด็กสามารถเปรียบเทียบ แยกแยะ ความเหมือน ความต่างและประเมินสถานการณ์ (Children are able to compare and separate similarities, differences and evaluate the situation)

๔.๕ ความตั้งใจจดจ่อ (Concentration)

สมรรถนะ : เด็กสามารถจดจ่อกับการทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจ (Children are able to concentrate on doing activities)

๔.๖ การคิดด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics)

สมรรถนะ : เด็กสามารถอ่านตัวเลข นับเลข และรู้จำนวน (Children are able to read, count, and understand numbers)

๔.๗ ความเข้าใจปรากฏการณ์และวิธีการแสวงหาข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ (Sciences)

๔.๗.๑ สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Living things) :

สมรรถนะ : เด็กแสดงพฤติกรรมอยากรู้ อยากลอง โดยการมอง การฟัง จำต้อง การถามและลงมือทำเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิตต่างๆ (Children express eagerness to learn and experiment by observing, listening, asking, touching, and experimenting about living things)

๔.๗.๒ สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิตในธรรมชาติ (Non-Living things) :

สมรรถนะ : เด็กแสดงพฤติกรรมอยากรู้ อยากลอง โดยการมอง การฟัง จำต้อง การถามและลงมือทำเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิตต่างๆ (Children express eagerness to learn and experiment by observing, listening, asking, touching, and experimenting about Non-living things)

๔.๘ ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมรอบตัว (Social Studies)

๔.๘.๑ ครอบครัว (Family) :

สมรรถนะ : เด็กแสดงออกถึงความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของครอบครัวและบทบาทของครอบครัว (Children demonstrate awareness of characteristics and roles of the family)

๔.๘.๒ ชุมชนและสังคม (Community and Society)

สมรรถนะ : เด็กแสดงออกถึงความตระหนักรู้เกี่ยวกับชุมชนของตน การพึ่งพาซึ่งกันและกันและบทบาททางสังคมของคนต่างๆ (Children demonstrate awareness of their community, social dependency, and social roles of various people in the community)

๔.๙ มลภาวะและการรักษาสีสิ่งแวดล้อม (Pollution and Environmental Preservations)

สมรรถนะ : เด็กแสดงพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมและหลีกเลี่ยงมลภาวะ (Children preserve their environment and avoid pollutions)

๔.๑๐ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าเชิงเศรษฐกิจ (Economic Value)

สมรรถนะ : เด็กแสดงออกถึงความตระหนักรู้เกี่ยวกับคุณค่าเชิงเศรษฐกิจของสิ่งต่างๆ (Children demonstrate awareness of economic value of various things)

๕. ส่วนหลัก ๕ (Domain ๕) : พัฒนาการด้านภาษา (Language Development)

๕.๑ การเข้าใจและการใช้ภาษา (Language Comprehension and Usage)

๕.๑.๑ คำศัพท์ (Vocabulary)

สมรรถนะ : เด็กสามารถรับรู้เข้าใจและใช้คำศัพท์ได้ (Children are able to understand, and use vocabulary)

๕.๑.๒ การเรียงคำให้เป็นประโยค (Syntax and Grammar)

สมรรถนะ : เด็กแสดงพัฒนาการการใช้ไวยากรณ์และการเรียงคำให้เป็นประโยค (Children demonstrate development in using grammar and sentence structure)

๕.๑.๓ ความเข้าใจภาษา (Comprehension)

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมเข้าใจความหมายและจับใจความได้จากการฟังภาษาพูด (Children demonstrate language comprehension and concept understanding from speaking language)

๕.๒ การสื่อความหมาย (Communications)

๕.๒.๑ การสื่อความหมายด้วยภาษาพูด (Verbal Communication)

สมรรถนะ : เด็กสามารถรับรู้และใช้ภาษาผู้สื่อความหมายได้ตรงตามความต้องการของตน (Children are able to understand and use speaking properly according to their needs)

๕.๒.๒ การสื่อความหมายด้วยท่าทางและสัญลักษณ์ (Non-Verbal Communication)

สมรรถนะ : เด็กสามารถสื่อความหมายอย่างมีประสิทธิภาพด้วยสีหน้าท่าทางและสัญลักษณ์ (Children are able to communicate with facial expression, gestures and symbols efficiently)

๕.๓ การอ่านและการเขียน (Literacy)

๕.๓.๑ การอ่าน (Reading)

สมรรถนะ : เด็กสามารถบ่งชี้และออกเสียงตัวพยัญชนะและคำง่ายๆ ได้ (Children are able to identify and pronounce letters, and simple words)

๕.๓.๒ การเขียน (Writing)

สมรรถนะ : เด็กสามารถเขียนตัวอักษรและคำง่ายๆ ได้ (Children are able to write letters, and simple words)

๖. ส่วนหลัก ๖ (Domain ๖) : พัฒนาการด้านจริยธรรม (Moral Development)

๖.๑ การมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline)

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมควบคุมตนเอง (Children demonstrate self-control)

๖.๒ การพัฒนาเกี่ยวกับความรู้ผิดชอบชั่วดี (Moral Development)

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมสะท้อนความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำใดถูกหรือผิด (Children behave reflecting understanding of morality)

๗. ส่วนหลัก ๗ (Domain ๗) : พัฒนาการด้านการสร้างสรรค์ (Creative Development)

๗.๑ ศิลปะการแสดง (Performing Arts)

๗.๑.๑ ดนตรีและการเต้นตามดนตรี (Music and Dance)

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมทางดนตรีและการเคลื่อนไหวตามดนตรี (Children are able to perform musical activities and move with music)

๗.๑.๒ ศิลปะการละคร (Dramatic Arts)

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมทางศิลปะการละคร (Children are able to perform in dramatic arts activities)

๗.๒ ทัศนศิลป์ (Visual Arts)

สมรรถนะ : เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมด้านการวาด การปั้น และการประดิษฐ์ (Children are able to draw, sculpt and craft)

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน ๑๒ มาตรฐาน ประกอบด้วย

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐานคือ
 - มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
 - มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐานคือ
 - มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
 - มาตรฐานที่ ๔ ซินชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
 - มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
๓. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐานคือ
 - มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
 - มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐานคือ
 - มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
 - มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้
 - มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระเรียนรู้ใน การจัดประสบการณ์ กิจกรรมและประเมินพัฒนาการเด็กโดยมีรายละเอียดของมาตรฐาน มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐานคือ
มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยเด็กมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑.๑ มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย
๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี	๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และดื่มน้ำ สะอาดด้วยตนเอง	๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ได้หลายชนิดและ ดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง
	๑.๒.๒ ล้างมือ ก่อนรับประทานอาหาร และ หลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง	๑.๒.๒ ล้างมือก่อน รับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง
	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา
	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา
๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	๑.๓.๑ เล่นและทำ กิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	๑.๓.๑ เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๒.๑ เคลื่อนไหว ร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้	๒.๑.๑ เดินต่อเท้าไป ข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน	๒.๑.๑ เดินต่อเท้าถอยหลัง เป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน
	๒.๑.๒ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้โดยไม่เสีย การทรงตัว	๒.๑.๒ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว
	๒.๑.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้	๒.๑.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว
	๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสองข้าง	๒.๑.๔ รับลูกบอลที่กระดอน ขึ้นจากพื้นได้
๒.๒ ใช้มือ-ตา ประสานสัมพันธ์กัน	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษขาดจากกันได้โดยใช้มือเดียว
	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ตามแนวเส้นโค้งได้	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ตามแนวเส้นโค้งได้
	๒.๒.๒ เขียนรูปลี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน	๒.๒.๒ เขียนรูปลี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้สอดคล้องกับ สถานการณ์อย่างเหมาะสม
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้า แสดงออกอย่างเหมาะสม บางสถานการณ์ และผู้อื่น	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้า แสดงออกอย่างเหมาะสม ตามสถานการณ์
	๓.๒.๒ แสดงความพอใจใน ผลงานและความสามารถของตนเอง	๓.๒.๒ แสดงความพอใจใน ผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๔.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออก ผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงาน ศิลปะ
	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่าน เสียงเพลง ดนตรี
	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และ ดนตรี	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๕.๑ ซื่อสัตย์สุจริต	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นด้วยตนเอง
๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาสัตว์เลี้ยง	๕.๒.๑ แสดงความรัก เพื่อนและมีเมตตาสัตว์เลี้ยง
	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ด้วยตนเอง
๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและ ท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและ ท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์
๕.๔ มีความรับผิดชอบ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง

๓. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติ กิจวัตรประจำวัน	๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเอง	๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว
	๖.๑.๒ รับประทานอาหาร ด้วยตนเอง	๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
๖.๒ มีวินัยในตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ด้วยตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง
	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังได้ด้วยตนเอง	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
๖.๓ ประหยัดและพอเพียง	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๗.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแล รักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๑.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่
๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ
	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง
	๗.๒.๓ ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติไทย และเพลงสรรเสริญพระบารมี	๗.๒.๓ ยืนตรงและร่วมร้อง เพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	๘.๒.๑ เล่นหรือทำงาน ร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	๘.๒.๑ เล่นหรือทำงานร่วมมือ กับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย
	๘.๒.๒ ยิ้ม ทักทายหรือพูดคุยกับผู้ใหญ่	๘.๒.๒ ยิ้ม ทักทายและพูดคุยกับผู้ใหญ่

	และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	และบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์
๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลง และปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง
	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วยตนเอง	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์
	๘.๓.๓ ประนีประนอมแก้ไข ปัญหาโดยปราศจากการใช้ ความรุนแรง เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๓.๓ ประนีประนอมแก้ไข ปัญหาโดยปราศจากการใช้ความ รุนแรงด้วยตนเอง

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
	๙.๑.๒ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง	๙.๑.๒ เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
๙.๒ อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้	๙.๒.๑ อ่านภาพสัญลักษณ์ คำพร้อมทั้งชี้ หรือกวาดตามองข้อความ ตามบรรทัด	๙.๒.๑ อ่านภาพสัญลักษณ์ คำด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ
	๙.๒.๒ เขียนคล้ายตัวอักษร	๙.๒.๒ เขียนชื่อของตนเองตามแบบเขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส
	๑๐.๑.๒ จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบเพียงลักษณะเดียว	๑๐.๑.๒ จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบสองลักษณะขึ้น
	๑๐.๑.๓ จำแนกและจัด กลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้อย่างน้อยหนึ่งลักษณะเป็นเกณฑ์	๑๐.๑.๓ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่ง ต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่สองลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์

๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๔ ลำดับ	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของและเหตุการณ์อย่างน้อย ๕ ลำดับ
๑๐.๒ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล	๑๐.๒.๑ ระบุสาเหตุหรือผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑๐.๒.๑ อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำด้วยตนเอง
	๑๐.๒.๒ คาดเดาหรือ คาดคะเน สิ่งที่จะเกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล	๑๐.๒.๒ คาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล
๑๐.๓ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
	๑๐.๓.๒ ระบุปัญหาและแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	๑๐.๓.๒ ระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑๑.๑ ทำงานศิลปะ ความจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๑๑.๑.๑ สร้างผลงาน ศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมี การดัดแปลง และแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อ สื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองโดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อ สื่อสารความคิด ความรู้สึกของ ตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	๑๒.๑.๑ สนใจซักถาม เกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่พบเห็น	๑๒.๑.๑ สนใจหยิบหนังสือมาอ่านและเขียนสื่อความคิดด้วยตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้น ใน การเข้าร่วมกิจกรรม	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการของตนเอง	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อ สงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายด้วยตนเอง
	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถาม “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระ การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์

ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท ในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย และการรักษาความปลอดภัย ดังนี้

๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่

๑.๑.๑.๑ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่

๑.๑.๑.๒ การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่

๑.๑.๑.๓ การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์

๑.๑.๑.๔ การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการ ขว้าง

การจับ การโยน การเตะ

๑.๑.๑.๕ การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ

๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

๑.๑.๒.๑ การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก

๑.๑.๒.๒ การเขียนภาพและการเล่นกับสี

๑.๑.๒.๓ การปั้น

๑.๑.๒.๔ การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วย เศษวัสดุ

๑.๑.๒.๕ การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ

๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว

๑.๑.๓.๑ การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน

๑.๑.๓.๒ การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อในปัจจุบัน

๑.๑.๔ การรักษาความปลอดภัย

๑.๑.๔.๑ การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน

๑.๑.๔.๒ การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย

๑.๑.๔.๓ การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย

๑.๑.๔.๔ การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ

๑.๑.๔.๕ การป้องกันภัยจากบุคคลต่าง ๆ รอบตัว

๑.๑.๔.๖ การเอาตัวรอดจากภัยทางน้ำ

๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง

๑.๑.๕.๑ การเคลื่อนไหวเพื่อควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่

๑.๑.๕.๒ การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๑.๒.๑ สุนทรียภาพดนตรี

๑.๒.๑.๑ การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิบัติงาโต้ตอบเสียงดนตรี

๑.๒.๑.๒ การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี

๑.๒.๑.๓ การเล่นบทบาทสมมติ

๑.๒.๑.๔ การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ

๑.๒.๑.๕ การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม

๑.๒.๒ การเล่น

๑.๒.๒.๑ การเล่นอิสระ

๑.๒.๒.๒ การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่

๑.๒.๒.๓ การเล่นตามมุมประสบการณ์

๑.๒.๒.๔ การเล่นนอกห้องเรียน

๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม

๑.๒.๓.๑ การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ

๑.๒.๓.๒ การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

๑.๒.๓.๓ การร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม

๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์

๑.๒.๔.๑ การสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น

๑.๒.๔.๒ การเล่นบทบาทสมมติ

๑.๒.๔.๓ การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี

๑.๒.๔.๔ การร้องเพลง

๑.๒.๔.๕ การทำงานศิลปะ

๑.๒.๕ การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ

๑.๒.๕.๑ การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง

๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

- ๑.๒.๖.๑ การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นอกเห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และ
การช่วยเหลือรอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ

สาระการเรียนรู้รายปี

โรงเรียน อบจ.บ้านนาบอน ได้มีการจัดการเรียนการสอน ๒ ระดับ คือ ระดับปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ ๒-๓ (อายุ ๔-๖ ขวบ) และ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จัดสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ระดับการศึกษาปฐมวัยกำหนดโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นสาระการเรียนรู้แกนกลาง โดยกำหนดเป็น ๒ ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรรู้ ซึ่งเด็ก ๆ จะได้เรียนรู้สาระที่ควรรู้ ๔ สาระหลัก ดังนี้

สาระที่ ๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ ศึกษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองหรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและแสดงมารยาทที่ดี

สาระที่ ๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กจะได้รู้จักและรับรู้เรื่องราว เกี่ยวกับชุมชน บุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ ๓ ธรรมชาติรอบตัว เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต สิ่งที่ไม่มีชีวิต ความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

สาระที่ ๔ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรรู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัส ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้แล้วโรงเรียน อบจ. บ้านนาบอนได้เพิ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมระดับชาติและระดับท้องถิ่นอีก ๕ ประการ คือ ๑) คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ๒) STEAM ศึกษา ๓) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนตามรูปแบบโรงเรียนอีโคสคูล ๔) การสอนเทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัย และ ๕) การสอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ และ ภาษาจีนกลาง)

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๔ – ๖ ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชาโดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

หลักการจัดประสบการณ์

๑. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้หลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง

๒. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

๓. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็ก

๔. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

๕. ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวทางการจัดประสบการณ์

๑. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ ภูมิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๓. จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรมทักษะและสาระการเรียนรู้

๔. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยครูหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๕. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

๖. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

๗. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๘. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่ตีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้ออกการณไว้

๙. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลนำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

๑๐. จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อแหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ ๔ – ๖ ปีบริบูรณ์ สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบเป็นการช่วยให้ครูผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านการจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๑. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันแต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็กดังนี้

วัย ๔ – ๕ ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๑๒-๑๕ นาที

วัย ๕ - ๖ ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๑๕- ๒๐ นาที

๒. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า ๒๐ นาที

๓. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์

เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ ๔๐-๖๐ นาที

๔. กิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและครูผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายได้จัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

๑. การพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว ความยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วิธีต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๒. การพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับ ช้อนส้อม และใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

๓. การพัฒนาการอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

๔. การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบ รับผิดชอบของตนเองและผู้อื่น โดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของความร่วมมือ เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๕. การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่และรายบุคคล

๖. การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๗. การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ดนตรี

การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

การจัดเวลาเรียน

โรงเรียนอบจ.บ้านนาบอน จัดให้เด็กระดับปฐมวัย เรียนรู้ด้วยกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม ดังนี้

๑) กิจวัตรประจำวัน

กิจวัตรประจำวัน เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้ใช้ทักษะเกี่ยวกับการช่วยเหลือตัวเอง และพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีงาม ให้เด็กฝึกปฏิบัติตนเองอย่างมีระบบ ซึ่งเป็นรากฐานของการเคารพ กฎ กติกา ระเบียบสังคม จะช่วยพัฒนาเด็กตามวัย ครบทุกทาง ตามความแตกต่างของเด็กแต่ละคน และเป็นแนวทางที่ครูจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็ก เพื่อช่วยให้ครูทราบว่า จะต้องจัดกิจกรรมใดบ้าง ในแต่ละวัน และในแต่ละกิจกรรมต้องใช้เวลานานเท่าใด และช่วยให้เด็กเรียนรู้ระเบียบวินัย แล้วปฏิบัติตาม ในการจัดกิจวัตรประจำวัน จะคำนึงถึงสภาพสังคมและสภาพแวดล้อม

ตารางกิจกรรมประจำวัน

๐๗.๐๐ – ๐๘.๐๐ น.	รับเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล
๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น.	กิจกรรมหน้าเสาธง กายบริหาร
๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
๐๙.๐๐ – ๐๙.๒๐ น.	ดื่มนม รับประทานอาหารว่าง (เช้า)
๐๙.๒๐ – ๑๐.๐๐ น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
๑๐.๐๐ – ๑๐.๓๐ น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
๑๐.๓๐ – ๑๑.๐๐ น.	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
๑๑.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน แปร่งฟัน
๑๒.๐๐ – ๑๔.๐๐ น.	นอนหลับพักผ่อน
๑๔.๐๐ – ๑๔.๒๐ น.	รับประทานอาหารว่าง (บ่าย)
๑๔.๒๐ – ๑๔.๔๕ น.	กิจกรรมเกมการศึกษา
๑๔.๔๕ – ๑๕.๐๐ น.	กิจกรรมเล่นตามมุม
๑๕.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.	เด็กเตรียมตัวกลับบ้าน

๒) กิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม ได้แก่

๒.๑ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย อย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะและอุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เสียงตบมือ เครื่องเคาะจังหวะ เคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะ และควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ทั้งกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย การเคลื่อนไหวพื้นฐาน การฝึกจังหวะ การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์

๒.๒ กิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่นำเด็กมารวมกัน เพื่อทำกิจกรรมที่ต้องใช้สมาธิและความตั้งใจ ถือเป็นกิจกรรมสงบ เช่น การฟังนิทาน การฟังเรื่องต่างๆ ที่สัมพันธ์กับหน่วยการสอน เด็กปฐมวัยจะมีความสนใจสั้น เวลาในการจัดนี้ไม่เกิน ๒๐ นาที และจะเป็นกิจกรรมที่เด็กกับครูมีความใกล้ชิดกันโดยจะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการกล้าแสดงออก และเป็นการส่งเสริมการโต้ตอบระหว่างเด็กกับครู และระหว่างเด็กกับเด็ก

๒.๓ กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่แสดงถึงความรู้สึนึกคิด จินตนาการที่เป็นรูปธรรม เป็นกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อมือเล็กของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ รวมทั้งช่วยให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต คิดหาเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และฝึกลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก

๒.๔ กิจกรรมเสรี

กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระ ตามมุมการเล่นหรือศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติ มุมบ้าน มุมร้านค้า เด็กมีโอกาสเลือกเล่นอย่างเสรี ตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก ทั้งเน้น รายบุคคล และกลุ่มย่อยเพื่อพัฒนาเด็กให้รู้จักคิดวางแผน และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อม

๒.๕ กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กออกมานอกห้องเรียน และได้มีโอกาสเล่นอย่างอิสระ การเล่นกลางแจ้งจะช่วยให้เด็กแข็งแรงและจิตใจแจ่มใส การออกกำลังกายของเด็กได้แก่ การวิ่ง กระโดด ปีนป่าย การเดินแอโรบิค ฯลฯ ฉะนั้น ในการจัดสถานที่ จึงคำนึงถึงเด็กเป็นหลัก

๒.๖ เกมการศึกษา

เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนา สติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสม สำหรับเด็กวัย ๔-๖ ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ ฯลฯ

ตารางกำหนดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ ๔-๖ ปี

กิจกรรม	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	๘๓ ชั่วโมง/ปี	๑๐๐ ชั่วโมง/ปี
๒. กิจกรรมเสริมประสบการณ์	๑๑๗ ชั่วโมง/ปี	๑๓๔ ชั่วโมง/ปี
๓. กิจกรรมสร้างสรรค์	๘๓ ชั่วโมง/ปี	๑๐๐ ชั่วโมง/ปี
๔. กิจกรรมเสรี	๑๑๗ ชั่วโมง/ปี	๑๓๔ ชั่วโมง/ปี
๕. กิจกรรมกลางแจ้ง	๘๓ ชั่วโมง/ปี	๑๐๐ ชั่วโมง/ปี
๖. เกมการศึกษา	๘๓ ชั่วโมง/ปี	๑๐๐ ชั่วโมง/ปี

หมายเหตุ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมประจำวันแต่ละกิจกรรม กำหนดให้เหมาะสมกับวัยของเด็กสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม (Eco School) ระดับปฐมวัย

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์การเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์จึงมีความสำคัญ ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผลคิดสร้างสรรค์คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบสามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงการนำความรู้ไปใช้อย่างสร้างสรรค์มีเหตุผลมีคุณธรรม นอกจากนี้ยังช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์การดูแลรักษาตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัยเป็นการตอบสนองและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในการเรียนรู้โลกธรรมชาติรอบตัวและพัฒนาทักษะทางสติปัญญาต่าง ๆ เนื่องจากเด็กในระดับปฐมวัย มีพฤติกรรมธรรมชาติของการสืบเสาะหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์อยู่ในตนเอง การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และค้นพบตนเองมากที่สุด ให้ได้ทั้งกระบวนการเรียนรู้และองค์ความรู้ตั้งแต่ระดับปฐมวัย จะช่วยส่งเสริมศักยภาพของเด็กในด้านต่าง ๆ

โรงเรียนอบจ.บ้านนาบอน เป็นโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียน Eco School ระดับสูงดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นมีส่วนร่วมและมีความเป็นพลเมือง “รักสิ่งแวดล้อม” ในระดับปฐมวัยจึงมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เด็กรักสิ่งแวดล้อม ผ่านกิจกรรมศึกษา สำรวจ ทดลองโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น การทัศนศึกษา(Field Strip) , Walk Rally, Kids Day Camp, โครงการ(Project Approach), Kids Science Show เป็นต้น

เป้าหมายของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย

เป้าหมายสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์คือเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถ ดังนี้

๑. แสดงความตระหนักรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นผ่านการลงมือปฏิบัติ การสำรวจการสังเกตการตั้งคำถามและการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ค้นพบ
๒. ดำเนินการสืบเสาะหาความรู้ได้ง่ายๆ ด้วยตนเองอย่างเสรี หรือตามแบบที่กำหนดให้รวมทั้ง ทำกิจกรรมตามคำแนะนำในการสังเกตการตั้งคำถามการวางแผนการสำรวจการตรวจสอบและการสื่อสาร สิ่งที่ค้นพบ
๓. แสดงความเข้าใจและรู้จักดูแลรักษาธรรมชาติ
๔. สืบค้นและสนทนาเกี่ยวกับลักษณะและองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ และใช้สิ่งเหล่านั้นได้อย่างปลอดภัย
๕. รู้และสามารถใช้สิ่งของที่เป็นเทคโนโลยีอย่างง่าย ๆ ได้อย่างเหมาะสมปลอดภัย
๖. เพื่อให้มีจิตวิทยาศาสตร์มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

สะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นแนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการศาสตร์ ๔ ศาสตร์เข้าด้วยกันโดยนำเอาตัวอักษรตัวแรกของศาสตร์ทั้ง ๔ มารวมกันได้แก่วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineer) และ คณิตศาสตร์ (Mathematics) โดยมีหลักแนวคิดในการนำเอาความรู้มาใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง รายละเอียดของศาสตร์ทั้ง ๔ มีดังต่อไปนี้

วิทยาศาสตร์ (S)

เด็กปฐมวัยให้ความสนใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์โดยธรรมชาติของเด็กปฐมวัยเป็นนักสำรวจ สนใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต่างๆรอบๆตัว สังเกตและตั้งคำถาม อะไร ทำไม อย่างไรเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์กายภาพอาทิลักษณะของวัตถุที่มีน้ำหนัก รูปร่าง ขนาด พื้นผิว สีรูปทรง อุณหภูมิโดยใช้ประสาทสัมผัส การเคลื่อนที่และแรงจากการผลัก การเป่าและการยก เด็กปฐมวัยเรียนรู้ชีวิตของพืชและสัตว์ในสภาพแวดล้อม เป็นต้น

เทคโนโลยี (T)

เด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและของเล่นต่างๆที่เป็นเทคโนโลยี ซึ่งเด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เช่น รถยนต์ เครื่องบิน เรือยนต์ต่างๆ การมีประสบการณ์จากสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นเทคโนโลยีในบ้าน เช่น การถ่ายภาพ การถูกบันทึกภาพด้วยวิดีโอ การดูโทรทัศน์ การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้ โทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้เด็กปฐมวัยมีประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีผ่านการปรุงอาหารของคุณแม่ เช่น เครื่องคั้นน้ำผลไม้ เครื่องผสมอาหาร เครื่องตีไข่ เครื่องปั่น หม้อหุงข้าว ตู้เย็น กาต้มน้ำไฟฟ้า เตารีดผ้า เตอบ เตายิง มีด จักรเย็บผ้า สำหรับการเรียนรู้ผ่านการใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียน และจากอุปกรณ์ประกอบการทดลองง่ายๆ ได้แก่ แว่นขยาย กล้องจุลทรรศน์ หลอดหยด เข็มทิศ ลูกตุ้มนาฬิกาสำหรับวาดภาพ กังหันลม เป็นต้น

วิศวกรรมศาสตร์ (E)

เด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ผ่านงานทางวิศวกรรมศาสตร์ในชีวิตประจำวันจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น การสร้างสะพาน การทำพื้นให้เอียงแบบสะพาน การทำถนนที่ส่งผลต่อความเร็วของรถทำถนนที่มีความโค้ง ลาดชัน ถนนที่มีลูกระนาด การสร้างลิฟต์ หรือบันไดเลื่อน การสร้างรถที่มีล้อและเพลลา เป็นต้น

คณิตศาสตร์ (M)

สำหรับความสนใจด้านคณิตศาสตร์ในเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับเรื่อง การจำแนก รูปร่าง รูปทรง (พื้นฐานเรขาคณิต) การเปรียบเทียบ และการวัด การจัดลำดับ การนับจำนวนและการใช้ตัวเลข การ รวมเข้าด้วยกัน การหยิบออก และการแบ่งสิ่งของให้เพื่อน การเรียนรู้คณิตศาสตร์ส่วนใหญ่เรียนรู้ผ่านการเล่น สำหรับพืชคณิตในระดับปฐมวัยเรียนรู้จากการจำแนก และการแบ่งประเภทหรือเรียกว่าการจัดหมวดหมู่ของวัตถุ ส่วนเรื่องเรขาคณิตนั้นเด็กปฐมวัยเรียนรู้เกี่ยวกับมิติ ตำแหน่ง ผ่านการเล่นบล็อก และการเล่นอื่นๆ

กระบวนการจัดการเรียนรู้มีหลากหลายแบบ/รูปแบบ สามารถจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเกี่ยวข้องสามารถเลือกนำมาใช้ได้ให้ เหมาะสมกับหัวข้อเรื่องที่เด็กสนใจ ระดับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตัวอย่าง เช่น กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based), กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน (Project Based), กระบวนการเรียนรู้เชิงวิศวกรรม, การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มในกิจกรรมทำอาหาร, การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มในกิจกรรมศิลปะและดนตรี เป็นต้น

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาจะดำเนินตามขั้นตอนที่สอดคล้องกับกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Process) ในระดับปฐมวัยซึ่งทางสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (กรอบการเรียนรู้และแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐) ได้ให้หลักของการดำเนินการดังนี้

๑. การตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหา ซึ่งลักษณะของคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิดที่นำไปสู่การสำรวจตรวจสอบ เช่น คำถาม อย่างไร ทำไม

๒. การสำรวจตรวจสอบ เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสังเกต การสำรวจ การวัด การทดลอง การสอบถามข้อมูลจากผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ

๓. การอธิบาย เพื่อตอบคำถามในสิ่งที่สงสัยโดยมีข้อมูลหลักฐานที่สนับสนุน ซึ่งในระดับปฐมวัย เด็กอาจจะไม่สามารถอธิบายข้อมูลและหลักฐานที่สนับสนุนได้แต่จะเป็นขั้นที่เด็กได้ข้อมูลที่พบจากการสำรวจตรวจสอบ ทำความเข้าใจกับข้อมูลนั้น

๔. การนำเสนอการสำรวจตรวจสอบอย่างง่าย ซึ่งในระดับปฐมวัยจะสามารถทำได้โดยการบอกเล่า การวาดภาพสื่อสาร การแสดงท่าทาง การประดิษฐ์ชิ้นงานเพื่อสะท้อนข้อค้นพบ เป็นต้น

สิ่งที่ครูปฐมวัยต้องคำนึงในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา คือ ครูควรต้องกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดโดยการให้คำถามปลายเปิดเพื่อให้เด็กได้นำความรู้และประสบการณ์มาออกแบบเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำกิจกรรม

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับปฐมวัย

คณิตศาสตร์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิด ทำให้มนุษย์มีความคิดอย่างมีเหตุผล เป็นระเบียบ มีแบบแผน ตลอดจนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์วางแผนแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และคณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่นๆ

เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ มีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต ชอบเล่นและสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว คณิตศาสตร์สามารถพัฒนาเสริมสร้างให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การที่เด็กมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ ไม่เพียงส่งผลให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญ ทั้งในการเรียนรู้และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับปฐมวัยมุ่งหวังให้เด็กทุกคนได้เตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์ อันเป็นพื้นฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษา โดยกำหนดสาระหลักที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

- จำนวนและการดำเนินการ จำนวน การดำเนินการของจำนวน การรวมและการแยกกลุ่ม
- การวัด ความยาว น้ำหนัก ปริมาตร เงิน และเวลา
- เรขาคณิต ตำแหน่งทิศทาง ระยะทาง รูปเรขาคณิตสามมิติและรูปเรขาคณิตสองมิติ
- พีชคณิต แบบรูปและความสัมพันธ์
- การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น การเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำเสนอ
- ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหา การให้เหตุผลการสื่อสาร การสื่อสารความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

Executive Functions (EF)

Executive Functions คือ ชุดกระบวนการคิดของสมองส่วนหน้าในการคิดวิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหายับยั้งซึ่งใจก่อนตัดสินใจลงมือทำ รู้จักหาความสุขเป็นโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น รู้จักบริหารจัดการ และควบคุมอารมณ์ของตนเองให้แสดงออกอย่างเหมาะสมได้ควบคู่กับความมีจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

แม้มนุษย์จะมีโครงสร้างและหน้าที่ของสมองที่เหมือนกันแต่ทักษะสมอง EF ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้ตามธรรมชาติ หากแต่ต้องเกิดจากการฝึกฝนซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนคุณลักษณะ EF ที่ดีฝังลงไปในตัวเด็ก และวัยที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะสมอง EF มากที่สุดคือ ช่วงอายุ ๓ - ๖ ปี ซึ่งเป็นช่วงสมองเกิดการเชื่อมโยงของเส้นใยประสาทในสมองมากที่สุด ไม่ใช่เพียงการเจริญเติบโตด้านกายภาพเท่านั้น พ่อแม่สามารถสอดแทรกให้เกิดการเติบโตด้านจิตใจให้แก่ลูกได้ด้วย

กิจกรรมที่เป็นทักษะที่เด็กวัย ๓ - ๖ ขวบสามารถทำความเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างสนุก มีความสุขในแต่ ละหัวข้อสอดแทรกทักษะสมอง EF ทั้ง ๙ ด้านอยู่เสมอ อันได้แก่

๑. ความจำเพื่อนำไปใช้งาน (Working Memory)

เมื่อเด็กได้ลงมือเล่น ลงมือทำจะเกิดเป็นความทรงจำทั้งระยะสั้นและระยะยาวโดยที่เด็กไม่ต้องท่องจำ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เมื่อพบเจอกับสถานการณ์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เชื่อมโยงกับสิ่งที่ เคยได้ลงมือทำ

๒. การคิดไตร่ตรอง ยับยั้งชั่งใจ (Inhibitory Control)

ความยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรองก่อนลงมือทำเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นมากสำหรับคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตต่อไป ไม่ด่วนได้ ด่วนทำ ด่วนสรุปโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัย ความเสี่ยงของตนเองการเล่น ต้องอาศัยการคิดไตร่ตรอง และยับยั้งชั่งใจอยู่มากเพื่อบรรลุเป้าหมายของเกม เด็กที่ขาดความยับยั้งชั่งใจมัก เตือรื้อนจากการกระทำของตนเอง และทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

๓. ทักษะการยืดหยุ่นทางความคิด (Shift Cognitive Flexibility)

ฝึกให้เด็กได้คิดนอกกรอบ มีไหวพริบ มีกระบวนการให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่หลากหลาย ความยืดหยุ่นทาง ความคิด มีไหวพริบ คิดนอกกรอบช่วยให้เด็กมีทักษะการแก้ปัญหาที่ตีความตัวเองได้รอดจากสถานการณ์ที่ไม่ คาดคิดต่างๆ

๔. ทักษะความใส่ใจจดจ่อ (Focus / Attention) ได้ดี

ความจดจ่อ คือ ความสามารถในการควบคุมตัวเองให้ไม่วอกแวก แม้จะมีสิ่งมารบกวนทำให้เด็กทำงานได้ สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อเด็กได้เล่นจะพัฒนาให้เด็กเกิดความใส่ใจจดจ่อต่อสิ่งที่อยู่ตรงหน้าได้ดีโดยไม่ต้อง บังคับขู่เข็ญเด็กเลยแม้แต่น้อย

๕. ทักษะการควบคุมอารมณ์ (Emotional Control)

กล่าวคือเมื่อเล่นด้วยกันเป็นกลุ่มแล้วยอมมีผู้ชนะและไม่ชนะ เด็กบางคนควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้เมื่อ ตนเองไม่ชนะ

ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และแสดงออกอย่างเหมาะสมจะเชื่อมโยงไปจนเป็นผู้ใหญ่ เมื่อเด็ก ได้เล่น เด็กจะพบเจอกับอารมณ์ที่หลากหลายทั้งผิดหวัง สมหวัง ทำให้เด็กเรียนรู้และจัดการกับอารมณ์ของ ตนเองได้ดีด้วยรักและปรารถนาดี

๖. ทักษะการประเมินตัวเอง (Self-Monitoring)

การประเมินตัวเอง หมายถึง การรู้ว่าตนเองมีจุดผิดพลาดหรือข้อบกพร่องใดบ้างจึงทำให้ไม่บรรลุ เป้าหมายของสิ่งที่ทำอยู่ เมื่อเด็กได้เล่นอย่างจดจ่อจะทำให้ประเมินตัวเองได้ว่า “เราจะไม่ผิดซ้ำๆในเรื่องเดิมๆ อีก” เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายได้ดีขึ้น และเด็กที่มีทักษะชีวิตที่ดีจะนำทักษะการประเมินตนเองนี้มาใช้กับ ชีวิตประจำวัน การเรียนและการทำงานต่อไปได้ดี

๗. ทักษะการริเริ่มและลงมือทำ (Initiating)

การเล่นเป็นการริเริ่มและลงมือทำซึ่งครอบคลุมถึงความกล้าที่ทำตามที่ตนเองได้วางแผนไว้ เด็กบางคน ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าตัดสินใจ แต่ในสถานการณ์ของบอร์ดเกมจะต้องตัดสินใจเพราะมักมีเงื่อนไขเรื่องเวลาเข้า มากำหนดรวมถึงฝึกทักษะทางสังคมได้ดี เพราะต้องรู้จักเกรงใจผู้อื่นที่รอเราอยู่

๘. ทักษะการวางแผน และจัดระบบต่างๆ (Planning & Organizing)

คุณลักษณะนี้ของเด็กสำคัญมาก ไม่มีใครประสบความสำเร็จโดยไม่มีการวางแผน เมื่อเด็กได้เล่น เด็กจะได้รับการฝึกให้วางแผน รู้ว่าควรทำอะไรก่อน อะไรหลัง อะไรสำคัญที่สุดซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ การงาน และชีวิตประจำวันต่อไปได้

๙. ทักษะการมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence)

การมุ่งเป้าหมาย หมายถึง ความพากเพียรพยายาม วิริยะ อุตสาหะฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายได้ ในการเล่นครั้งแรกๆ เด็กอาจจะมึนงงหรือสับสนในการคิดที่ไม่ดีนัก แต่เมื่อมีการนำกลับมาเล่นซ้ำ เด็กจะเรียนรู้กลยุทธ์ที่จะเล่นได้ดียิ่งขึ้น เรื่องนี้ช่วยยืนยันกับเด็กว่าเมื่อพยายามทำซ้ำอย่างไม่ท้อถอยแล้วเราจะทำได้ดีขึ้นเป็นลำดับและไปสู่จุดหมายที่ตั้งใจไว้ได้

การเล่นจึงเชื่อมโยงโดยตรงกับการพัฒนาทักษะสมอง EF ได้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับธรรมชาติการทำงานของสมองเด็กไปในคราวเดียวกัน

การเรียนรู้ตามหลักการพัฒนาสมอง (Brain-Based Learning : BBL)

การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและการทำงานของสมอง ของคนในทุกช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน ตลอดจนถึงวัยสูงอายุ ให้รู้ศักยภาพของตนเอง มีความสามารถในการเรียนรู้ การทำงาน สามารถแก้ปัญหาในด้านวิชาชีพ รวมถึงปัญหาในชีวิตจริงได้ พร้อมรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

หลักการทำงานของสมอง (BBL Key Principles)

๑. สมองต้องการทั้งอาหารกายและอาหารใจ
๒. สมองเรียนรู้จากการสัมผัสตรง ทางตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส และใจ
๓. สมองเรียนรู้และจดจำได้ดีเมื่อสมองส่วนอารมณ์ Limbic system เปิด
๔. สมองมีวงจรหลักสำหรับการเรียนรู้ ๒ วงจร คือ แบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ
๕. สมองเรียนรู้จากของจริงไปหาสัญลักษณ์ จากง่ายไปยาก
๖. สมองเรียนรู้และจดจำผ่านการลงมือปฏิบัติจริง แล้วฝึกฝนจนเกิดทักษะ ความชำนาญ และค้นพบตนเอง

แนวทางการจัดกระบวนการและสื่อการเรียนรู้แบบ BRAIN-BASED LEARNING

การประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการทำงานของสมองนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก เพราะการเรียนรู้กับสมองเป็นการบูรณาการอย่างองค์รวม ไม่สามารถแยกส่วนจากกันได้

กฎแอดดิกที่ ๑ สนามเด็กเล่น

เปลี่ยนสนามเด็กเล่นเพื่อพัฒนาสมองน้อยและไขสันหลังให้แข็งแรง เมื่อเด็กออกกำลังกายร่างกายจะส่งเลือดไปเลี้ยงสมองมากขึ้น ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

Make จัดทำสนามที่มีท่อนหลายอย่าง ให้เด็กได้วิ่ง ปีน โหน ลอด กระโดด ฯลฯ และมีวัสดุกันกระแทก

Move จัดเวลาให้เด็กได้เล่นสนามวันละ ๒๐ - ๓๐ นาทีทุกวันโดยมีคุณครูคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

กฎแอดดิกที่ ๒ ห้องเรียน

เปลี่ยนห้องเรียนเพื่อเปลี่ยนสมองของเด็ก สิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่มีความเข้มข้น มีสีสัน จะช่วยกระตุ้นให้เด็กสามารถเรียนรู้และจดจำเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น

Color ปรับปรุงห้องเรียน ทาสีผนังหรือนำฟิวเจอร์บอร์ดสีมาติดผนัง และทาสีโต๊ะ เก้าอี้

Corner จัดมุมอ่านไว้ในห้องเรียนทุกห้อง

Clean ที่งของที่ไม่ใช้ในห้องเรียน จัดวางอุปกรณ์และสื่อต่างๆ ไว้บนชั้นให้เป็นระเบียบ

Clear รื้อบอร์ดเก่าที่ไม่มีประโยชน์ทิ้งไปแล้วนำความรู้ที่มีประโยชน์มาจัดบอร์ด

กฎแฉดอกรที่ ๓ กระบวนการเรียนรู้

กระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้กิจกรรมต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สมองของเด็กตื่นตัว สนใจ ทำหายความคิด ค้นหา ลองผิด-ลองถูก เรียนรู้และจดจำ

One กระตุ้นสมองน้อยด้วยกิจกรรม “ขยับกาย ขยายสมอง” ทุกๆ ด้านต้นชั่วโมง

Two กระตุ้นสมองทั้งสองซีก โดยใช้บทเพลงและบทกลอน และกิจกรรมที่สนุกสนาน ช่วยในด้านการสอนภาษาและคณิตศาสตร์

Four กระตุ้นสมองทั้งสี่ส่วน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เห็นภาพ ได้รับรู้ผ่านการได้ยินเสียง ได้เคลื่อนไหวและได้ใช้ประสาทสัมผัส

กฎแฉดอกรที่ ๔ หนังสือเรียน

ใช้หนังสือและใบงานที่ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับการทำงานของสมอง เพื่อช่วยกระตุ้นสมองของเด็ก ผึกให้เด็กคิดที่ละขั้นตอนและนำทักษะความรู้ในแต่ละขั้นมาประกอบการเป็นความเข้าใจ (Concept) ในที่สุด

Brainy Book จัดหาหนังสือเรียนและหนังสืออ่านเพิ่มเติมต่างๆ ที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

Brainy Worksheets จัดทำใบงานตามหลักการ BBL ที่มี Road Map นำเด็กสู่ความสำเร็จ

กฎแฉดอกรที่ ๕ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้

ใช้สื่อและนวัตกรรมที่แปลกใหม่ น่าตื่นตื้นและมีสีสัน และมีจำนวนเพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคน เครื่องมือเหล่านี้จะช่วยในการเรียนรู้และกระตุ้นให้เด็กรู้สึกสนุกสนาน ฟังพอใจ เกิดความตั้งใจที่จะเรียนรู้เนื้อหาที่ซับซ้อน

Learning Tools

Learning Board

Learning Cards

จัดหาซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้

จัดหากระดานเคลื่อนที่สำหรับห้องเรียนชั้นอนุบาลและประถมทุกห้อง

จัดหาบัตรภาพบัตรคำเพื่อใช้ประกอบการสอน

สำหรับโรงเรียน

๑. จัดสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นความสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ เช่น อุปกรณ์ที่มีสี รูปทรง สถาปัตยกรรม สิ่งที่อยู่เรียนออกแบบกันเอง(ไม่ใช่ครูออกแบบให้) เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วมและมีความเป็นเจ้าของ
๒. สถานที่สำหรับการเรียนรู้เป็นกลุ่มร่วมกัน เช่นที่ว่าง ๆ สำหรับกลุ่มเล็ก ชุมไม้ โต๊ะหินอ่อนได้ ต้นไม้ ปรับที่ว่างเป็นห้องนั่งเล่นที่กระตุ้นการมีปฏิสัมพันธ์ จัดสถานที่ที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เป็นกลุ่ม
๓. จัดให้มีการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน มีการเคลื่อนไหวกระตุ้นสมองส่วนควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อกับสมองส่วนหน้า ให้สมองได้รับอากาศบริสุทธิ์
๔. ทุกส่วนของโรงเรียนจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้เรียนรู้ที่ไหนก็ได้ เช่น บริเวณเฉลียง ทางเชื่อมระหว่างตึก สถานที่สาธารณะ
๕. ฝ้าระวังเรื่องความปลอดภัย ลดความเสี่ยงต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชนเมือง
๖. จัดสถานที่หลากหลายที่มีรูปทรง สี แสง ช่อง รู
๗. เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมบ่อย ๆ เพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างหลากหลายจะกระตุ้นการทำงานของสมอง เช่น เวทีจัดนิทรรศการซึ่งควรเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบต่าง ๆ
๘. จัดให้มีวัสดุต่าง ๆ ที่กระตุ้นการเรียนรู้ พัฒนาการต่าง ๆ ของร่างกาย มากมายหลากหลายและสามารถนำมาจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ที่มีความคิดใหม่ ๆ โดยมีลักษณะบูรณาการไม่แยกส่วนจุดมุ่งหมายหลักคือ เป็นวัสดุที่ทำหน้าที่หลากหลาย
๙. กระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เหมาะสมกับสมองของแต่ละคนและสถานะที่เปลี่ยนแปลงไป
๑๐. จัดให้มีสถานที่สงบและสถานที่สำหรับทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
๑๑. จัดให้มีที่ส่วนตัว เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของตน จัดสถานที่ส่วนตัวของตน และสามารถแสดงความคิด สร้างสรรค์ของตนได้อย่างอิสระ
๑๒. ต้องหาวิธีที่จะให้ชุมชนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้มากที่สุด สนามเด็กเล่นในชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต นำเทคโนโลยี การเรียนทางไกล ชุมชน ภาคธุรกิจ บ้าน ต้องนำเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นทางเลือกในการเรียนรู้

สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งถือว่าเป็นช่วงแรกของการเรียนรู้ทุกโรงเรียนสามารถทำแนวทางการจัดกระบวนการและสื่อการเรียนรู้แบบ BRAIN-BASE LEARNING ไปปรับใช้เตรียมการได้ จะเห็นว่าแนวทางหลายอย่างปฐมวัยจัดอยู่แล้ว คือ ๖ กิจกรรมหลักในกิจกรรมประจำวัน ส่วนใหญ่สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว ซึ่งผู้บริหาร ครู ผู้สอนควรส่งเสริมและเน้นให้จริงจัง เพราะเป็นนโยบายระดับชาติ

การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบ BBL

๑. จัดตกแต่งห้องเรียนให้มีสีเขียว เหลือง เป็นส่วนใหญ่
๒. ห้องเรียนและบริเวณรอบๆ ห้องเรียนมีต้นไม้ร่มรื่น
๓. จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมกัน กระตุ้นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
๔. จัดให้มีสถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย
๕. จัดให้มีการเรียนรู้จากของจริง ประสบการณ์ตรงโดยผ่านประสาททั้ง ๕ (การมองเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การได้ชิม การสัมผัส)
๖. จัดให้เด็กได้ฟังเพลงกล่อมเด็ก เพลงคลาสสิก ฟังนิทาน อ่านหนังสือให้เด็กฟัง
๗. จัดให้เด็กได้เล่น ฝึกกับเครื่องเล่นที่มีเสียงดนตรี อย่างสม่ำเสมอ
๘. จัดให้เด็กได้สัมผัสกับศิลปะเรียนรู้ศิลปะ อย่างสม่ำเสมอ
๙. จัดให้มีของเล่นที่มีรูปทรง สี อย่างหลากหลาย

ผู้เรียน

๑๐. จัดให้มีกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายทุกวัน

๑๑. เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมบ่อย ๆ เช่น การจัดห้องเรียน จัดนิทรรศการ ฯลฯ

๑๒. การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมบ่อยๆจะเป็นการกระตุ้นการทำงานของสมอง

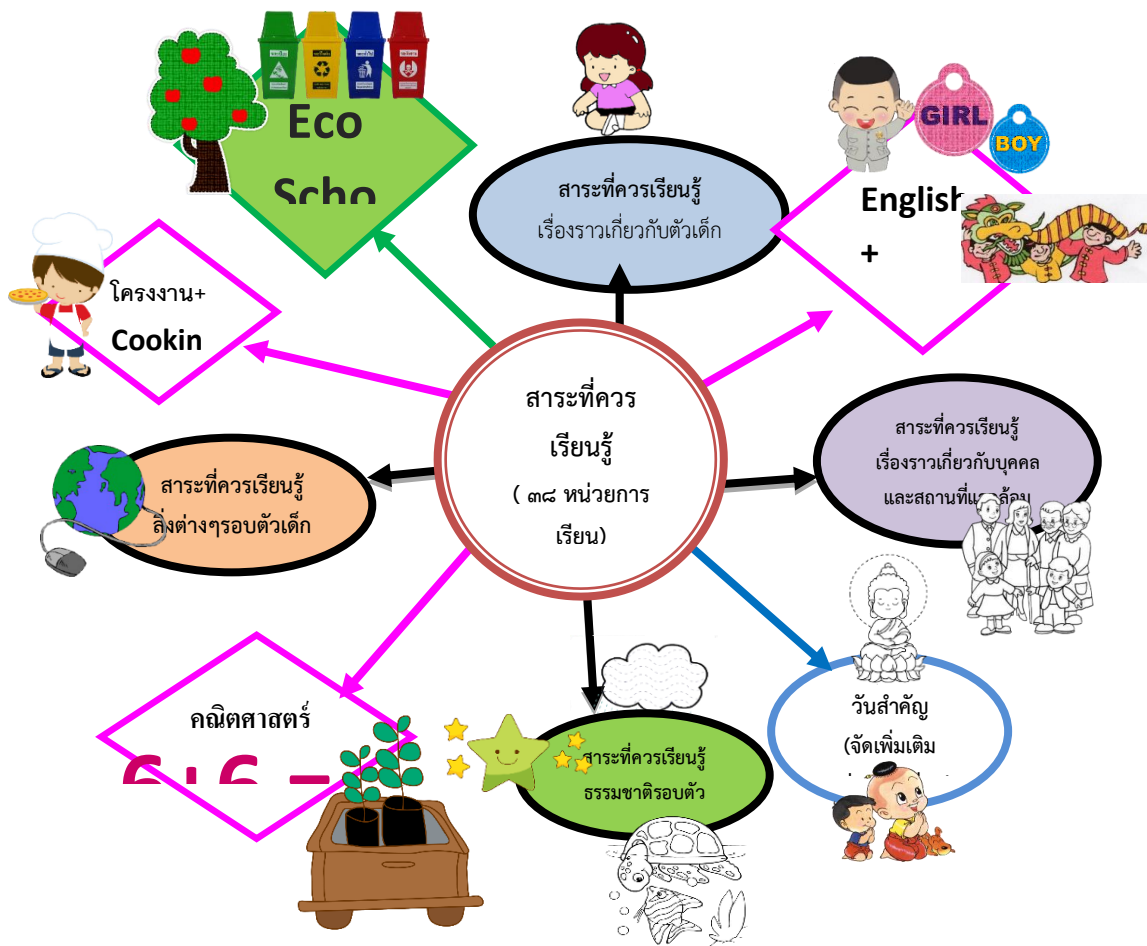
๑๓. จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ยึดหยุ่นตามความแตกต่างของผู้เรียน ยาก ง่าย ตามสภาพของ

๑๔. จัดให้มีที่เก็บอุปกรณ์และผลงานเป็นส่วนตัวของเด็กแต่ละคน
๑๕. จัดให้มีกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น เชิญเป็นวิทยากร ร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชุมชน ฯลฯ
๑๖. วางแผนใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้หลากหลาย

ปัจจัยที่ช่วยพัฒนาสมอง คือ

๑. ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด อบอุ่นกับผู้เลี้ยงดู
๒. สิ่งแวดล้อมที่มีคนพูดคุยด้วย
๓. มีโอกาสได้เล่น
๔. มีการกระตุ้นการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ผังมโนทัศน์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

แนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของโรงเรียน อบจ.บ้านนาบอน ได้คำนึงถึง วยและ พัฒนาการของผู้เรียน ความสะอาด สะดวก ปลอดภัย และร่มรื่น ความเพียงพอ ความเหมาะสมของสื่อและพื้นที่ ปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งความพร้อมของอาคารสถานที่ โดยได้จัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละวัย ได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

ภายในห้องเรียน ห้องเรียนแต่ละห้องเน้นความสะอาด การถ่ายเทของอากาศธรรมชาติ ปลอดภัย สวยงาม ตกแต่งบอร์ด ด้วยเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับมาตรฐาน สาระการเรียนรู้ ตัวชีวิต ตามกลุ่มสาระ พื้นฐาน/เพิ่มเติม ภายในห้องจะมีมุมประสบการณ์พร้อมกับสื่ออุปกรณ์ที่แข็งแรง สวยงาม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนของผู้เรียน เพราะโรงเรียนมีความเชื่อว่า สภาพแวดล้อมที่ดี และเอื้อต่อการเรียนรู้จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดี เกิดทักษะชีวิต มีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตในสังคม

ภายนอกห้องเรียน โรงเรียนได้จัดตกแต่งสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนด้วยพันธุ์ไม้ต่าง ๆ อันได้แก่ ไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ยืนต้น เป็นต้น ที่ทำให้สภาพภายในโรงเรียนร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการที่คน ผู้เรียนออกมามีสุขภาพจิตที่ดี ทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับของจริง ส่งผลให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี สนุกสนานกับการเรียนรู้ที่ครูจัดกิจกรรมให้ มีศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กเข้าไปทำกิจกรรมและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ส่งผลให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ปลูกฝังการเป็นพลเมืองสิ่งแวดล้อมตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

หลักสำคัญในการจัดคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

๑. พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน

- ๑.๑ ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
- ๑.๒ ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
- ๑.๓ ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
- ๑.๔ ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน ฯลฯ
- ๑.๕ ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

๒. พื้นที่ปฏิบัติการและการเคลื่อนไหว กำหนดให้ชัดเจน มีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

๓. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์สามารถจัดตามความเหมาะสมตามสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกอยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะ ฯลฯ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้

ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสรี มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณวันละ ๖๐ นาทีการจัดมุมเล่นต่าง ๆ ผู้สอนได้คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ๓.๑ ในห้องเรียนจัดให้มีมุมเล่นอย่างน้อย ๓-๕ มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง
- ๓.๒ มีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้างตามความสนใจของเด็ก
- ๓.๓ จัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น เช่น เด็กเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ผู้สอนจะจัดให้มีการจำลองการเกิดผีเสื้อไว้ให้เด็กดูในมุมธรรมชาติศึกษาหรือมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ
- ๓.๔ เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น

๓.๕ เสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อยสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลุกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก บริเวณสนามเด็กเล่นต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร ดังนี้

สนามเด็กเล่น มีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่มที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่ายทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ได้จัดในพื้นที่ที่ไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ได้แก่บ่อน้ำ ถนน ฯลฯ ทั้งนี้ในแต่ละเดือนมีการมอบหมายให้นักการภารโรงหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอ และหมั่นดูแลเรื่องความสะอาดอยู่เสมอ

ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ใต้ต้นไม้มีร่มเงา เพื่อใช้กิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรือจัดเป็นลานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง บริเวณธรรมชาติ ปลุกไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผักสวนครัว การปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง และบ่อซีเมนต์

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

เป็นสื่อเครื่องมือการเรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างครูและผู้เรียนในการสร้างประสบการณ์ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดได้ง่ายรวดเร็วและสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โรงเรียนได้กำหนดลักษณะของสื่อ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท

๑. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วารสาร จุลสาร แผนที่ แผนภูมิ ตาราง สถิติ กราฟ เป็นต้น

๒. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น แอปบันทึกภาพ (วิดีโอ) แอปบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

๓. สื่อธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น พืช ผัก ผลไม้ หิน แร่ เป็นต้น

๔. สื่อวัสดุและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น บัตรคำ บัตรภาพ หุ่นจำลอง เกมการศึกษา เครื่องมือ อุปกรณ์การทดลอง เป็นต้น

โรงเรียนมีระบบในการควบคุมสื่อ มีผู้ดูแลรับผิดชอบที่แน่นอน โดยดำเนินการดังนี้

๑. การจัดหา มีการสอบถามความต้องการในการใช้สื่อของครูผู้สอน โดยให้แต่ละห้องนำเสนอทุกต้นปีการศึกษา
๒. การจัดเก็บ สื่อทุกประเภทมีทะเบียนคุม มีเอกสารชัดเจน
๓. การจัดการ เมื่อลงทะเบียนแล้วจะเก็บไว้ในห้องสื่อ หลังจากนั้นครูประจำชั้นจะเบิกไปใช้สอน และมีการเช็คคืนทุก ๆ ๒ สัปดาห์ ตามทะเบียนการยืมคืนสื่อการสอน
๔. การซ่อม จะมีการสำรวจสื่อทุกสิ้นเทอม เพื่อดูว่ามีสื่อใดชำรุดที่จะซ่อมหรือจำหน่าย

แหล่งการเรียนรู้

โรงเรียน อบจ.บ้านนาบอนได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ ได้ดังนี้

๑. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ที่จัดหามาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจอย่างกระจ่างแก่เด็ก โดยสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่

- นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต / บุคลากรต่าง ๆ
 - เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลคลอง/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
 - ครู
 - ภารโรง แม่ครัว
 - พระสงฆ์ วัดคลอง
 - พ่อค้า – แม่ค้า
 - เจ้าหน้าที่ตำรวจ
 - ผู้ปกครอง
 - ช่างตัดผม / ช่างเสริมสวย
 - ผู้ประกอบการสวนผักไร้ดิน
 - ผู้ประกอบการการทำขนมพื้นเมืองภูเก็ต
 - ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ เจ้าพนักงานโรงแรมตำแหน่งต่าง ๆ
- มัคคุเทศก์

- ฯลฯ

๒. แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน ได้แก่ แหล่งข้อมูลหรือแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงโลกภายในและโลกภายนอก (inner world & outer world) ได้ และสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของเด็กปฐมวัย ได้แก่

- วัดคลอง
- คลองมุดง
- โรงทำขนมพื้นเมืองภูเก็ต
- สถานประกอบการอาชีพธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม สำนักงาน สถานีขนส่ง
- ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า โรบินสัน เทสโก้โลตัส เซลทรัล บิ๊กซี ฯลฯ
- สถานีตำรวจภูธรภูเก็ต

- ทำเรือเทียบเรือฉลอง
- สวนสัตว์ สวนแสดงปลาโลมา สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ

ฯลฯ

๓. แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่

- ห้องสมุด
- ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น
- ศูนย์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยโรงเรียน อบจ.บ้านนาบอน
- สวนเศรษฐกิจพอเพียง สวนน้ำสวนทราย สวนนก

ฯลฯ

การประเมินพัฒนาการเด็ก

หลักการสำคัญของการดำเนินการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยควรคำนึงถึงหลักสำคัญของการดำเนินงานการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๔-๖ ปี ดังนี้

๑. ผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
๒. การประเมินพัฒนาการ มีจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กและสรุปผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก
๓. การประเมินพัฒนาการต้องมีความสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์แต่ละวัยซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
๔. การประเมินพัฒนาการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างรอบด้านสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งระดับอายุของเด็ก โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเที่ยงตรง ยุติธรรม และเชื่อถือได้
๕. การประเมินพัฒนาการพิจารณาจากพัฒนาการตามวัยของเด็ก การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการร่วมกิจกรรม ควบคู่ไปในกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับอายุ และรูปแบบการจัดการศึกษา และต้องดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่อง
๖. การประเมินพัฒนาการต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้สะท้อนและตรวจสอบผลการประเมินพัฒนาการ
๗. สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารบันทึกผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษา เช่น แบบบันทึกการประเมินพัฒนาการตามหน่วยการจัดประสบการณ์ สมุดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการประจำชั้น เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินและรายงานผลพัฒนาการและสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน เพื่อเป็นการสื่อสารข้อมูลการพัฒนาการเด็กระหว่างสถานศึกษากับบ้าน

ขอบเขตของการประเมินพัฒนาการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดเป้าหมายคุณภาพของเด็กปฐมวัยเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งถือเป็นคุณภาพลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นตัวเด็กเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คุณลักษณะที่ระบุไว้ในมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กทุกคน ดังนั้น สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพมาตรฐานที่พึงประสงค์กำหนด ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย แนวคิดดังกล่าวอยู่บนฐานความเชื่อที่ว่าเด็กทุกคนสามารถพัฒนาอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมได้ ขอบเขตของการประเมินพัฒนาการประกอบด้วย

- สิ่งที่จะประเมิน
- วิธีและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
- เกณฑ์การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๔ – ๖ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็น ส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการเด็กต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์หรือจัดทำข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคลที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กมาพิจารณา ปรับปรุงวางแผน การจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

การประเมินพัฒนาการยึดหลักและวางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน
๒. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
๓. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ ไม่ใช่แบบทดสอบเพียงอย่างเดียว
๔. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก

ประเภทของการประเมินพัฒนาการ

การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของเด็ก ประกอบด้วย

๑) วัตถุประสงค์ (Objective) ซึ่งตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมายถึง จุดหมายซึ่งเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์

๒) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการได้มาของความรู้หรือทักษะผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดให้หรือที่เรียกว่า ประสบการณ์สำคัญ ในการช่วยอธิบายให้ครูเข้าใจถึงประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยต้องทำเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และช่วยแนะผู้สอนในการสังเกต สนับสนุน และวางแผนการจัดกิจกรรมให้เด็ก

๓) การประเมินผล (Evaluation) เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิดขึ้นบนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เรียกว่า สภาพที่พึงประสงค์ ที่ใช้เป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการประเมินพัฒนาการเด็ก เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนา

คุณภาพเด็กทั้งนี้ประเภทของการประเมินพัฒนาการ อาจแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ คือแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

การแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน แบ่งได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑. การประเมินความก้าวหน้าของเด็ก (Formative Evaluation) หรือการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) หรือการประเมินเพื่อเรียน (Assessment for Learning) เป็นการประเมินระหว่างการจัดระสับการณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในระหว่างทำกิจกรรมประจำวัน/กิจวัตรประจำวันปกติอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูลแล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของเด็ก และการจัดประสับการณการเรียนรู้ของผู้สอน การประเมินพัฒนาการกับการจัดประสับการณการเรียนรู้ของผู้สอนจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กันหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดการจัดประสับการณการเรียนรู้ก็ขาดประสิทธิภาพ เป็นการประเมินผลเพื่อให้รู้จุดเด่น จุดที่ควรส่งเสริม ผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินพัฒนาการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล การใช้แฟ้มสะสมงาน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของประเด็นที่กำหนด สิ่งที่สำคัญที่สุดในการประเมินความก้าวหน้าคือ การจัดประสับการณให้กับเด็กในลักษณะการเชื่อมโยงประสับการณเดิมกับประสับการณใหม่ทำให้การเรียนรู้ของเด็กเพิ่มพูนปรับเปลี่ยนความคิด ความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการให้เด็กสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้

๒. การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) หรือ การประเมินเพื่อตัดสินผลพัฒนาการ (Summative Assessment) หรือการประเมินสรุปผลของการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินสรุปพัฒนาการ เพื่อตัดสินพัฒนาการของเด็กว่ามีความพร้อมตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยหรือไม่ เพื่อเป็นการเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

ดังนั้น ผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญกับการประเมินความก้าวหน้าของเด็กในระดับห้องเรียนมากกว่าการประเมินเพื่อตัดสินผลพัฒนาการของเด็กเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา

การแบ่งตามระดับของการประเมิน

การแบ่งตามระดับของการประเมิน แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท

๑. การประเมินพัฒนาการระดับชั้นเรียน เป็นการประเมินพัฒนาการที่อยู่ในกระบวนการจัดประสับการณการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กและตัดสินผลการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากกิจกรรมหลัก/หน่วยการเรียนรู้ (Unit) ที่ผู้สอนจัดประสับการณให้กับเด็ก ผู้สอนประเมินผลพัฒนาการตามสภาพที่พึงประสงค์และตัวบ่งชี้ที่กำหนดเป็นเป้าหมายในแต่ละแผนการจัดประสับการณของหน่วยการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้า แต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล การแสดงกริยาอาการต่าง ๆ ของเด็กตลอดเวลาที่จัดประสับการณการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบและประเมินว่าเด็กบรรลุตามสภาพที่พึงประสงค์ละตัวบ่งชี้ หรือมีแนวโน้มว่าจะบรรลุสภาพที่พึงประสงค์และตัวบ่งชี้เพียงใด แล้วแก้ไขข้อบกพร่องเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้สอนควรสรุปผลการประเมินพัฒนาการว่า เด็กมีผลอันเกิดจากการจัดประสับการณการเรียนรู้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมหรือสะสมผลการประเมินพัฒนาการในกิจกรรมประจำวัน/กิจวัตรประจำวัน/หน่วยการเรียนรู้ หรือผลตามรูปแบบการประเมินพัฒนาการที่สถานศึกษากำหนด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลใช้ปรับปรุงการจัดประสับการณการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลในการสรุปผลการประเมินพัฒนาในระดับสถานศึกษาต่อไปอีกด้วย

๒. การประเมินพัฒนาการระดับสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบผลการประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลเป็นรายภาค/รายปี เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเด็กในระดับปฐมวัยของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กตามเป้าหมายหรือไม่ เด็กมีสิ่งที่ต้องการได้รับการพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการประเมินพัฒนาการของเด็กในระดับสถานศึกษาไปเป็นข้อมูลและสารสนเทศในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โครงการหรือวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนการจัดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาตามแผนการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพเด็กต่อผู้ปกครอง นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรับทราบ ตลอดจนเผยแพร่ต่อสาธารณชน ชุมชน หรือหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

อนึ่ง สำหรับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยในระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศนั้นหากเขตพื้นที่การศึกษาใดมีความพร้อม อาจมีการดำเนินงานในลักษณะของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยเข้ารับการประเมินก็ได้ ทั้งนี้ การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยขอให้ถือปฏิบัติตามหลักการการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประเมินพัฒนาการ

การดำเนินงานประเมินพัฒนาการของสถานศึกษานั้น ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการและร่วมรับผิดชอบอย่างเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละขนาด ดังนี้

ผู้สอน

๑. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และแนวการปฏิบัติการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
๒. วิเคราะห์และวางแผนการประเมินพัฒนาการที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้/กิจกรรมประจำวัน/กิจวัตรประจำวัน
๓. จัดประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ ประเมินพัฒนาการ และบันทึกผลการประจำวัน/กิจวัตรประจำวัน
๔. รวบรวมผลการประเมินพัฒนาการ แปรผลและสรุปผลการประเมินเมื่อสิ้นภาคเรียนและสิ้นปีการศึกษา
๕. สรุปผลการประเมินพัฒนาการระดับชั้นเรียนลงในสมุดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการประจำชั้น
๖. จัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน
๗. เสนอผลการประเมินพัฒนาการต่อผู้บริหารสถานศึกษาลงนามอนุมัติ

ผู้บริหารสถานศึกษา

๑. กำหนดผู้รับผิดชอบงานประเมินพัฒนาการตามหลักสูตร และวางแผนทางปฏิบัติการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
๒. นิเทศ กำกับ ติดตามให้การดำเนินการประเมินพัฒนาการให้บรรลุเป้าหมาย
๓. นำผลการประเมินพัฒนาการไปจัดทำรายงานผลการดำเนินงานกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย

พ่อ แม่ ผู้ปกครอง

๑. ให้ความร่วมมือกับผู้สอนในการประเมินพฤติกรรมของเด็กที่สังเกตได้จากที่บ้านเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการแปลผลที่เที่ยงตรงของผู้สอน
๒. รับทราบผลการประเมินของเด็กและสะท้อนให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กในปกครองของตนเอง
๓. ร่วมกับผู้สอนในการจัดประสบการณ์หรือเป็นวิทยากรท้องถิ่น

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. ให้ความเห็นชอบและประกาศใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและแนวปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
๒. รับทราบผลการประเมินพัฒนาการของเด็กเพื่อการประกันคุณภาพภายใน

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑. ส่งเสริมการจัดทำเอกสารหลักฐานว่าด้วยการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา
๒. ส่งเสริมให้ผู้สอนในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในแนวปฏิบัติการประเมินพัฒนาการตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ตลอดจนความเข้าใจในเทคนิควิธีการประเมินพัฒนาการในรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง
๓. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาเครื่องมือพัฒนาการตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและการจัดเก็บเอกสารหลักฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบ
๔. ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการและการจัดทำเอกสารหลักฐาน
๕. จัดให้มีการประเมินพัฒนาการเด็กที่ดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดและให้ความร่วมมือในการประเมินพัฒนาการระดับประเทศ

แนวปฏิบัติการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ ๔-๖ ปี มีเป้าหมายสำคัญคือ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน ๑๒ ข้อ ดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
 - มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
 - มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
 - มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
๓. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
 - มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้

เหมาะสมกับวัย

สิ่งที่จะประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยแต่ละด้าน มีดังนี้

ด้านร่างกาย ประกอบด้วย การประเมินการมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ สุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี การรู้จักรักษาความปลอดภัย การเคลื่อนไหวและการทรงตัว การเล่นและการออกกำลังกาย และการใช้มืออย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน

ด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความสนใจ/ความสามารถ/และมีความสุขในการทำงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ความรับผิดชอบในการทำงาน ความซื่อสัตย์สุจริตและรู้สึกภูมิใจ ความเมตตากรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน ตลอดจนการประหยัลดออม และพอเพียง

ด้านสังคม ประกอบด้วย การประเมินความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การระวังภัยจากคนแปลกหน้า และสถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย รักษาความเป็นไทย การยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คิดเชิงเหตุผล คิดรวบยอด การเล่น/การทำงานศิลปะ/การแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กแต่ละครั้งควรใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัยมีด้วยกันหลายวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การสังเกตและการบันทึก การสังเกตมีอยู่ ๒ แบบคือ การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และอีกแบบหนึ่งคือ การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นและผู้สอนจดบันทึกไว้การสังเกตเป็นวิธีการที่ผู้สอนใช้ในการศึกษาพัฒนาการของเด็ก เมื่อมีการสังเกตก็ต้องมีการบันทึก ผู้สอนควรทราบว่าจะบันทึกอะไรการบันทึกพฤติกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กเจริญเติบโตและ

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องนำมาบันทึกเป็นหลักฐานไว้อย่างชัดเจน การสังเกตและการบันทึกพัฒนาการเด็กสามารถใช้แบบง่ายๆคือ

๑.๑ แบบบันทึกพฤติกรรม ใช้บันทึกเหตุการณ์เฉพาะอย่างโดยบรรยายพฤติกรรมเด็ก ผู้บันทึกต้องบันทึกวัน เดือน ปีเกิดของเด็ก และวัน เดือน ปี ที่ทำการบันทึกแต่ละครั้ง

๑.๒ การบันทึกรายวัน เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือประสบการณ์หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน ถ้าหากบันทึกในรูปแบบของการบรรยายก็มักจะเน้นเฉพาะเด็กรายที่ต้องการศึกษา ข้อดีของการบันทึกรายวันคือ การชี้ให้เห็นความสามารถเฉพาะอย่างของเด็ก จะช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนได้พิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคลช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อมูลมากขึ้นสำหรับวินิจฉัยเด็กว่าสมควรจะได้รับคำปรึกษาเพื่อลดปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นยังช่วยชี้ให้เห็นข้อเสียของการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี

๑.๓ แบบสำรวจรายการ ช่วยให้สามารถวิเคราะห์เด็กแต่ละคนได้ค่อนข้างละเอียด

๒. การสนทนา สามารถใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาการด้านภาษาของเด็กและบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน

๓. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมเหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระจะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กแต่ละคนและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

การเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์ ผู้สอนควรปฏิบัติ ดังนี้

- กำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
- กำหนดคำพูด/คำถามที่จะพูดกับเด็ก ควรเป็นคำถามที่เด็กสามารถตอบได้หลากหลาย ไม่ผิด/ถูก
- การปฏิบัติขณะสัมภาษณ์ผู้สอนควรสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง
- ผู้สอนควรสร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นไม่เคร่งเครียด
- ผู้สอนควรเปิดโอกาสเวลาให้เด็กมีโอกาสคิดและตอบคำถามอย่างอิสระ
- ระยะเวลาสัมภาษณ์ไม่ควรเกิน ๑๐-๒๐ นาที

๔. การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (portfolio) ซึ่งเป็นวิธีรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน แสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังรวมเครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกสุขภาพอนามัย ฯลฯ เอาไว้ในแฟ้มผลงาน เพื่อผู้สอนจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างชัดเจนและถูกต้อง การเก็บผลงานของเด็กจะไม่ถือว่าเป็นการประเมินผลทำงานแต่ละชิ้นถูกรวบรวมไว้โดยไม่ได้รับการประเมินจากผู้สอนและไม่มีการนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเด็กหรือปรับปรุงการสอนของผู้สอน ดังนั้นจึงเป็นแต่การสะสมผลงานเท่านั้น เช่น แฟ้มผลงานขีดเขียน งานศิลปะ จะเป็นเพียงแค่แฟ้มผลงานที่ไม่มีการประเมิน แฟ้มผลงานนี้จะเป็นเครื่องมือการ

ประเมินต่อเนื่องเมื่องานที่สะสมแต่ละชิ้นถูกใช้ในการบ่งบอกความก้าวหน้า ความต้องการของเด็ก และเป็นการเก็บสะสมอย่างต่อเนื่องที่สร้างสรรค์โดยผู้สอนและเด็ก

ผู้สอนสามารถใช้แฟ้มผลงานอย่างมีคุณค่าสื่อสารกับผู้ปกครองเพราะการเก็บผลงานเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในแฟ้มผลงานเป็นข้อมูลให้ผู้ปกครองสามารถเปรียบเทียบความก้าวหน้าที่ถูกของเขามีเพิ่มขึ้น จากผลงานชิ้นแรกกับชิ้นต่อ ๆ มา ข้อมูลในแฟ้มผลงานประกอบด้วย ตัวอย่างผลงานการขีดเขียน การอ่าน และข้อมูลบางประการของเด็กที่ผู้สอนเป็นผู้บันทึก เช่นจำนวนเล่มของหนังสือที่เด็กอ่าน ความถี่ของการเลือกอ่านที่มุมหนังสือในช่วงเวลาเลือกเสรี การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ทักษะคิด เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนภาพของความพร้อมในเด็กแต่ละคนได้ชัดเจนกว่าการประเมินโดยการให้เกรด ผู้สอนจะต้องชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงที่มาของการเลือกชิ้นงานแต่ละชิ้นงานที่สะสมในแฟ้มผลงาน เช่น เป็นชิ้นงานที่ดีที่สุดในช่วงระยะเวลาที่เลือกชิ้นงานนั้น เป็นชิ้นงานที่แสดงความต่อเนื่องของงานโครงการ ฯลฯ ผู้สอนควรเชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการคัดสรรชิ้นงานที่บรรจุลงในแฟ้มผลงานของเด็ก

๕. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก ตัวชี้ของการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก แนวทางประเมินการเจริญเติบโต มีดังนี้

๕.๑ การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุกระทรวงสาธารณสุขซึ่งใช้สำหรับติดตามการเจริญเติบโตโดยรวม วิธีการใช้กราฟมีขั้นตอน ดังนี้

เมื่อชั่งน้ำหนักเด็กแล้ว นำน้ำหนักมาจุดเครื่องหมายกากบาทลงบนกราฟ และอ่านการเจริญเติบโตของเด็ก โดยดูเครื่องหมายกากบาทว่าอยู่ในแถบสีใด อ่านข้อความบนแถบสีนั้น ซึ่งแบ่งภาวะโภชนาการเป็น ๓ กลุ่มคือ น้ำหนักที่อยู่ในเกณฑ์ปกติ น้ำหนักมากเกินเกณฑ์ น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ ข้อควรระวังสำหรับผู้ปกครองและผู้สอนคือ ควรดูแลน้ำหนักเด็กอย่างให้แบ่งเบนออกจากเส้นประเมินมิเช่นนั้นเด็กมีโอกาสน้ำหนักมากเกินเกณฑ์หรือน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ได้

ข้อควรคำนึงในการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก

- เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านการเจริญเติบโต บางคนรูปร่างอ้วน บางคนช่วงครึ่งหลังของขวบปีแรก น้ำหนักเด็กจะขึ้นช้า เนื่องจากหว่านเล่นมากขึ้นและความอยากอาหารลดลง

- ภาวะโภชนาการเป็นตัวสำคัญที่เกี่ยวข้องกับขนาดของรูปร่างแต่ไม่ใช่สาเหตุเดียว กรรมพันธุ์มีผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กด้วย บางคนร่างใหญ่ บางคนร่างเล็ก เด็กอาจมีรูปร่างเหมือนพ่อแม่คนใดคนหนึ่ง ถ้าพ่อหรือแม่เตี้ยลูกอาจเตี้ยและพวกนี้อาจมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยได้และมักจะเป็นเด็กที่ทานอาหารได้น้อย

๕.๒ การตรวจสุขภาพอนามัย เป็นตัวชี้วัดคุณภาพของเด็ก โดยพิจารณาความสะอาดสิ่งปกติดูร่างกายที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการเจริญเติบโตของเด็ก ซึ่งจะประเมินสุขภาพอนามัย ๙ รายการคือ ผมหงอกและศีรษะ หูและใบหู มือและเล็บมือ เท้าและเล็บเท้า ปาก ลิ้นและฟัน จมูก ตา ผิวหนังและใบหน้า และเสื้อผ้า

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการ

การสร้างเกณฑ์หรือพัฒนาเกณฑ์หรือกำหนดเกณฑ์การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ผู้สอนควรให้ความสนใจในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. การวางแผนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างเป็นระบบ เช่น จะสังเกตเด็กคนใดบ้างในแต่ละวัน กำหนดพฤติกรรมที่สังเกตให้ชัดเจน จัดทำตารางกำหนดการสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม ผู้สอนต้องเลือกสรรพฤติกรรมที่ตรงกับระดับพัฒนาการของเด็กคนนั้นจริง ๆ

๒. ในกรณีที่ห้องเรียนมีนักเรียนจำนวนมาก ผู้สอนอาจเลือกสังเกตเฉพาะเด็กที่ทำได้ดีแล้วและเด็กที่ยังทำไม่ได้ ส่วนเด็กปานกลางให้ถือว่าทำได้ไปตามกิจกรรม

๓. ผู้สอนต้องสังเกตจากพฤติกรรม คำพูด การปฏิบัติตามขั้นตอนในระหว่างทำงาน/กิจกรรม และคุณภาพของผลงาน/ชิ้นงาน ร่องรอยที่นำมาใช้พิจารณาตัดสินผลของการทำงานหรือการปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น

๑) เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม/ทำงาน ถ้าเด็กไม่ชอบ ไม่ชำนาญจะใช้เวลานาน มีท่าทางอึดอัด ไม่กล้า ไม่เต็มใจทำงาน

๒) ความต่อเนื่อง ถ้าเด็กยังมีการหยุดชะงัก ลังเล ทำงานไม่ต่อเนื่อง แสดงว่าเด็กยังไม่ชำนาญ หรือยังไม่พร้อม

๓) ความสัมพันธ์ ถ้าการทำงาน/ปฏิบัตินั้น ๆ มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง ไม่ราบรื่น ท่าทางมือและเท้าไม่สัมพันธ์กัน แสดงว่าเด็กยังไม่ชำนาญหรือยังไม่พร้อม ท่าที่แสดงออกจึงไม่สง่างาม

๔) ความภูมิใจ ถ้าเด็กยังไม่ชื่นชม ก็จะทำงานเพียงให้แล้วเสร็จอย่างรวดเร็ว ไม่มีความภูมิใจในการทำงาน ผลงานจึงไม่ประณีต

ระดับคุณภาพผลการประเมินพัฒนาการเด็ก

สถานศึกษากำหนดระดับคุณภาพของการแสดงออกในพฤติกรรม เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ	ระบบที่ใช้คำสำคัญ
๑ หรือ ควรส่งเสริม	เด็กมีความลังเล ไม่แน่ใจ ไม่ยอมปฏิบัติตามกิจกรรม ทั้งนี้ เนื่องจากเด็กยังไม่พร้อม ยังมั่นใจ และกลัวไม่ปลอดภัย ผู้สอนต้องช่วยหรือแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างหรือต้องคอยอยู่ใกล้ๆ ค่อยๆ ให้เด็กทำทีละขั้นตอน พร้อมทั้งให้กำลังใจ
๒ หรือ พอใช้	เด็กแสดงได้เอง แต่ยังไม่คล่อง เด็กกล้าทำมากขึ้นผู้สอนกระตุ้นน้อยลง ผู้สอนต้องคอยแก้ไขในบางครั้ง หรือคอยให้กำลังใจให้เด็กฝึกปฏิบัติมากขึ้น
๓ หรือ ดี	เด็กแสดงได้อย่างชำนาญ คล่องแคล่ว และภูมิใจ เด็กจะแสดงได้เองโดยไม่ต้องกระตุ้น มีความสัมพันธ์ที่ดี

ตัวอย่างคำอธิบายคุณภาพ

พัฒนาการด้านร่างกาย : สุขภาพอนามัย

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๑ หรือ ควรส่งเสริม	ส่งเสริมความสะอาด
๒ หรือ พอใช้	สะอาดพอใช้
๓ หรือ ดี	สะอาด

พัฒนาการด้านร่างกาย :

ระดับคุณภาพกระโดดเท้าเดียว	คำอธิบายคุณภาพ
๑ หรือ ควรส่งเสริม	ทำได้แต่ไม่ถูกต้อง
๒ หรือ พอใช้	ทำได้ถูกต้อง แต่ไม่คล่องแคล่ว
๓ หรือ ดี	ทำได้ถูกต้อง และคล่องแคล่ว

พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ : ประหยัด

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๑ หรือ ควรส่งเสริม	ใช้สิ่งของเครื่องใช้เกินความจำเป็น
๒ หรือ พอใช้	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดเป็นบางครั้ง
๓ หรือ ดี	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดตามความจำเป็นทุกครั้ง

พัฒนาการด้านสังคม : ปฏิบัติตามข้อตกลง

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๑ หรือ ควรส่งเสริม	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง
๒ หรือ พอใช้	ปฏิบัติตามข้อตกลง โดยมีผู้ชี้แนะหรือกระตุ้น
๓ หรือ ดี	ปฏิบัติตามข้อตกลงได้ด้วยตนเอง

พัฒนาการด้านสติปัญญา : เขียนชื่อตนเองตามแบบ

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๑ หรือ ควรส่งเสริม	เขียนชื่อตนเองไม่ได้ หรือเขียนเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่เป็นตัวอักษร
๒ หรือ พอใช้	เขียนชื่อตนเองได้ มีอักษรบางตัวกลับหัว กลับด้านหรือสลับที่
๓ หรือ ดี	เขียนชื่อเองได้ ตัวอักษรไม่กลับหัว ไม่กลับด้านไม่สลับที่

การเลื่อนชั้นอนุบาลและเกณฑ์การจบการศึกษาระดับปฐมวัย

เมื่อสิ้นปีการศึกษา เด็กจะได้รับการเลื่อนชั้นโดยเด็กต้องได้รับการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๒ ข้อ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งต่อยอดการพัฒนาให้กับเด็กในระดับสูงขึ้นไป และเนื่องจากการศึกษาระดับอนุบาลเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่นับเป็นการศึกษาภาคบังคับ จึงไม่มีการกำหนดเกณฑ์การจบชั้นอนุบาล การเทียบโอนการเรียนรู้ และเกณฑ์การเรียนรู้ซ้ำชั้น และหากเด็กมีแนวโน้มว่าจะมีปัญหาต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหา และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่งเสริมตำบล นักจิตวิทยา ฯลฯ เข้าร่วมดำเนินงานแก้ปัญหาได้

อย่างไรก็ตาม ทักษะที่นำไปสู่ความพร้อมในการเรียนรู้ที่สามารถใช้เป็นรอยเชื่อมต่อระหว่างชั้นอนุบาลกับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ พิจารณาทักษะดังนี้

๑. ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ได้แก่ ใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมได้ด้วยตนเอง แต่งกายได้เอง เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จและช่วยทำความสะอาด รู้จักร้องขอให้ช่วยเมื่อจำเป็น
๒. ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ได้แก่ วิ่งได้อย่างราบรื่น วิ่งก้าวกระโดดได้ กระดุ้งสองขาพ้นจากพื้น ถือจับ ขว้าง กระดอนลูกบอลได้
๓. ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ได้แก่ ใช้มือหยิบจับอุปกรณ์วาดภาพและเขียน วาดภาพคนมีแขน ขา และส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ตัดตามรอยเส้นและรูปต่าง ๆ เขียนตามแบบอย่างได้
๔. ทักษะภาษาการรู้หนังสือได้แก่ พูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ฟังและปฏิบัติตามคำชี้แจงง่ายๆ ฟังเรื่องราวและคำคล้องจองต่าง ๆ อย่างสนใจ เข้าร่วมฟังสนทนาอภิปรายในเรื่องต่าง ๆ รู้จักผลัดกันพูดได้ตอบ เล่าเรื่องและทบทวนเรื่องราวหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์เล่าเรื่องจากหนังสือภาพอย่างเป็นเหตุเป็นผล อ่านหรือจดจำคำบางคำที่มีความหมายต่อตนเอง เขียนชื่อตนเองได้ เขียนคำที่มีความหมายต่อตนเอง
๕. ทักษะการคิด ได้แก่ แลกเปลี่ยนความคิดและให้เหตุผลได้ จดจำภาพและวัตถุที่เหมือนและต่างกันได้ ใช้คำใหม่ ๆ ในการแสดงความคิด ความรู้สึก ถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังเปรียบเทียบจำนวนของวัตถุ ๒ กลุ่ม โดยใช้คำ “มากกว่า” “น้อยกว่า” “เท่ากัน” อธิบายเหตุการณ์/เวลา ตามลำดับอย่างถูกต้อง รู้จักเชื่อมโยงเวลากับกิจวัตรประจำวัน

๖. ทักษะทางสังคมและอารมณ์ ได้แก่ ปรับตัวตามสภาพการณ์ ใช้คำพูดเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งนั่งได้นาน ๕-๑๐ นาที เพื่อฟังเรื่องราวหรือทำกิจกรรม ทำงานจนสำเร็จ ร่วมมือกับคนอื่นและรู้จักผลัดกันเล่น ควบคุมอารมณ์ตนเองได้เมื่อกังวลหรือตื่นเต้น หยุดเล่นและทำในสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องการให้ทำได้ ภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเป็นการสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็กซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินพัฒนาการ และจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพที่แตกต่างไปตามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพัฒนาการแต่ละด้าน ที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๒ ข้อ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

จุดมุ่งหมายการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

- ๑) เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง พ่อ แม่ และผู้ปกครองใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก
- ๒) เพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- ๓) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และเขตพื้นที่การศึกษา ใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อมูลในการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

- ๑) ข้อมูลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย เวลาเรียนแบบบันทึกการประเมินพัฒนาการตามหน่วยการจัดประสบการณ์ สมุดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการประจำชั้น และสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน และสารนิทัศน์ที่สะท้อนการเรียนรู้ของเด็ก เป็นข้อมูลสำหรับรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และผู้ปกครอง ได้รับทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็กเพื่อนำไปในการวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาเด็ก
- ๒) ข้อมูลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๒ ข้อ ตามหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนและคุณภาพของเด็ก ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และแจ้งให้ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูล โดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเด็กให้เกิดพัฒนาการอย่างถูกต้อง เหมาะสม รวมทั้งนำไปจัดทำเอกสารหลักฐานแสดงพัฒนาการของผู้เรียน
- ๓) ข้อมูลระดับเขตพื้นที่การศึกษา/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๒ ข้อ ตามหลักสูตรเป็นรายสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลที่ศึกษานิเทศก์/ผู้เกี่ยวข้องใช้วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักการศึกษา เทศบาลนครภูเก็ตซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพเด็กและมาตรฐานการศึกษา

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องนำเสนอรายละเอียดในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยกำหนดบทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง วิธีการและการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญ และให้การช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อให้เด็กปฐมวัยปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เช่น ผู้สอนระดับปฐมวัยมีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ อย่างไร และครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้วางแผนเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่ขึ้นมาจากระดับปฐมวัยอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างไร ผู้ปกครองส่งเสริมช่วยเหลือบุตรหลานอย่างไร เพราะการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็ก หากเด็กสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ เด็กจะสามารถเรียนรู้และมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า

ถ้าหากเด็กไม่สามารถปรับตัวได้ อาจกลายเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ของเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ เนื่องจากรูปแบบและลักษณะในการจัดการเรียนรู้ของทั้งสองระดับชั้นมีความแตกต่างกันจึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือที่เหมาะสมจากผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ มีความสำคัญอย่างยิ่ง บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ตัวเด็ก ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ทั้งระบบ การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ จะประสบผลสำเร็จได้ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการเชื่อมต่อโดยเฉพาะระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในช่วงอายุ ๓ – ๖ ปี กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจ จัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมโยงการศึกษาโดยการจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมต่อการศึกษา ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

๑.๑ จัดประชุมครูระดับปฐมวัยและครูระดับประถมศึกษาร่วมกันสร้างรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อครูทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

๑.๒ จัดหาเอกสารด้านหลักสูตรและเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับมาไว้ให้ครูและบุคลากรอื่นๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจ อย่างสะดวกและเพียงพอ

๑.๓ จัดกิจกรรมให้ครูทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้รับการอบรมดูงาน ซึ่งไม่ควรจัดให้เฉพาะครูในระดับเดียวกันเท่านั้น

๑.๔ จัดเอกสารเผยแพร่ตลอดจนกิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

๑.๕ จัดให้มีการพบปะ หรือการทำกิจกรรมร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ในระหว่างที่เด็กอยู่ในระดับปฐมวัย เพื่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้สร้างความเข้าใจและสนับสนุนการเรียน การสอนของบุตรหลานตนได้อย่างถูกต้อง

๑.๖ จัดกิจกรรมให้ครูทั้งสองระดับได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและเด็กในบางโอกาส

๑.๗ จัดกิจกรรมปฐมนิเทศพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างน้อย ๒ ครั้ง คือ ก่อนเด็กเข้าเรียนระดับปฐมวัยศึกษาและก่อนเด็กจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจ การศึกษาทั้งสองระดับและให้ความร่วมมือในการช่วยเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้

๒. ครูระดับปฐมวัย

ครูระดับปฐมวัย นอกจากจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กของตนแล้ว ควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยครูอาจจัดกิจกรรมดังตัวอย่างต่อไปนี้

๒.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อครูชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งจะทำให้ครูระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

๒.๒ พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

๒.๓ จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับครูตลอดจนสภาพแวดล้อม บรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือสถานศึกษาอื่น

๓. ครูระดับประถมศึกษา

ครูระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัยและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของตนให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

๓.๑ จัดกิจกรรมให้เด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครอง มีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับครูและห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ก่อนเปิดภาคเรียน

๓.๒ จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้องเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระเช่น มุมหนังสือ มุมของเล่น มุมเกมการศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

๓.๓ จัดกิจกรรมร่วมกันกับเด็กในการสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

๓.๔ เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

๔. พ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษา

พ่อแม่ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาต้องทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ และเข้าใจว่าถึงแม้เด็กจะอยู่ในระดับประถมศึกษาแล้วแต่เด็กยังต้องการความรักความเอาใจใส่ การดูแลและการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้แตกต่างไปจากระดับปฐมวัย และควรให้ความร่วมมือกับครูและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้เร็วยิ่งขึ้น

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

การจัดสถานศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมจำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน การวางแผน และดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่ทุกระดับละทุกอาชีพ การกำกับดูแล ประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ต่อไป

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุ ๔ – ๖ ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

โรงเรียน อบจ.บ้านนาบอน มีนโยบายเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษมาเรียนร่วมทั้งในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับสภาพ บริบท ความต้องการ และศักยภาพของเด็กแต่ละประเภทเพื่อพัฒนาให้เด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดโดยดำเนินการ ดังนี้

๑. เป้าหมายคุณภาพเด็ก หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาเด็ก กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยเลือกหรือปรับใช้ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็ก เพื่อนำไปทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลแต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

๒. การประเมินพัฒนาการ จะต้องคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่างของเด็ก อาทิ เด็กที่พิการอาจต้องมีการปรับการประเมินพัฒนาการที่เอื้อต่อสภาพเด็ก ทั้งวิธีการเครื่องมือที่ใช้ หรือกลุ่มเด็กที่มีจุดเน้นเฉพาะด้าน

สาระสำคัญ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

แนวคิด ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จัดทำขึ้นโดยยึดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ บนพื้นฐานแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยสากล และความเป็นไทย ครอบคลุมการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กตามวัย ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อ การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็ก และมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ด้วยความร่วมมือของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครอบครัว ชุมชน สังคม และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งเสริมสร้างคนไทยที่มีศักยภาพในอนาคต เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พัฒนารับมาโดยอาศัยแนวคิด ดังนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ พัฒนาการของเด็กจะมีลำดับขั้นตอนในลักษณะเดียวกันตามวัยของเด็ก แต่อัตราการเจริญเติบโตและระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่างๆ ของเด็กแต่ละคนอาจแตกต่างกันได้ โดยในขั้นตอนแรกจะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการขั้นต่อไป พัฒนาการประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้ และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กในแต่ละด้าน อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกาย อธิบายว่า การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก มีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นได้จะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน ทฤษฎีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ระบุว่า การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก ส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ความรักและความอบอุ่นเป็นพื้นฐานสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กมีความไว้วางใจในผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เคารพผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นประชาธิปไตย และทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญา อธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะและความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ รวมทั้งค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริม เฝ้าระวัง และช่วยแก้ปัญหาให้เด็กได้พัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

๒. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เป็นการคำนึงถึงความสมดุลและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้าน ในการดูแลพัฒนา และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กต้องไม่เน้นที่ด้านใดด้านหนึ่ง จนละเลยด้านอื่นๆ ซึ่งในแต่ละด้านของพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญามีองค์ประกอบต่างๆ ที่ต้องการการส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโต และมีพัฒนาการสมวัยอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเป็นแนวทางที่สำคัญในการตัดสินใจที่จะปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรู้ ความเข้าใจ ที่ประกอบด้วย **ความเหมาะสมกับวัยหรืออายุของเด็ก** ว่าพัฒนาการในช่วงวัยนั้นๆ ของเด็ก เป็นอย่างไร ต้องการการส่งเสริมอย่างไร การมีความรู้ทางพัฒนาการตามช่วงวัย จะทำให้สามารถทำนายพัฒนาการในลำดับต่อไปได้ และสามารถวางแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริม

พัฒนาการและช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม สำหรับ**ความเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน** เป็นการคำนึงถึงเด็กเป็นรายบุคคลที่มีความชอบ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดที่แตกต่างกัน โดยให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เพื่อการปฏิบัติต่เด็กที่คำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ และ**ความเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่** เป็นการคำนึงถึงบริบทที่แวดล้อมเด็ก เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นอย่างมีความหมาย และมีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ครอบครัว และชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ ซึ่งความรู้ความเข้าใจดังกล่าว สามารถใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย การสร้างกลุ่มการเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินพัฒนาการ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกับผู้ปกครอง และชุมชน โดยยึดหลักการตัดสินใจในการปฏิบัติบนฐานความรู้ จากแนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๓. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง สมองของเด็กเป็นสมองที่สร้างสรรค์และมีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับอารมณ์ สมองเป็นอวัยวะที่สำคัญมากที่สุด และมีการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยในช่วงนี้เซลล์สมองจะมีการพัฒนาเชื่อมต่อและทำหน้าที่ในการควบคุมการทำงานพื้นฐานของร่างกาย สำหรับในช่วงแรกเกิดถึงอายุ ๓ ปี จะเป็นช่วงที่เซลล์สมองเจริญเติบโตและขยายเครือข่ายใยสมองอย่างรวดเร็ว โดยปัจจัยในการพัฒนาของสมอง ประกอบด้วย พันธุกรรม โภชนาการ และสิ่งแวดล้อม สมองจะมีพัฒนาการที่สำคัญในการควบคุมและมีผลต่อการเรียนรู้ ความคิด จินตนาการ ความฉลาด และพัฒนาการทุกด้าน การพัฒนาสมองทำให้เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วกว่าวัยใด สำหรับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง (Brain – based Learning) เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง โครงสร้างและการทำงานของสมองที่มีการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตามช่วงวัย และมีความยืดหยุ่นทำให้การพัฒนาสมองเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต การเชื่อมโยงต่อกันของเซลล์สมองที่เป็นเครือข่ายซับซ้อนและแน่นหนาจะเกิดขึ้นก่อนอายุ ๕ ปี เมื่อเซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อเหล่านี้ได้รับการกระตุ้นมากเท่าใด ยิ่งทำให้สมองมีความสามารถในการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและจดจำได้มากขึ้น แต่หากไม่ได้รับการกระตุ้นจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับอย่างหลากหลายและไม่เกิดการเชื่อมต่อ โดยการกระตุ้นจุดเชื่อมต่อเหล่านั้นเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำ ปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการใช้ประสบการณ์ทั้ง ๕ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางสมอง เป็นการเรียนรู้จากของจริงไปหาสัญลักษณ์ จากง่ายไปหาญาติ จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม โดยคำนึงถึงความสามารถตามวัยและพัฒนาการ อย่างไรก็ตาม เมื่อสมองเจริญเติบโตในวัยต่างๆ และเริ่มมีความสามารถในการทำหน้าที่ในช่วง เวลาที่ต่างกัน จะเห็นว่าจากการเรียนรู้และทักษะบางอย่างจะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดในช่วงเวลาที่เราเรียกว่า **“หน้าต่างโอกาสของการเรียนรู้”** ซึ่งเมื่อผ่านช่วงเวลานั้นในแต่ละช่วงวัย ถ้าสมองไม่ได้รับการกระตุ้นหรือได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสม โอกาสที่จะฝึกอัดยากหรือทำไม่ได้เลย ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องจึงเป็นคนที่สำคัญที่จะต้องคอยสังเกต และใช้โอกาสนี้ช่วยเด็กเพื่อก้าวไปสู่ความสามารถเฉพาะด้านในแต่ละช่วงวัย

สำหรับช่วงปฐมวัยเป็นช่วงโอกาสที่สำคัญในการพัฒนาทักษะสมอง หรือ EF (Executive Function) ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของสมองส่วนหน้า ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยสมองส่วนนี้กำลังพัฒนามากที่สุด เป็นช่วงของการพัฒนาความสามารถในการคิด การจัดระเบียบตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการยับยั้งชั่งใจ การคิดไตร่ตรอง การควบคุมอารมณ์ การยืดหยุ่นทางความคิด การใส่ใจจดจ่อ การวางแผน การตั้งเป้าหมาย ความมุ่งมั่น การจดจำ การเรียกใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่างๆ และการลงมือทำอย่างเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ ทักษะสมอง (EF) จึงเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนในชีวิตประจำวันของเด็กผ่านประสบการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ลงมือทำ เพื่อให้เกิดความพร้อม และมีทักษะที่สำคัญต่อชีวิตในอนาคต

นอกจากนี้ สมองยังเป็นอวัยวะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ จากการปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์รอบตัว สมองมีตำแหน่งรับรู้ต่างๆ กัน ได้แก่ ส่วนรับภาพ ส่วนรับเสียง ส่วนรับสัมผัสและรับรู้การ

เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย สมองส่วนต่างๆ เหล่านี้ พัฒนาขึ้นมาได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการกระตุ้นของสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยสมองเด็กมีความจำผ่านการฟัง ต้องการรับรู้ข้อมูลเสียงพร้อมเห็นภาพ เริ่มรู้จักเสียงที่เหมือนและแตกต่าง และสามารถเรียนรู้จังหวะของคำได้จากการฟังซ้ำๆ สมองของเด็กที่เกี่ยวข้องกับภาพเสียงและสัมผัสต่างๆ มีความสำคัญมาก เพราะข้อมูลจากภาพเสียงและสัมผัสเหล่านี้จะก่อรูปขึ้นเป็นเรื่องราวที่จะรับรู้และเข้าใจซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ได้ในที่สุด สมองส่วนหนึ่มีหน้าที่คิด ตัดสินใจเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การกระทำที่เป็นลำดับขั้นตอน สมองเด็กที่สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมของภาษาที่เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมจึงจะเรียนรู้ได้ดี

๔. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นเป็นกิจกรรมการแสดงออกของเด็กอย่างอิสระตามความต้องการ และจินตนาการสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นการสะท้อนพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในชีวิตประจำวัน จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ บุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเล่นทำให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลาย และส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็ก **การเล่นของเด็กปฐมวัยจัดเป็นหัวใจ สำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม** ซึ่งการเล่นอย่างมีความหมายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ขณะที่เด็กเล่นจะเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันด้วย จากการเล่นเด็กจะมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการเรียนรู้ ผ่อนคลายอารมณ์และแสดงออกถึงตนเอง ได้เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสสำรวจ ทดลอง คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นช่วยเด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อม บุคคลรอบตัว และส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ก้าวหน้าไปตามวัยอย่างมีคุณภาพ

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการถ่ายทอดจากผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรู้มากกว่า ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาภาษา ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ รอบตัว ทักษะพื้นฐานที่สำคัญและความสามารถในการด้านต่างๆ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งความรู้สึที่ดีต่อตนเอง บุคคล สิ่งต่างๆ และสถานการณ์รอบตัว การเรียนรู้ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเลือกตามความสนใจ ลงมือกระทำผ่านสื่อ อุปกรณ์ และของเล่น ที่ตอบสนองการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น การเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการลงมือปฏิบัติ การได้สัมผัสกระทำและการกระทำซ้ำๆ เด็กจะมีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น เกิดการค้นพบและการแก้ปัญหา ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ผู้ใหญ่ควรเป็นผู้สนับสนุนวิธีการการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความท้าทายและส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสภาพแวดล้อมที่อิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้และเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

๕. แนวคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงสิทธิเด็ก การสร้างคุณค่า และสุขภาวะให้แก่เด็กปฐมวัยทุกคน เด็กปฐมวัยควรได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกคน โดยมีสิทธิในการอยู่รอด สิทธิได้รับการคุ้มครอง สิทธิในด้านพัฒนาการ และสิทธิการมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายระบุไว้ เด็กแต่ละคนมีคุณค่าในตนเองและควรสร้างคุณค่าและคุณภาพชีวิตให้เกิดขึ้นกับเด็กจากการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาที่มีคุณภาพพร้อมกับส่งเสริมด้านสุขภาวะทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการได้รับโภชนาการที่ดี การดูแลสุขภาพอนามัย การมีโอกาสพักผ่อน เล่น การปกป้องคุ้มครองจากการเจ็บป่วย และบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ตลอดจนการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขอนามัย อนึ่ง สำหรับเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ควรได้รับการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาอย่างเหมาะสมเช่นกัน

๖. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูควบคู่การให้การศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กบนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา หรือการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนอย่างเป็นองค์รวม การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยไม่รวมถึงการดูแลเอาใจใส่เด็กด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเอื้ออาทร การดูแลสุขภาพ โภชนาการและความปลอดภัย และการอบรมกล่อมเกลาให้เด็กมีจิตใจดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และมีทักษะชีวิต การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก และการปฏิบัติตนของผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็ก ที่มุ่งตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก โดยมุ่งให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี อารมณ์แจ่มใส มีความประพฤติดี มีวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลดีต่อพัฒนาการของเด็ก คือ การที่ผู้ใหญ่ที่แวดล้อมเด็กให้ความรัก ความอบอุ่น การยอมรับความคิดเห็นของเด็ก การใช้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดู ผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ใช้การสร้างวินัยเชิงบวกในการอบรมบ่มนิสัย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีเป้าหมายชีวิต มีวินัยในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น สามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาต่างๆ ได้ การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ครอบคลุมและสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องปฏิบัติอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน

สำหรับการให้การศึกษาเด็กในช่วงปฐมวัยนั้น ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่หลากหลายผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัยให้แก่เด็ก เรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ จากการลงมือปฏิบัติและค้นพบด้วยตนเอง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและการวางแผนในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ และพัฒนาเด็กแต่ละคนอย่างเต็มศักยภาพ

๗. แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่เรียนรู้ผ่านการเล่นและการทำกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย เป็นหน้าที่ของผู้สอนต้องวางแผนโดยบูรณาการทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ภาษา ดนตรี และการเคลื่อนไหว คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย และศาสตร์อื่นๆ **โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชา** แต่จะมีการผสมผสานความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของแต่ละศาสตร์ในการจัดประสบการณ์ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่นๆ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติเหมาะสมตามวัยของเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการผ่านสาระการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และสาระที่ควรเรียนรู้ ได้แก่ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก โดยออกแบบการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่ทำให้เกิดความหลากหลาย ภายใต้สาระการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงกับการพัฒนามาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก และความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของหลักสูตร โดยมีรูปแบบการจัดประสบการณ์ ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ ประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กจะจัดขึ้นโดยคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กที่เรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ การสำรวจ การทดลอง การสร้างชิ้นงานที่สร้างสรรค์ และการเห็นแบบอย่างที่ดี การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายจะช่วยตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมความชอบ ความสนใจ และความถนัด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างรอบด้าน พัฒนาทักษะชีวิต และทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ยึดหลักบูรณาการที่ว่า **หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ** ดังนั้น ผู้สอนต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๘. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถนำสื่อเทคโนโลยี และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ โดยสื่อเป็นตัวกลาง และเครื่องมือเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถเป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ของเล่น ตลอดจนเทคนิควิธีการ ที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยาก กลายเป็นรูปธรรมเกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง การใช้สื่อการเรียนรู้ต้องปลอดภัยต่อตัวเด็กและเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ ความชอบ และความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ควรมีสื่อที่เป็น สื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อนวัฒนธรรม สื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้าน ต่างๆ ให้ครบทุกด้าน ทั้งนี้ สื่อต้องเอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ และส่งเสริมการลงมือปฏิบัติจริงของเด็ก โดยการจัดซื้อสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มต้นจากสื่อของจริง ของจำลอง (๓ มิติ) ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง (๒ มิติ) และสัญลักษณ์จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมตามลำดับ

บทบาทต่อการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อการตอบสนองความต้องการและการแก้ปัญหาใน ชีวิตประจำวัน **เทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัย สามารถเป็นอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของเล่นเด็ก และวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน** การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ต้องเป็นการเลือกใช้อย่างมี จุดหมาย **เครื่องมือประเภทดิจิทัล และอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี** สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไปควรใช้กับเด็กอย่างมีจุดมุ่งหมายและใช้เป็นสื่อปฏิสัมพันธ์ จำกัดช่วงเวลาในการใช้ และมีข้อตกลงในการใช้อย่างเหมาะสมกับวัย โดยใช้เป็นทางเลือกใหม่บังคับใช้ และ**ไม่ใช่เทคโนโลยีเพื่อเสริมสื่อหลัก**

ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและ จิตตภาพ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งการ ส่งเสริมบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ผู้สอนและเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สภาพแวดล้อมที่ดีควรสะอาด ปลอดภัยอากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด เด็กมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

๙. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็น ส่วนใหญ่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสอดคล้องสัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรม ประจำวันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กสำหรับการส่งเสริมความก้าวหน้า และช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อพบเด็กล่าช้าหรือมีปัญหาที่เกิดจากพัฒนาการและการเรียนรู้ **ไม่ใช่การตัดสินผล การศึกษาและไม่ใช้แบบทดสอบในการประเมิน** เป็นการประเมินตามสภาพจริงที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ใช้ วิธีการและเครื่องมือประเมินที่หลากหลายอย่างมีจุดมุ่งหมายเหมาะสมกับศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาการตามวัย ของเด็ก ตลอดจนรูปแบบการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เด็กได้รับและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีการเก็บข้อมูลอย่าง รอบด้าน โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์กิจกรรมตามสภาพจริงหรือคล้ายจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออก ถึงความรู้ความสามารถและทักษะต่างๆ จากการปฏิบัติกิจกรรม หรือการสร้างงานที่เป็นผลผลิต เพื่อเป็นการสะท้อน ภาพที่แท้จริง มีการนำเสนอหลักฐานในการประเมินที่น่าเชื่อถือในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อสื่อสารผลการประเมินให้แก่ ครอบครัว รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยสามารถบอกได้ว่า เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ชี้ให้เห็น ความสามารถและความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับผู้ปกครอง พ่อแม่ของเด็ก และขณะเดียวกัน ยังใช้ในการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

๑๐. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชน การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคคล ในครอบครัวเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด และครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ของเด็ก สถานศึกษาหรือสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัยจะเป็นส่วนสำคัญที่อบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก จึงไม่เพียงแต่แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ

เด็กเท่านั้น แต่ยังต้องมีการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนที่มีรูปแบบต่างๆ เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน เช่น โปรแกรมการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในการดูแลและพัฒนาเด็ก โปรแกรมการช่วยเหลือครอบครัวและเด็กในด้านสุขอนามัย โภชนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการ การเยี่ยมบ้านเด็ก การสร้างช่วงรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับอนุบาลกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ หรือเข้าสู่สถานศึกษา การสื่อสารกับผู้ปกครองในช่องทางต่างๆ ที่เหมาะสม การขออาสาสมัครผู้ปกครองที่มีความสามารถหลากหลาย มีเวลา หรือต้องการช่วยเหลือสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่างๆ การสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ที่เชื่อมต่อกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การสร้างความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การให้บริการและสนับสนุนตลอดจนการเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก โดยการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความไว้วางใจ ความเคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ

๑๑. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นไทย และความหลากหลาย

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมเด็กสู่อนาคต อย่างไรก็ตาม เด็กเมื่อเกิดมาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบดั้งเดิมตามประเพณี ฆราวาส และการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาบรรพบุรุษแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ค่านิยม และความเชื่อของบุคคลในครอบครัวและชุมชนของแต่ละที่ด้วย โดยบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมรอบตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการและการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ผู้สอนควรเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข เป็นการเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคตกับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความเป็นไทยที่มีมรดกทางวัฒนธรรมทั้งด้านภาษา มารยาท คุณธรรมจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงาม และที่สำคัญคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรม โดยในการจัดการศึกษาต้องมีการคำนึงถึงทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐกิจ สถานะ เพศ วัย ความต้องการพิเศษที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถพัฒนาให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในแนวคิดและความหลากหลายเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรอบด้าน โดยสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอัตลักษณ์ มีการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมที่สร้างความเชื่อมโยงกับสังคมวัฒนธรรมความเป็นไทยและความหลากหลาย

จากแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์ และพัฒนาต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ซึ่งสมองหากได้รับการกระตุ้นจะมีความสามารถในการเรียนรู้และจดจำได้มากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ที่ยึดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีความหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้เด็กและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นไทยและความหลากหลาย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และจากพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๒๕๖๒ มาตราต่างๆ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงกำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ ๓ ถึง ๖ ปีขึ้น

สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดสาระสำคัญไว้ให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยยึดเป็นแนวทาง เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่หน่วยงานของตนรับผิดชอบ โดยต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนในเรื่องของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ การจัดเวลาเรียน และสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปี บริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับ พ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้ การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาดตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาทุกด้าน อย่าง เป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพโดยมีหลักการดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
๓. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนที่เพียงพอ
๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
๕. สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษา กับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
๒. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน ๑๒ มาตรฐาน ประกอบด้วย

๕. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
 - มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
๖. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
 - มาตรฐานที่ ๔ ซินชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
 - มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
๗. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
 - มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๘. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
 - มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้
 - มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระเรียนรู้ใน การจัด

ประสบการณ์ กิจกรรมและประเมินพัฒนาการเด็กโดยมีรายละเอียดของมาตรฐาน มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ดังนี้

๒. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐานคือ
มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยเด็กมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑.๑ มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย
๑.๒ มีสุขภาพอนามัย สุขอนิสัยที่ดี	๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และดื่มน้ำ สะอาดด้วยตนเอง	๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ได้ หลายชนิดและ ดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง
	๑.๒.๒ ล้างมือ ก่อนรับประทานอาหาร และ หลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง	๑.๒.๒ ล้างมือก่อน รับประทานอาหารและ หลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง
	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา
	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา
๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	๑.๓.๑ เล่นและทำ กิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	๑.๓.๑ เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่น อย่างปลอดภัย

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๒.๑ เคลื่อนไหว ร่างกาย อย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้	๒.๑.๑ เดินต่อเท้าไป ข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน	๒.๑.๑ เดินต่อเท้าถอยหลัง เป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน
	๒.๑.๒ กระโดดขาเดียวอยู่ กับที่ได้โดยไม่ต้องเสีย การทรงตัว	๒.๑.๒ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องเสียการทรงตัว
	๒.๑.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้	๒.๑.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว
	๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือทั้งสองข้าง	๒.๑.๔ รับลูกบอลที่กระดอน ขึ้นจากพื้นได้
๒.๒ ใช้มือ-ตา ประสานสัมพันธ์กัน	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษขาดจากกันได้โดยใช้มือเดียว
	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ตามแนวเส้นโค้งได้	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ตามแนวเส้นโค้งได้
	๒.๒.๒ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน	๒.๒.๒ เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้า แสดงออกอย่างเหมาะสม บางสถานการณ์ และผู้อื่น	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้า แสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
	๓.๒.๒ แสดงความพอใจใน ผลงานและความสามารถของตนเอง	๓.๒.๒ แสดงความพอใจใน ผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ ๔ ขึ้นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๔.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออก ผ่านงานศิลปะ ดนตรี และ การเคลื่อนไหว	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออก ผ่านงานศิลปะ	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงาน ศิลปะ
	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุข และ แสดงออก ผ่านเสียงเพลง ดนตรี	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี
	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และ แสดง ทำทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และ ดนตรี	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงทำทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๕.๑ ซื่อสัตย์สุจริต	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นด้วยตนเอง
๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตา สัตว์เลี้ยง	๕.๒.๑ แสดงความรัก เพื่อนและมีเมตตาสัตว์เลี้ยง
	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ด้วยตนเอง
๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและ ทำทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและ ทำทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์
๕.๔ มีความรับผิดชอบ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง

๓. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ
 มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๖.๑ ช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติ กิจวัตร ประจำวัน	๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเอง	๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว
	๖.๑.๒ รับประทานอาหาร ด้วยตนเอง	๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
๖.๒ มีวินัยในตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ด้วยตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง
	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังได้ด้วยตนเอง	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
๖.๓ ประหยัดและพอเพียง	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ๗และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๗.๑ดูแลรักษา ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแล รักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๗.๑.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่
๗.๒ มีมารยาทตาม วัฒนธรรมไทยและรัก ความเป็นไทย	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ
	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง
	๗.๒.๓ ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติไทย และเพลงสรรเสริญพระบารมี	๗.๒.๓ ยืนตรงและร่วมร้อง เพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญพระบารมี

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๘.๑ ยอมรับความ เหมือนและ ความแตกต่างระหว่างบุคคล	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	๘.๒.๑ เล่นหรือทำงาน ร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	๘.๒.๑ เล่นหรือทำงานร่วมมือ กับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย
	๘.๒.๒ ยิ้ม ทักทายหรือพูดคุยกับ ผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	๘.๒.๒ ยิ้ม ทักทายและพูดคุยกับผู้ใหญ่และ บุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์
๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็น สมาชิกที่ดีของสังคม	๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลง และปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลง แลปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วยตนเอง	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์
	๘.๓.๓ ประนีประนอมแก้ไข ปัญหาโดยปราศจากการใช้ ความรุนแรง เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๘.๓.๓ ประนีประนอมแก้ไข ปัญหาโดยปราศจากการใช้ความ รุนแรงด้วยตนเอง

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน คือ
มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
	๙.๑.๒ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง	๙.๑.๒ เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
๙.๒ อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้	๙.๒.๑ อ่านภาพสัญลักษณ์ คำพร้อมทั้งชี้หรือกวาดตามองข้อความ ตามบรรทัด	๙.๒.๑ อ่านภาพสัญลักษณ์ คำด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ
	๙.๒.๒ เขียนคล้ายตัวอักษร	๙.๒.๒ เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส
	๑๐.๑.๒ จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบเพียงลักษณะเดียว	๑๐.๑.๒ จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบสองลักษณะขึ้น
	๑๐.๑.๓ จำแนกและจัด กลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้อย่างน้อยหนึ่งลักษณะเป็นเกณฑ์	๑๐.๑.๓ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่ง ต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่สองลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์
๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๔ ลำดับ	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของและเหตุการณ์อย่างน้อย ๕ ลำดับ
๑๐.๒ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล	๑๐.๒.๑ ระบุสาเหตุหรือผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑๐.๒.๑ อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑๐.๒ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล	๑๐.๒.๒ คาดเดาหรือ คาดคะเน สิ่งที่จะเกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล	๑๐.๒.๒ คาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล
๑๐.๓ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	๑๐.๓.๒ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
	๑๐.๓.๒ ระบุปัญหาและแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	๑๐.๓.๒ ระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑๑.๑ ทำงานศิลปะ ความจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๑๑.๑.๑ สร้างผลงาน ศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองโดยมีการดัดแปลง และแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อ สื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองโดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิม และมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อ สื่อสารความคิด ความรู้สึกของ ตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	๑๒.๑.๑ สนใจซักถาม เกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่พบเห็น	๑๒.๑.๑ สนใจหยิบหนังสือมาอ่านและเขียนสื่อความคิดด้วยตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้น ใน การเข้าร่วมกิจกรรม	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการ ร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการของตนเอง	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อ สงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายด้วยตนเอง
	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถาม “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ ๔ ถึง ๖ ปี กำหนดกรอบการจัดเวลาเรียนในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กเป็นเวลา ๑-๒ ปีการศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วันต่อ ๑ ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาน้อยกว่า ๕ ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้รายปี

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ทั้ง สอง ส่วนมีความสำคัญในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยผู้สอนอาจจัดในรูปแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย รวมทั้งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีรายละเอียด ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ จะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กต้อง**ทำอะไร** เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว**อย่างไร** และทุกประสบการณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก ช่วยผู้สอนในการสังเกต สนับสนุน และวางแผน**การจัดกิจกรรม**ให้เด็ก ประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีความสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก ตัวอย่างเช่น เด็กเข้าใจความหมายของการเปรียบเทียบและจำแนกผ่านประสบการณ์สำคัญ การจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง ผู้สอนจึงวางแผนจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสนับบล็อกรูปทรงต่างๆ อย่างอิสระ มีการเปรียบเทียบขนาดของบล็อกรูปทรงเดียวกัน และจำแนกรูปทรงของบล็อกเป็นกลุ่ม เด็กจะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญในการจำแนก เปรียบเทียบซ้ำแล้วซ้ำอีก มีการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ ผู้ใหญ่ และเด็กอื่น ฯลฯ นอกจากนี้ ผู้สอนที่เข้าใจและเห็นความสำคัญจะยึดประสบการณ์สำคัญเป็นเสมือนเครื่องมือสำหรับการสังเกตพัฒนาการเด็ก แปลการกระทำของเด็ก ช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดซื้อและช่วยวางแผนกิจกรรมในแต่ละวัน ประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็กอายุ ๔ - ๖ ปี จะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน คือ

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและระบบประสาทในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ และสนับสนุนให้เด็กรู้จักดูแลสุขภาพและสุขอนามัย สุขนิสัย การรักษาความปลอดภัยและการตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายของตนเอง ดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านร่างกาย)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่	
(๑) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่	ตบมือ ผงกศีรษะ เคลื่อนไหวไหล เอว มือและแขน มือและนิ้วมือ เคาะเทา เทาและปลายเทายูกับที่
(๒) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่	คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด สไลด์ ควบม้า ก้าวกระโดด เคลื่อนที่ไปข้างหน้า ข้างหลัง ข้างซ้าย ข้างขวา หมุนตัว
(๓) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์	เคลื่อนไหวยางกายพร้อมเชือก ผ้าแพร ริบบิ้น วัสดุอื่นๆ ที่เหมาะสมตามจินตนาการ เพลงบรรเลง คำบรรยายของผู้สอน

(๔) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ	เล่นเกมกลางแจ้ง เช่น ลิงชิงบอล ขว้างลูกบอล ถูทรายโยนลูกบอลหรือวัสดุอื่นลงตะกร้า ตะบอล
(๕) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ	เล่นอิสระ เล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นปนปาย โหน มุดลอดเครื่องเล่น ปั่นจักรยานสามล้อ
๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	
(๑) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างสิ่งต่างๆ จากแท่งไม้ บล็อก	ต่อเลโก้ นีโอตบกลมุด กระดานตะปู บล็อกไม้หรือพลาสติก
(๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี	เขียนภาพด้วยสีเทียน สีไม้ สีจากวัสดุธรรมชาติ เล่นกับสีน้ำ เช่น เปาสี ทับสี พับสี หยอดสี ละเลงสี กลิ้งสี
(๓) การปั้น	ปั้นดินเหนียว ดินน้ำมัน ปั้นแป้งโดว์
(๔) การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยเศษวัสดุ	สร้างชิ้นงานจากวัสดุธรรมชาติหรือวัสดุที่เหลือใช้
(๕) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ	ใช้กรรไกรปลายมนตัดกระดาษหรือตัดใบไม้ ร้อยดอกไม้ และวัสดุต่างๆ ฉีก ตัด ปะกระดาษหรือวัสดุธรรมชาติ
๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน	
(๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดี ในกิจวัตรประจำวัน	ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ทำความสะอาดหลังจากเข้าห้องน้ำห้องส้วม รับประทานอาหารกลางวันครบห้าหมู่ นอนกลางวัน ออกกำลังกาย ดูแลรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัว
(๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกัน และรักษาความปลอดภัย	ฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกัน และรักษาความปลอดภัย เช่น การข้ามถนน การรับของ จากคนแปลกหน้า ของมีคม สัตว์มีพิษ และอันตรายจาก สารพิษ
(๓) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย	เล่นเครื่องเล่นสนามตามข้อตกลงอย่างถูกวิธี เช่น ปีน ป่าย โหน ลอด มุด คลาน ด้วยความระมัดระวัง รอคอย ไม่แย่งกันในการเล่น
(๔) การเล่นเกมบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ	เล่นเกมบทบาทสมมติการปฏิบัติตามกฎจราจร เช่น การข้ามถนน การซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ การคาดเข็มขัดนิรภัย และ การปฏิบัติตนเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น ไฟไหม้ แผ่นดินไหว พายุ ฯลฯ และสรุปผลที่เกิดจากการเล่นเกมบทบาทสมมติ
๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง	
(๑) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทางระดับ และพื้นที่	เคลื่อนไหวร่างกายไปในทิศทางต่างๆ เช่น ซ้าย ขวา หน้า หลัง ทัวบริเวณที่กำหนดในระดับสูง กลาง และต่ำ มีการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย เช่น มุด ลอด คลาน กลิ้ง กระโดด
(๒) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง	การเดิน วิ่ง กระโดดหลบหลีกหรือข้ามสิ่งกีดขวางต่างๆ เช่น ล้อรถยนต์ ถังน้ำมัน ที่กั้นจราจร ห่วงฮูลาฮูป สิ่งของ บล็อกไม้

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง ขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านอารมณ์ จิตใจ)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๒.๑ สุนทรียภาพ ดนตรี	
(๑) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี	ทำท่าทางเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ เช่น โยกตัว สายสะโพก ตบมือ ย่ำเท้าตามจังหวะและเสียงเพลง เช่น เพลงบรรเลง เพลงตามสมัยนิยม เพลงที่สนใจ เพลงตามหน่วยการจัดประสบการณ์ เพลงประจำโรงเรียน และเพลงพื้นบ้าน
(๒) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ	เล่นเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ หรือวัสดุอื่นๆ ประกอบจังหวะ เช่น เคาะ เขย่า ตี
(๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี	แสดงท่าทางเคลื่อนไหวประกอบเสียงเพลง เสียงดนตรี หรือจังหวะช้าและเร็ว
(๔) การเล่นเกมบทบาทสมมติ	เล่นและแสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครตาม หน่วยการจัดประสบการณ์หรือนิทาน
(๕) การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ	ทำกิจกรรมศิลปะ เช่น วาดภาพระบายสี ปั้น ร้อย ฉีก ตัด ปะ พับ เล่นกับสีน้ำ ประดิษฐ์เศษวัสดุ
(๖) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	สร้างงานศิลปะตามความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ เช่น วาดภาพระบายสี ปั้น ร้อย ฉีก ตัด ปะ พับ เล่นกับสีน้ำ ประดิษฐ์เศษวัสดุ การทำสวนถาด และ แสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะ
๑.๒.๒ การเล่น	
(๑) การเล่นอิสระ	เล่นอิสระ การเล่นที่ใช้จินตนาการ เล่นสมมติ การเล่นของเล่นในห้องเรียน บริเวณสนามกลางแจ้ง
(๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่	ทำกิจกรรมทางศาสนาที่วัด มัสยิด โบสถ์ ปฏิบัติตนตามคำสอนของศาสนาที่นับถือ
(๓) การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ	ฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา มีน้ำใจช่วยเหลือ แบ่งปัน การเห็นอกเห็นใจ ความรับผิดชอบ ประหยัดพอเพียง และความมีวินัย
(๔) การเล่นนอกห้องเรียน	ร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว เรื่องราว เหตุการณ์ นิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ตามบริบทของชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านอารมณ์ จิตใจ)		ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม		
(๑) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ		ทำกิจกรรมทางศาสนาที่วัด มัสยิด โบสถ์ ปฏิบัติตนตามคำสอนของศาสนาที่นับถือ
(๒) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม		ฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา มีน้ำใจช่วยเหลือ แบ่งปัน ความเห็นอกเห็นใจ ความรับผิดชอบ ประหยัดพอเพียง และความมีวินัย
(๓) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิง จริยธรรม		ร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว เรื่องราว เหตุการณ์ นิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ตามบริบทของชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์		
(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น		บอกเล่า ทำท่าทาง ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่น ปรับเปลี่ยนความคิดหรือการกระทำเมื่อมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหา พูดแสดงความรู้สึกหลังการทำกิจกรรมศิลปะ แสดงสีหน้าท่าทาง บทบาทตามตัวละคร
(๒) การเล่นบทบาทสมมติ		เล่นและแสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครตามหน่วยการจัดประสบการณ์หรือนิทาน
(๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี		แสดงท่าทาง เคลื่อนไหวประกอบเสียงเพลง เสียงดนตรี หรือจังหวะซ้ำและเร็ว
(๔) การร้องเพลง		ร้องเพลงประกอบหน่วยการจัดประสบการณ์หรือเพลงที่สนใจอย่างสนุกสนาน
(๕) การทำงานศิลปะ		ทำกิจกรรมศิลปะ เช่น วาดภาพระบายสี ปั้น ร้อย ฉีก ตัด ปะ พับ เล่นกับสีน้ำ ประดิษฐ์เศษวัสดุ
๑.๒.๕ การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ		
(๑) การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถ ของตนเอง		เล่น/ทำงานอย่างอิสระตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมการเคลื่อนไหว กิจกรรมในกิจวัตรประจำวัน (โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือก ทำกิจกรรมเอง บอกได้ว่าตนเองเป็นอย่างไร ทำอะไร ได้บ้าง บอกความเหมือน ความแตกต่างของตนเองและ ผู้อื่น และบอกความคิดของตนเองได้ว่า “อยากเป็นอะไรเมื่อหนูโตขึ้น”)
๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น		
(๑) การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่น เศร้าหรือเสียใจ และการช่วยเหลือปกป้องเมื่อผู้อื่น ได้รับบาดเจ็บ		แสดงความยินดีกับเพื่อนเมื่อเพื่อนมีความสุข เช่น วันเกิด และแสดงความเห็นใจเพื่อนหรือผู้อื่น เช่น ช่วยเหลือ ปกป้องเมื่อเพื่อนร้องไห้หรือบาดเจ็บ

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหา ข้อขัดแย้งต่างๆ ดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสังคม)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	
(๑) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว ล้างมือ รับประทานอาหาร เข้าห้องส้วม
(๒) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	นำวัสดุเหลือใช้มาสร้างชิ้นงาน ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียง เช่น ยาสีฟัน น้ำ วัสดุทำงาน ศิลปะ
๑.๓.๒ การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
(๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน	- รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น ดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียน รดน้ำต้นไม้ เก็บขยะ - นำวัสดุท้องถิ่น วัสดุเหลือใช้มาสร้างชิ้นงาน ใช้น้ำ สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัด คุ่มค่า เช่น ดินสอ สี กระดาษสี
(๒) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า	นำวัสดุเหลือใช้มาสร้างชิ้นงาน ใช้สิ่งของอย่างประหยัด เช่น ดินสอ สี กาว กระดาษสี
(๓) การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ หรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่	ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ จากวัสดุเหลือใช้ เช่น ขวดน้ำพลาสติก กล่อง เศษผ้า แกนกระดาษ กระดาษสี ไม้ไอศกรีม
(๔) การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้	ปลูกต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ผักสวนครัว ดูแลรดน้ำ พรวนดิน เช่น เพาะถั่วงอก ปลูกผักบุ้ง ต้นหอม
(๕) การเลี้ยงสัตว์	เลี้ยงและดูแลให้อาหารสัตว์ เช่น ปลา ไก่ นก
(๖) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์เกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน	สนทนาเกี่ยวกับเหตุการณ์ ผลกระทบที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ฝนตก น้ำท่วม ฝนแล้ง ลมพายุ
๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	
(๑) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็น คนไทย	- เล่นบทบาทสมมติเกี่ยวกับการไหว้ การทักทาย และ - การปฏิบัติตนในวันสำคัญของไทยและวันสำคัญของท้องถิ่น
(๒) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย	ทำกิจกรรมในวันสำคัญและประเพณีในท้องถิ่นของตน
(๓) การประกอบอาหารไทย	ทำอาหารง่ายๆ ตามหน่วยการจัดประสบการณ์ อาหารในท้องถิ่นหรืออาหารประจำภาคของตนเอง

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสังคม)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๔) การศึกษานอกสถานที่	วางแผน สํารวจศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานที่ สัมภาษณ์ บุคคลต่างๆ บันทึกข้อมูล และนำเสนอข้อมูล
(๕) การละเล่นพื้นบ้านของไทย	การละเล่นไทย เช่น มอญซ่อนผ้า งูกินหาง วีรชีวีสาร โพงพาง
๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม	
(๑) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน	มีส่วนร่วมในการกำหนดและจัดทำข้อตกลงของห้องเรียน
(๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนที่ร่วมกันกำหนด เช่น การเก็บของเล่นของใช้เข้าที่ การเข้าแถวรับของ
(๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่
(๔) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน	ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของห้องเรียน เช่น จัดของเล่น ของใช้เข้าที่ เทพยะ รดน้ำต้นไม้
(๕) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ	ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญในสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์ จำลองตามความเหมาะสมและบริบทของแต่ละสถานศึกษา
๑.๓.๕ การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ	
(๑) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	สนทนาแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ ในนิทาน เรื่องราว และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
(๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น	เล่นและทำงานร่วมกันเป็นคู่ กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่
(๓) การทำศิลปะแบบร่วมมือ	ทำงานศิลปะร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน เช่น ปั้นดินน้ำมัน วาดภาพ ฉีก ตัด ปะ งานประดิษฐ์
๑.๓.๖ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	
(๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา	ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและนำเสนอความคิด และตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ
(๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง	มีส่วนร่วมในการเสนอความคิด ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสันติวิธีในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง
๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	
(๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน	เล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อน เช่น กิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นตามมุมเล่น/มุมประสบการณ์ ต่างๆ กิจกรรมเล่นน้ำ เล่นทราย และยอมรับความคิด ของเพื่อนที่ต่างไปจากตน

๑.๔ ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

เป็นการสนับสนุนให้เด็ก ได้เรียนรู้การใช้ภาษา พัฒนาการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา การมีจินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนี้

ประสพการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสพการณ์และกิจกรรม
๑.๔.๑ การใช้ภาษา	
(๑) การฟังเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม	ฟังเสียงต่างๆ รอบตัวและบอกเสียงที่ได้ยิน เช่น เสียง หายใจ ลมพัด นกร้อง รถยนต์ คนเดิน สัตว์ร้อง
(๒) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ	ฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ เช่น การเล่นเกมการ เคลื่อนไหว ตามคำบรรยาย รวมทั้งข้อตกลงในห้องเรียน
(๓) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อย กรอง หรือเรื่องราวต่างๆ	ฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองง่ายๆ หรือ เรื่องราวต่างๆ
(๔) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ	พูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการในสิ่งต่างๆ ใช้คำถาม ใคร อะไร ทำไม อย่างไร ในสิ่งที่ต้องการทราบ
(๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสพการณ์ของ ตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง	พูดเล่าข่าว เล่าประสพการณ์ หรือเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง หรือเหตุการณ์ประจำวัน เช่น ครอบครัวของฉัน
(๖) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และ ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	พูดบอกลักษณะสิ่งของที่สังเกต เล่าข่าว เล่าประสพการณ์ เช่น กิจกรรมที่ทำในวันหยุด กิจกรรมที่ได้ทำด้วยตนเอง หรือทำร่วมกับเพื่อนและครู หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตามลำดับหรือตามช่วงเวลา
(๗) การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นและการ กระทำ ต่างๆ	เล่าสิ่งที่กำลังเล่น กำลังทำ พูดให้กำลังใจ ปลอบใจ คำแนะนำเพื่อนในการเล่นและการทำงาน อธิบายวิธีเล่น ให้เพื่อนฟัง
(๘) การรอจังหวะในการพูด	ตอบคำถามและมีมารยาทในการพูด เช่น ยกมือก่อนพูด ไม่พูดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด
(๙) การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร	เรียงคำพูดในสิ่งที่คิดเพื่ออธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น พูดเล่า เรื่องจากภาพหรือเหตุการณ์ที่พบเห็น
(๑๐) การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลาย ประเภท/ รูปแบบ	อ่านภาพ นิทาน อ่านป้ายและสัญลักษณ์ที่เด็กสนใจ อ่าน นิทานให้เพื่อนฟัง
(๑๑) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่าน ร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ	- อ่านนิทานหรือหนังสือภาพที่สนใจอย่างอิสระตามลำพัง ในมุมหนังสือ - อ่านร่วมกัน โดยครูแนะนำส่วนต่างๆ ของหนังสือ ตั้งแต่ ปกหน้าจนถึงปกหลัง แล้วเป็นผู้นำการอ่านโดยชี้คำ ใน หนังสือจากซ้ายไปขวา เด็กชี้และอ่านตามครูพร้อมกัน - อ่านโดยมีผู้ชี้แนะ โดยครูเป็นผู้นำการอ่านกับเด็กกลุ่ม ย่อย ๓ - ๕ คน

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๑๒) การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง	ดูตัวอย่างครูชี้คำและกวาดสายตาจากการอ่านหนังสือ นิทาน ป้าย บัตรข้อความ แถบประโยค หรือแผนภูมิเพลง
(๑๓) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ	ดูตัวอย่างการกวาดสายตาอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ จากซ้ายไปขวา บรรทัดบนลงบรรทัดล่าง
(๑๔) การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัด ซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง	ดูตัวอย่างการกวาดสายตาและชี้คำอ่านข้อความ จากหนังสือ นิทาน แผนภูมิเพลง จากซ้ายไปขวา บรรทัดบนลงบรรทัดล่าง
(๑๕) การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย	ชี้หรือบอกตัวอักษรบางตัวที่คุ้นเคยในชื่อตนเอง นิทาน เพลง คำคล้องจอง ป้ายข้อความสังเกตบัตรชื่อ นามสกุลตัวเอง กับเพื่อนว่ามีอักษรตัวไหนเหมือนกัน
(๑๖) การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำ ผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่	- มองและชี้ตัวอักษรในคำ ข้อความ ประโยค นิทานแผนภูมิเพลง ปริศนาคำทาย หรือประโยคที่ครูเขียน - สังเกตทิศทางการเขียนตัวพยัญชนะหรือคำที่คุ้นเคยของครู - สังเกตการณ์เขียนบนทรายหรือการเขียนในอากาศของครู - ชูดินน้ำมันเป็นตัวพยัญชนะที่คุ้นเคย เช่น พยัญชนะต้นชื่อของตนเอง
(๑๗) การคาดเดาคำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้องจอง	- เล่นเดาคำบางคำที่คุ้นเคยในหนังสือ นิทาน เพลง คำคล้องจอง - เล่นเอาตัวพยัญชนะที่หายไปจากคำที่คุ้นเคย - เล่นเปลี่ยนคำบางคำในประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆ
(๑๘) การเล่นเกมทางภาษา	- เล่นเกมทางภาษาต่างๆ เช่น หภาพกับสัญลักษณ์ จับคู่คำกับภาพ - หาตัวอักษรหรือคำบางคำจากนิทาน - ต่อเติมตัวอักษรลงในบัตรคำ บิงโกภาษา ลอดโด พยัญชนะกับคำ วาดภาพและแต่งเรื่องราวที่มีโครงเรื่องเดียวกับนิทาน
(๑๙) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง	- สังเกตตัวอย่างการเขียนของครูในโอกาสต่างๆ เช่น เขียนข้อตกลงชั้นเรียน เขียนประกาศวันสำคัญ เขียน วันที่ เดือน ปี - เขียนคำบรรยายได้ผลงานศิลปะของเด็ก - เขียนบันทึกคำพูดของเด็ก - สังเกตตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ เช่น ป้ายชื่อครู ป้ายชื่อตนเอง ปฏิทินในชีวิตประจำวัน

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๒๐) การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ	- เขียนร่วมกับครูในกิจกรรมการเล่นตามมุม เช่น เมนูอาหาร ป้ายฉลาก ขวดยาคุณหมอ - เลียนแบบการเขียนของครู โดยลอกตัวอักษรหรือสัญลักษณ์จากบัตรคำลงในสมุดนิทานที่ร่วมกันแต่ง - ร่วมกับครูวาดภาพและเขียนคำอธิบายภาพ - เขียนตามโอกาส เช่น บัตรอวยพรวันเกิดให้เพื่อน
(๒๑) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย	เขียนชื่อตนเองเขียนคำที่คุ้นเคย เขียนสัญลักษณ์จากการอ่านนิทาน เรื่องราว เนื้อเพลง ป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ ร่วมกันเขียนคำแต่งป้ายนิเทศ เขียนชื่อติดชั้นวางของส่วนตัว
(๒๒) การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ	เขียนคำง่ายๆ ประกอบภาพตามความสนใจ เขียนชื่อตนเองเขียนบัตรอวยพรโอกาสต่างๆ เขียนภาพนิทานหรือ เรื่องนิทานอย่างอิสระตามความสนใจหรือความต้องการของเด็กไม่ใช้กำหนดโดยครู การคิดสะกดคำและ เขียนอิสระของเด็กจึงมีการเขียนแบบลองผิดลองถูกของเด็กเอง ซึ่งครูต้องไม่ตำหนิ/ลงโทษเมื่อเด็กเขียนผิด
๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา	
(๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง - ใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกตและบอกลักษณะหรือ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม	- ใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกตและบอกลักษณะหรือและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ เช่น ร่างกายของตนเอง สัตว์พืช สิ่งของเครื่องใช้ ดิน น้ำ ท้องฟ้า บริเวณต่างๆ - สังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายมนุษย์ สัตว์ พืช เมื่อเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงของลมฟ้าอากาศ การเปลี่ยนแปลงของวัตถุและสิ่งของเครื่องใช้ - สังเกตและบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ เช่น การนำสิ่งต่างๆ มาใช้ประโยชน์ ความสัมพันธ์ระหว่าง การกระทำบางอย่างกับผลที่เกิดขึ้น เช่น ถ้ารับประทานอาหารแล้วไม่แปรงฟันฟันจะผุ ถ้าใส่น้ำตาลลงไป ในน้ำแล้วน้ำตาลจะละลาย ถ้าปล่อยสิ่งของจากที่สูงแล้ว สิ่งของจะตกลงมา
(๒) การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน	สังเกตสิ่งของ หรือสำรวจสถานที่ต่างๆ หรือเล่นปั้นป้าย เครื่องเล่นสนาม ลอดอุโมงค์ และบอกหรือวาดภาพเกี่ยวกับลักษณะ พื้นที่ ระยะ ตำแหน่งของสิ่งของสถานที่ หรือเครื่องเล่นจากมุมมองต่างๆ

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๓) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทาง ของสิ่งต่างๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และ รูปภาพ	- สำรวจสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในบริเวณหนึ่ง เช่น สิ่งของที่อยู่นบนโต๊ะ สิ่งของที่อยู่ในห้อง และบอกหรือวาดภาพแสดงตำแหน่ง ทิศทาง หรือระยะทางของสิ่งนั้นๆ - สำรวจสถานที่ต่างๆ ถ่ายภาพ วาดภาพ หรือเขียนแผนผังสถานที่นั้นๆ แล้วนำรูปภาพมาอธิบายตำแหน่ง ทิศทาง หรือระยะทางของสถานที่ - เล่นเกมเกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ เช่น วางสิ่งของในตำแหน่งที่กำหนด บอกชื่อสิ่งของที่อยู่ในตำแหน่งที่กำหนด บอกตำแหน่ง ทิศทาง หรือระยะทางของสิ่งของที่กำหนด ใช้ร่างกายเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งหรือไปตามทิศทาง ที่กำหนด
(๔) การเล่นกับสื่อต่างๆ ที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยม มุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย	- เล่นสำรวจ จำแนกและบอกลักษณะสิ่งของรอบตัว ที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายทรงกลม ทรงกระบอก ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก และทรงกรวย - เล่นสำรวจบอกสิ่งของรอบตัวที่มีลักษณะเหมือน หรือคล้ายภาพวงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และวงรี - เล่นเกมจำแนกภาพหรือสิ่งของที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายวงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และวงรี - ปั่นดินน้ำมันเป็นทรงกลม ทรงกระบอก ทรงสี่เหลี่ยม ทรงกรวย และตัดตามแนวนอน แนวตั้ง แนวเฉียง นำส่วนหน้าตัดไปพิมพ์ภาพ - วาดภาพ พับ ตัด ต่อเติมภาพจากรูปวงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และวงรี
(๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง	คัดแยก จำแนก จัดกลุ่มสิ่งต่างๆ ตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง หรือตามเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนด เช่น สัตว์ ผลไม้ ใบไม้ ดอกไม้ ดิน หิน ของเล่น สิ่งของเครื่องใช้รอบตัว
(๖) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และ การแยกชิ้นส่วน	- เล่นต่อหรือประกอบชิ้นส่วนของของเล่นชิ้นเล็ก ให้เป็นชิ้นใหญ่ที่สมบูรณ์ ตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือ ตามจินตนาการ เช่น จิ๊กซอว์ไม้หมุด บิ๊กซอว์รูปภาพ ภาพตัดต่อ ตัวต่อ บล็อก และแยกชิ้นส่วนของเล่นเก็บเข้าที่ - ประดิษฐ์ชิ้นงานจากวัสดุต่างๆ ที่เป็นชิ้นเล็กให้เป็น ชิ้นใหญ่ เช่น ร้อยลูกปัด ร้อยดอกไม้ ร้อยวัสดุต่างๆ สร้างภาพจากวัสดุจากธรรมชาติหรือเศษวัสดุรอบตัว

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา	
(๗) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป	- สำรวจหาแบบรูปจากสิ่งต่างๆ เช่น ลวดลายบนเสื้อผ้า หรือสิ่งของเครื่องใช้ ลวดลายของกระเบื้องปูพื้นหรือ ผืนผ้าทอในเรือน สี ลวดลาย ขนาด รูปร่าง รูปทรง และ แบบรูปจากท่าทาง เสียง - วางแบบรูปให้เหมือนต้นแบบ หรือต่อเติมจากที่ กำหนด หรือสร้างแบบรูปใหม่ขึ้นเอง โดยการเล่นเกมใช้ ของจริง เช่น วางบล็อก ไม้ไอศกรีม ใบไม้ เปลือกหอย ฝาขวด หรือวัสดุอื่นๆ ให้เป็นแบบรูป และโดยการสร้าง ชิ้นงานหรือวิธีการภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด เช่น ร้อยลูกปัด ร้อยดอกไม้ ทำโมบาย ทำท่าทาง สร้างเสียง
(๘) การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน	- ร้องเพลงหรือท่องคำคล้องจองที่เกี่ยวกับชื่อเรียกจำนวน - นับปากเปล่าในกิจวัตรประจำวัน เช่น นับขณะที่ รอการเข้าแถวหรือนั่งที่ ให้เรียบร้อย นับเพื่อให้เวลากับ การเก็บของเข้าที่ นับเพื่อเตรียมตัวออกจากจุดเริ่มต้น ขณะเล่นเกม นับสิ่งต่างๆ เช่น นับเพื่อนในกลุ่ม นับขนมในงาน นับของเล่น นับสิ่งของเครื่องใช้ - หยิบหรือแสดงสิ่งต่างๆ ตามจำนวนที่กำหนด เช่น หยิบงาน แก้วน้ำ ผลไม้ ดินสอ ดินน้ำมัน ของเล่น
(๙) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ	- เปรียบเทียบจำนวนของสิ่งต่างๆ เช่น จำนวนเด็กชาย กับ เด็กหญิง จำนวนขนมกับจำนวนเด็ก จำนวนเด็กกับ จำนวนเก้าอี้ หรือจำนวนแก้วกับจำนวนแปรงสีฟัน โดยใช้ การจับคู่กันและสังเกตว่าเท่ากันหรือไม่เท่ากัน มากกว่า หรือน้อยกว่า - เรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ เช่น จำแนกชนิด ของบล็อกแล้วนำมาเรียงลำดับจำนวน โดยการจับคู่ หนึ่งต่อหนึ่งและวางบล็อกแต่ละชนิดเรียงเป็นแถว เพื่อเรียงลำดับ สำรวจและเก็บดอกไม้ หรือใบไม้ชนิดต่างๆ มาเรียงลำดับจำนวน
(๑๐) การรวมและการแยกสิ่งต่างๆ	- นำสิ่งต่างๆ สองกลุ่มมารวมเข้าด้วยกัน แล้วบอก จำนวนที่เกิดจากการรวมของสิ่งนั้น เช่น รวมคนสองกลุ่ม เข้าด้วยกันแล้วนับ และบอกจำนวนทั้งหมด นำบล็อก สองกองมารวมกันแล้วนับ และบอกจำนวนทั้งหมด - แยกกลุ่มย่อยของสิ่งต่างๆ ออกจากกลุ่มใหญ่ แล้ว บอกจำนวนที่เหลือในกลุ่มใหญ่ เช่น แยกคนจำนวนหนึ่ง ออกจากกลุ่มใหญ่แล้วนับและบอกจำนวนคนที่เหลือ ในกลุ่มใหญ่ แบ่งขนมให้เพื่อนแล้วนับและบอกจำนวน ที่เหลือในงาน หยิบสียีนจำนวนหนึ่งออกจากกล่อง แล้วนับจำนวนสียีนที่เหลือในกล่อง

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๑๑) การบอกและแสดงอันดับของสิ่งต่างๆ	- บอกอันดับที่ของตนเองหรือเพื่อนที่ยืนอยู่ในแถว - ชี้ หยิบ หรือวางสิ่งของตามอันดับที่กำหนด - สนทนาและบอกเกี่ยวกับอันดับในชีวิตประจำวัน หรือในกิจกรรม เช่น เป็นลูกคนที่เท่าไรของครอบครัว ใครมาถึงโรงเรียนอันดับที่หนึ่ง อันดับที่สอง อันดับที่สาม บอกอันดับที่การเลือกมุมเล่น เช่น หนูเลือกเล่นมุมบล็อก เป็นกิจกรรมที่หนึ่งหรือสอง
(๑๒) การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือ และหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน	- เล่นในมุมบ้านหรือเล่นบทบาทสมมติร้านขายของ ชั่งน้ำหนักสิ่งต่างๆ เช่น ผลไม้ ขนม โดยใช้ตาชั่งสองแขน อย่างง่ายและใช้วัสดุที่มีรูปร่างขนาดและน้ำหนักเท่ากัน เป็นหน่วยในการชั่งน้ำหนัก เช่น ไม้บล็อก ลูกแก้ว เหรียญ - เล่นตวงทรายหรือน้ำ โดยใช้ภาชนะต่างๆ เช่น ช้อน แก้ว ขวด และบอกปริมาตรของทรายหรือน้ำที่ตวง ตามจำนวนของภาชนะที่ใช้เป็นหน่วยในการตวง - วัดความยาวหรือความสูงของสิ่งต่างๆ โดยเลือกใช้สิ่งที่ มีขนาดเท่ากัน นำมาต่อกัน เช่น บล็อกกลวดเสียบกระดาษ หลอด ไม้ไอศกรีม หรือส่วนของร่างกาย เช่น ส่วนสูง แล้วบอกความยาวหรือความสูงตามจำนวนของสิ่งของที่นำมาใช้เป็นหน่วยในการวัด
(๑๓) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับ สิ่งต่างๆ ตามลักษณะ ความยาว ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร	- จับคู่สิ่งต่างๆ ตามลักษณะที่สัมพันธ์กันหรือตามที่ กำหนด เช่น จับคู่สิ่งของที่เป็นของจริงที่ใช้ร่วมกัน เช่น ช้อนกับส้อม จับคู่สิ่งที่เหมือนกัน เช่น ของเล่นที่มีลักษณะ เหมือนกัน จับคู่สิ่งที่แตกต่างกัน เช่น บล็อกที่แตกต่างกัน เด็กผู้หญิงกับเด็กผู้ชายจับคู่ภาพกับเงา จับคู่สัญลักษณ์ตัวเลข กับสิ่งของที่มีจำนวนตรงกับตัวเลขนั้น - เปรียบเทียบและบอกความเหมือนและความแตกต่าง ของลักษณะของสิ่งของสองสิ่ง เช่น สี รูปร่าง ผิวสัมผัส ส่วนประกอบของผลไม้ ดอกไม้ ต้นไม้ ใบไม้ สัตว์ วัตถุ หรือสิ่งของเครื่องใช้ - เปรียบเทียบความยาวหรือความสูงของสิ่งของสองสิ่ง ที่มีความยาวหรือความสูงแตกต่างกันชัดเจน - เปรียบเทียบสิ่งของสองชิ้นที่มีน้ำหนักแตกต่างกันอย่าง ชัดเจน เช่น ลูกฟุตบอลกับลูกเทนนิส ขวดที่ใส่น้ำเต็มขวด กับขวดเปล่า โดยลองยกด้วยมือ แล้วบอกว่าสิ่งของชิ้นใด หนักกว่าหรือเบากว่า - สังเกตและเปรียบเทียบปริมาตรของสิ่งของ เช่น ทราย น้ำ แป้ง ที่อยู่ในภาชนะที่มีรูปร่างเหมือนกัน ขนาดเท่ากัน สองใบว่าสิ่งของในภาชนะใบไหน มีปริมาตรมากกว่า หรือน้อยกว่า โดยดูจากความสูงของสิ่งของในภาชนะ - เรียงลำดับความยาวหรือความสูง น้ำหนัก หรือปริมาตร ของสิ่งของแต่ละชนิดตั้งแต่ ๓ สิ่งขึ้นไป เช่น เรียงลำดับ ความสูงของเด็ก ๓ คน เรียงลำดับน้ำหนักของผลไม้ ๓ ชนิด เรียงลำดับปริมาตรของน้ำที่อยู่ในภาชนะ ๓ ใบ

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๑๔) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ ตามช่วงเวลา	เชื่อมโยงช่วงเวลากับการกระทำและเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ทบทวนกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมประจำวัน ตามลำดับเวลา เล่นเกมเรียงลำดับเหตุการณ์ตามช่วง เวลา เช่น กลางวัน กลางคืน ก่อน หลัง เช้า บ่าย เย็น เมื่อวานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้
(๑๕) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ ในชีวิตประจำวัน	- สังเกตเงินเหรียญและธนบัตรชนิดต่างๆ เล่นเกมจำแนก ชนิดของเงิน เล่นเกมขายของ จัดกิจกรรมตลาดนัดให้เด็ก ฝึกการใช้เงินซื้อและทอนเงิน - สนทนาร่วมกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน จากเหตุการณ์จริง เรื่องเล่าหรือนิทาน โดยใช้ภาษา ทางคณิตศาสตร์ในเหตุการณ์ต่างๆ เช่น จำนวนเท่าไร เท่ากัน ไม่เท่ากัน มากกว่า น้อยกว่า มากที่สุด น้อยที่สุด คนที่ อันดับที่หรือลำดับที่ รวมกัน ทั้งหมด มากขึ้นหรือเพิ่มขึ้นหรือเยอะขึ้น แบ่งกันหรือแยกกัน น้อยลง หรือลดลง เหลือ สั้น ยาว สูง เตี้ย ต่ำ หนัก เบา หนักกว่า เบากว่า หนักที่สุด เบาที่สุด กลางวัน กลางคืน ก่อน หลัง เช้า บ่าย เย็น เมื่อวานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้ ที่ไหน ข้างไหน ข้างบน ข้างล่าง ข้างหน้า ข้างหลัง ระหว่าง ข้างซ้าย ข้างขวา ใกล้ ไกล ทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย วงกลม รูปสี่เหลี่ยม รูปสามเหลี่ยม
(๑๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ในเหตุการณ์หรือการกระทำ	- สำรวจเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และสนทนาเกี่ยวกับ สาเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น กินอาหารแล้วไม่แปรงฟัน จะทำให้ฟันผุ ถ้าตากฝนอาจจะทำให้เป็นหวัด การทิ้งขยะ ไม่ถูกที่จะทำให้บริเวณนั้นสกปรก - สังเกต สำรวจ หรือทดลองอย่างง่ายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว แล้วอธิบายสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น ลองใส่ น้ำตาลลงไปในน้ำ สังเกตแล้วบอกได้ว่าน้ำตาลสามารถ ละลายในน้ำได้ ฟังและเปรียบเทียบเสียงของสิ่งต่างๆ แล้วบอกได้ว่าสิ่งของที่แตกต่างกันทำให้เกิดเสียงต่างกัน ทอดไข่แล้วสังเกตการเปลี่ยนแปลงแล้วบอกได้ว่าความร้อนทำให้ไข่สุกรับประทานได้ เล่นโยนหรือเตะลูกบอล โดยออกแรงแตกต่างกันแล้วบอกได้ว่าถ้าออกแรงมาก ลูกบอลจะไปไกล

ประสบการณ์สำคัญ (ด้านสติปัญญา)	ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม
(๑๗) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น อย่างมีเหตุผล	- สนทนาระหว่างฟังนิทานหรือเรื่องเล่าเพื่อคาดเดา เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นพร้อมบอกเหตุผล ก่อนที่จะฟังเนื้อเรื่องต่อไป - คาดคะเนหรือตั้งสมมติฐานก่อนทดลอง เช่น คาดคะเนว่า วัตถุใดจะจมน้ำหรือลอยน้ำ คาดคะเนว่าสัตว์ที่สนใจ น่าจะกินอาหารชนิดใด คาดคะเนว่าถ้าออกแรงในการ ผลักถของเล่นด้วยแรงที่แตกต่างกันจะทำให้รถของเล่น มีการเคลื่อนที่เป็นอย่างไร
(๑๘) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล อย่างมีเหตุผล	- บอกสิ่งที่สังเกตพบหรืออธิบายข้อค้นพบจากการสังเกต สำรวจ หรือทำการทดลองอย่างง่ายเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น สนทนาและสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบ ของไข่ที่ได้จากการสังเกต ไข่ของจริงสนทนาและอธิบาย เกี่ยวกับรสชาติและส่วนประกอบของอาหารที่ได้จากการสังเกตและชิมอาหารของจริง - สังเกตอากาศแต่ละวัน สนทนาและสรุปเกี่ยวกับ สภาพอากาศในแต่ละวัน สำรวจต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน สนทนาและสรุปชนิดของต้นไม้ที่พบในบริเวณโรงเรียน - สำรวจแบบรูปของสิ่งต่างๆ รอบตัว สนทนาและ บอกลักษณะของแบบรูปที่พบ จัดกลุ่มสิ่งของแล้ว สนทนาเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสิ่งของว่าจัดเป็นกลุ่ม ได้อย่างไรบ้าง โดยใช้อะไรเป็นเกณฑ์
(๑๙) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการ แก้ปัญหา	- ตัดสินใจและเลือกวิธีแก้ปัญหาในระหว่างเล่น หรือ ในชีวิตประจำวัน หรือทำกิจกรรม เช่น เล่นเกมการศึกษา ต่างๆ แก้ปัญหาในการเล่นกับเพื่อน แก้ปัญหาในการ แบ่งของเล่นให้เพียงพอกับจำนวนของเพื่อนในกลุ่ม แก้ปัญหาในการจัดวางหรือเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบ ร่วมกับครูและเพื่อนวางแผนและลงมือแก้ปัญหาเกี่ยวกับ การกำจัดหรือลดปริมาณขยะหรือเศษวัสดุเหลือใช้ การประดิษฐ์สิ่งของหรือทำชิ้นงานให้ได้ตามเงื่อนไข
๑.๔.๓ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	
(๑) การรับรู้และแสดงความคิด ความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน	- สังเกต สัมผัส ทดลอง เล่นอิสระกับสื่อ วัสดุ และของเล่น บอกหรือเล่าเรื่องถ่ายทอดความคิดความรู้สึกที่ได้จาก การสังเกต สัมผัส ทดลอง หรือเล่นอิสระกับสิ่งต่างๆ เหล่านั้น เช่น ต่อบล็อกเป็นรูปต่างๆ ประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ
(๒) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ	- บอกหรือเล่าเรื่องถ่ายทอดความคิดความรู้สึกที่ได้ จากการต่อบล็อกหรือประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ ทำกิจกรรม ศิลปะในลักษณะต่างๆ บอกหรือเล่าเรื่องถ่ายทอด ความคิดความรู้สึกจากชิ้นงาน
(๓) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่าง รูปทรงจาก วัสดุที่หลากหลาย	- ระบายสีสร้างภาพ ฉีก ตัด ปะ ประดิษฐ์ หรือปั้น โดยใช้รูปร่าง รูปทรงต่างๆ จากวัสดุที่แตกต่างกัน ทั้งวัสดุท้องถิ่น วัสดุธรรมชาติ และวัสดุเหลือใช้

ประสบการณ์สำคัญ (ด้าน ตัวอย่างประสบการณ์และกิจกรรม สติปัญญา)	
๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้	
(๑) การสำรวจสิ่งต่างๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว	สำรวจ สังเกต และบันทึกสิ่งต่างๆ ที่พบทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เช่น สำรวจสิ่งของเครื่องใช้ในห้อง สำรวจของเล่นในมุมประสบการณ์ สำรวจหนังสือ ในมุมหนังสือ สำรวจเครื่องเล่นในสนาม สำรวจขนม และอาหารที่ขายในโรงเรียน สำรวจสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ในโรงเรียน สำรวจยานพาหนะไปทัศนศึกษาตามสถานที่ ต่างๆ เช่น สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ตลาด พิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ
(๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ	- ตั้งคำถามจากนิทานที่ฟังหรือเรื่องที่สนใจ เช่น ชอบตัวละครใดมากที่สุด ฉาก ลำดับ เหตุการณ์ ปัญหา และวิธีแก้ไข - ตั้งคำถามจากสิ่งที่พบจากการสังเกต การสำรวจ หรือ การทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว การไปทัศนศึกษา การทำอาหาร การเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืช การทดลองอย่างง่าย การสนทนากับวิทยากร ภูมิปัญญา ท้องถิ่น หรือผู้ประกอบการ
(๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ	- ระบุหรือเลือกคำถามที่สามารถหาคำตอบได้ ร่วมกับ ครูและเพื่อนในการวางแผนและลงมือสำรวจตรวจสอบ เก็บรวบรวม และบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ลงความเห็น จากข้อมูลเพื่ออธิบายสิ่งที่พบ และนำเสนอสื่อสารสิ่งที่พบ เพื่อตอบคำถามที่ตั้งเอาไว้
(๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย	- รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสหรือใช้เครื่องมืออย่างง่าย เช่น แว่นขยาย เครื่องชั่งสองแขนอย่างง่าย อุปกรณ์ในการวัดความยาว หรือตวง สำรวจ จำแนก เปรียบเทียบ ทำการทดลอง อย่างง่าย สืบค้นข้อมูล สอบถามผู้รู้ และบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น วาดภาพ ทำสัญลักษณ์ ถ่ายภาพ นำตัวอย่างของจริงมาติดลงในกระดาษ - นำเสนอข้อมูลด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น พูดบอกเล่า หรืออธิบายประกอบภาพวาดหรือภาพถ่ายที่บันทึกไว้ แสดงบทบาทสมมติ เช่น บทบาทสมมติแสดงท่าทาง เลียนแบบพฤติกรรมของสัตว์ที่ไปสังเกตพบ ทำแบบจำลอง เช่น แบบจำลองของสัตว์หรือพืชที่สังเกตพบ ร่วมกับ ครูและเพื่อนในการทำแผนผัง ผังความคิด แผนภูมิ อย่างง่าย เช่น แผนภูมิรูปภาพแสดงชนิดและจำนวน ของยานพาหนะที่สำรวจได้ในบริเวณโรงเรียน

สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิด หลังจากนั้นนำสาระการเรียนรู้นั้นๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ครูสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

รายละเอียด

เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีรักษาร่างกายให้สะอาด และมีสุขภาพอนามัยที่ดี ความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักการเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การก้มก้มตัวเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจ ในตนเอง การสะท้อนการรับอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม และผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะเรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่นตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี เมื่อเด็กได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเองแล้วเด็กควรจะเกิดแนวคิด ดังนี้

๒.๑.๑. ฉันมีชื่อตั้งแต่เกิด ฉันมีเสียง รูปร่างหน้าตาไม่เหมือนใคร ฉันภูมิใจที่เป็น ตัวฉันเองเป็นคนไทยที่ดี มีมารยาท มีวินัย รู้จักแบ่งปัน ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว แปรงฟัน รับประทานอาหาร ฯลฯ

๒.๑.๒. ฉันมีอวัยวะต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ปาก ขา มือ ผม นิ้วมือ นิ้วเท้า ฯลฯ และ ฉันรู้จักวิธีรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย มีสุขภาพดี

๒.๑.๓. ฉันต้องรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ออกกำลังกาย และพักผ่อน เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโต

๒.๑.๔. ฉันเรียนรู้ข้อตกลงต่าง ๆ รู้จักระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นเมื่อทำงาน เล่นคนเดียวและเล่นกับผู้อื่น

๒.๑.๕. ฉันอาจรู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ เหนื่อย หรืออื่น ๆ แต่ฉันเรียนรู้ที่จะแสดงความรู้สึกในทางที่ดี และเมื่อฉันแสดงความคิดเห็น หรือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง แสดงว่าฉันมีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดของฉันเป็นสิ่งสำคัญ แต่คนอื่นก็มีความคิดที่ดีเหมือนฉันเช่นกัน

๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก

รายละเอียด

เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้อง หรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เมื่อเด็กมีโอกาสเรียนรู้แล้ว เด็กควรเกิดแนวคิด และเด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันสถานการณ์ที่สำคัญ วันสำคัญ ชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

๒.๒.๑. ทุกคนในครอบครัวของฉันเป็นบุคคลสำคัญต้องการที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า และยารักษาโรค รวมทั้งต้องการความรัก ความเอื้ออาทร ช่วยดูแลซึ่งกันและกัน ช่วยกันทำงานและปฏิบัติตาม

ข้อตกลงภายในครอบครัว ฉันต้องเคารพเชื่อฟังพ่อแม่และผู้ใหญ่ในครอบครัว ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ครอบครัวของฉันมีวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเกิดของบุคคลในครอบครัว วันทำบุญบ้าน ฯลฯ ฉันภูมิใจในครอบครัวของฉัน

๒.๒.๒. สถานศึกษาของฉันมีชื่อเป็นสถานที่ที่เด็กๆมาทำกิจกรรมร่วมกันและทำให้ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมาย สถานศึกษาของฉันมีคนอยู่ร่วมกันหลายคน ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ช่วยกันรักษาความสะอาดและทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษา ส่วนครูรักฉันและเอาใจใส่ดูแลเด็กทุกคน เวลาทำกิจกรรมฉันและเพื่อนจะช่วยกันคิด ช่วยกันทำ รับฟังความคิดเห็น และรับรู้ความรู้สึกซึ่งกันและกัน

๒.๒.๓. ห้องฉันของฉันมีสถานที่ บุคคล แหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้ต่างๆที่สำคัญ คนในห้องฉันที่ฉันอาศัยอยู่มีอาชีพที่หลากหลาย เช่น ครู แพทย์ ทหาร ตำรวจ ชาวนา ชาวสวน พ่อค้า แม่ค้า ฯลฯ ห้องฉันของฉันมีวันสำคัญของตนเอง ซึ่งจะมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกันไป

๒.๒.๔. ฉันเป็นคนไทย เมืองไทยของเรามีวันสำคัญของชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่าง ฉันและเพื่อนนับถือศาสนา หรือมีความเชื่อที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ฉันภูมิใจที่ฉันเป็นคนไทย

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว

รายละเอียด

เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ อากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวัน ที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ จะได้รู้จักสิ่งมีชีวิตที่เป็น ต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ แนวคิดที่ควรให้เกิดหลังจากเด็กเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว มีดังนี้

๒.๓.๑ ธรรมชาติรอบตัวฉันมีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิตต้องการอากาศ แสงแดด น้ำ และอาหารเพื่อเจริญเติบโต สิ่งมีชีวิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับลักษณะอากาศ ฤดูกาล และยังต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สำหรับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น น้ำ หิน ดิน หินทราย ฯลฯ มีรูปร่าง สี ประโยชน์ และโทษต่างกัน

๒.๓.๒ ลักษณะอากาศรอบตัวแต่ละวันอาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้ บางครั้งฉันทายลักษณะอากาศได้จากสิ่งต่างๆรอบตัว เช่น เมฆ ท้องฟ้า ลม ฯลฯ ในเวลากลางวันเป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนดวงอาทิตย์ตก คนส่วนใหญ่จะตื่นและทำงาน ส่วนฉันไปโรงเรียนหรือเล่น เวลากลางคืนเป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ตกจนดวงอาทิตย์ขึ้น ฉันและคนส่วนใหญ่จะนอนพักผ่อนตอนกลางคืน

๒.๓.๓ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวฉัน เช่น ต้นไม้ สัตว์ น้ำ หิน ดิน หินทราย อากาศ ฯลฯ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตต้องได้รับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นรอบๆตัวฉัน เช่น บ้านอยู่อาศัย ถนนหนทาง สวนสาธารณะ สถานที่ต่างๆ ฯลฯ เป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทุกคนรวมทั้งฉันช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาสาธารณสุขสมบัติโดยไม่ทำลายและบำรุงรักษาให้ดีขึ้นได้

๒.๔ สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก

รายละเอียด

เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวันความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือรู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์การใช้งานและการ

เลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะและการสื่อสารต่างๆ การคมนาคม เทคโนโลยี และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันของเด็ก ทั้งนี้เมื่อเด็กมีโอกาสรู้แล้วเด็กควรเกิดแนวคิด ดังนี้

๒.๔.๑ ฉันใช้ภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ฉันติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่างๆ ได้หลายวิธี เช่น โดยการไปมาหาสู่ โทรศัพท์ จดหมาย หรือเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารต่างๆ และฉันทราบข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ รอบตัวด้วยการสนทนา ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และอ่านหนังสือ หนังสือเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกไปยังผู้อ่าน ถ้าฉันชอบอ่านหนังสือ ฉันก็จะมีความรู้ความคิดมากขึ้น ฉันสามารถรวบรวมข้อมูลง่ายๆ นำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยนำเสนอด้วยรูปภาพ สัญลักษณ์ แผนผังความคิด แผนภูมิ

๒.๔.๒ สิ่งต่างๆ รอบตัวฉันส่วนใหญ่มีสียกเว้นกระจกใส พลาสติกใส สีมียู่ทุกหนทุกแห่งที่ฉันสามารถเห็นตามดอกไม้ เสื้อผ้า อาหาร รถยนต์ และอื่นๆ สีที่ฉันเห็นมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น แดง เหลือง เขียว น้ำเงิน ฯลฯ สีแต่ละสีทำให้เกิดความรู้สึกต่างกัน สีบางสีสามารถใช้เป็นสัญญาณ หรือสัญลักษณ์สื่อสารกันได้

๒.๔.๒ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉันมีชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก และส่วนประกอบต่างๆ กัน สามารถจำแนกประเภทตามชนิด ขนาด สี พื้นผิว วัสดุ รูปร่าง รูปทรง หรือประโยชน์ในการใช้งาน

๒.๔.๓. ฉันสามารถสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การเจริญเติบโตของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช การเปลี่ยนแปลงของสภาพลมฟ้าอากาศ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ จากการทดลองอย่างง่ายหรือการประกอบอาหาร และฉันสามารถเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การนำสิ่งต่างๆ มาใช้ประโยชน์ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำบางอย่างกับผลที่เกิดขึ้น เช่น ถ้ารับประทานอาหารแล้วไม่แปรงฟันฟันจะผุ ถ้าใส่น้ำตาลลงในแก้วแล้วน้ำตาลจะละลาย ถ้าปล่อยสิ่งของจากที่สูงแล้วสิ่งของจะตกลงมา

๒.๔.๕ การนับสิ่งต่าง ๆ ทำให้ฉันรู้จำนวนสิ่งของ และจำนวนนั้นเพิ่มหรือลดได้ ฉันรู้ว่าสิ่งของแต่ละชิ้นนับได้เพียงครั้งเดียว ไม่นับซ้ำ และเสียงสุดท้ายที่นับเป็นตัวบอกปริมาณ

๒.๔.๖ ฉันเปรียบเทียบและเรียงลำดับสิ่งของต่างๆ ตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง จำนวน ขนาด น้ำหนัก ปริมาตร สิ่งที่ใช้ในการสังเกต เช่น แวนชยาย สิ่งที่ใช้ในการชั่ง ตวง วัด มีหลายอย่าง เช่น เครื่องชั่งสองแขนอย่างง่าย ถ้วย ช้อน เชือก วัสดุสิ่งของอื่นๆ ที่ฉันอาจใช้การคาดคะเนหรือกะประมาณ

๒.๔.๗ ฉันใช้คำที่เกี่ยวกับเวลาในชีวิตประจำวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ก่อน หลัง เข้า บ่าย เย็น เมื่อวาน วันนี้ พรุ่งนี้

๒.๔.๘ ฉันใช้เงินเหรียญและธนบัตรในการซื้อขนมและอาหาร ตัวเลขที่อยู่บนเหรียญและธนบัตรจะบอกค่าของเงิน

๒.๔.๙ ฉันใช้ตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น วันที่ ชั้นเรียน อายุ บ้านเลขที่ นาฬิกาหรือเบอร์โทรศัพท์และใช้ตัวเลขในการบอกปริมาณของสิ่งต่างๆ และแสดงอันดับที่

๒.๔.๑๐ สิ่งของเครื่องใช้มีหลายชนิดและหลายประเภท เช่น เครื่องใช้ในการทำสวน เพาะปลูก การก่อสร้าง เครื่องใช้ภายในบ้าน เราใช้สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน ขณะเดียวกันก็ต้องระมัดระวังการใช้งาน เพราะอาจเกิดอันตรายและความเสียหายได้ ถ้าใช้ผิดวิธีหรือใช้ผิดประเภท เมื่อใช้แล้วควรทำความสะอาดและเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย เราควรใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัด และรักษาสິงแวดล้อม

๒.๔.๑๑ ฉันเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งได้ด้วยการเดินหรือใช้ยานพาหนะ พาหนะบางอย่างที่ฉันเห็นเคลื่อนที่ได้โดยการใช้เครื่องยนต์ ลม ไฟฟ้า หรือคนเป็นผู้ทำให้เคลื่อนที่ คนเราเดินทางหรือขนส่งได้ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ พาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถยนต์ รถเมล์ รถไฟ เครื่องบิน เรือ ฯลฯ ผู้ขับขีจะต้อง

ได้รับใบอนุญาตขับขี่และทำตามกฎจราจรเพื่อความปลอดภัยของทุกคน และฉันต้องเดินบนทางเท้า ข้ามถนน
ตรงทางม้าลาย สะพานลอย หรือตรงที่มีสัญญาณไฟ เพื่อความปลอดภัยและต้องระมัดระวังเวลาข้าม

**ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สารที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญรายปี
ระดับชั้นอนุบาล ๒ (๔-๕ ปี)**

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สารการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สารที่ควรเรียนรู้
๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงได้สัดส่วนตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - อาหารที่ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต
๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี	๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - อาหารที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ - อาหารหลัก ๕ หมู่ - การมีเจตคติที่ดีต่อการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ - มารยาทในการรับประทานอาหาร
	๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังการใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน ๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๒) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - อวัยวะต่างๆ ของร่างกายและการรักษาความปลอดภัย - วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขอนามัยที่ดี
	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - ประโยชน์ของการนอนหลับพักผ่อน
	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - ประโยชน์ของการออกกำลังกาย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	๑.๓.๑ เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๑) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน ๑.๑.๔ การรักษาความปลอดภัย (๒) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การรักษาความปลอดภัยของตนเองและการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัยในชีวิตประจำวัน - การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อเจ็บป่วย - การระวังภัยจากคนแปลกหน้าและอุบัติเหตุต่างๆ

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้	๒.๑.๑ เดินต่อเท้าไปข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน	๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง (๑) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทางระดับและพื้นที่	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การกำกับตนเอง - การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น - ความปลอดภัยของตนเอง - การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย
	๒.๑.๒ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้โดยไม่เสียการทรงตัว	๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (๑) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การกำกับตนเอง - การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น - ความปลอดภัยของตนเอง - การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย
	๒.๑.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้	๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง (๒) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การกำกับตนเอง - การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น - ความปลอดภัยของตนเอง - การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย
	๒.๑.๔ รับลูกบอลโดยใช้มือทั้ง ๒ ข้าง	๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (๑) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การกำกับตนเอง - การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น - ความปลอดภัยของตนเอง - การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๒.๒ ใช้มือ - ตา ประสานสัมพันธ์กัน	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัด กระดาษตามแนวเส้นตรงได้	๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก (๕)การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และ การร้อยวัสดุ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รู้จักข้อตกลงต่าง ๆ - การเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้
	๒.๒.๒ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน	๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก (๒)การเขียนภาพและการเล่นกับสี ๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหา (๔)การเล่นกับสื่อต่างๆที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รู้จักข้อตกลงต่าง ๆ - การเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ - รู้จักชื่อลักษณะขนาดรูปร่าง
	๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๕ เซนติเมตรได้	๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก (๕)การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และ การร้อยวัสดุ ๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์ (๕)การทำงานศิลปะ ๑.๒.๑ สุนทรียภาพ ดนตรี (๖)การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	๒.เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รู้จักข้อตกลงต่าง ๆ - การเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ - รู้จักชื่อลักษณะขนาดรูปร่าง

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์	๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์ (๑)การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (๑)การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้า หรือเสียใจและการช่วยเหลือ ปลอดภัยเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - ตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง - รู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ เหนื่อย หรืออื่นๆ - การแสดงออกทางอารมณ์
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม บางสถานการณ์	๑.๔.๑ การใช้ภาษา (๔)การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการ ๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์ (๑)การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - แสดงความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง - ทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง
	๓.๒.๒ แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง	๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์ (๑)พูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ๑.๒.๑ สุนทรีย์ภาพ ดนตรี (๖)การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - แสดงมารยาทที่ดี - ความภาคภูมิใจในตนเอง

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๔.๑ สนใจมีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ	๑.๒.๑ สุนทรีย์ภาพ ดนตรี (๕)การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ๑.๒.๑ สุนทรีย์ภาพ ดนตรี (๖)การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - มีความคิดสร้างสรรค์ - แสดงความรู้สึกที่เหมาะสม

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๔.๑ สนใจมี ความสุขและ แสดงออกผ่าน งานศิลปะ ดนตรี และการ เคลื่อนไหว (ต่อ)	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่าน เสียงดนตรี	๑.๒.๑ สุนทรียภาพ ดนตรี (๑)การฟังเพลงการร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ เสียงดนตรี ๑.๒.๑ สุนทรียภาพ ดนตรี (๓)การเคลื่อนไหวตาม เสียงเพลง/ดนตรี	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การแสดงออกทางอารมณ์และ ความรู้สึก - แสดงความรู้สึกที่เหมาะสม
	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุข และแสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะและดนตรี	๑.๒.๑ สุนทรียภาพ ดนตรี (๓)การเคลื่อนไหวตาม เสียงเพลง/ดนตรี ๑.๒.๑ สุนทรียภาพ ดนตรี (๑)การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ เสียงดนตรี	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - สามารถเคลื่อนไหวโดยควบคุม ร่างกายได้ - แสดงความรู้สึกที่เหมาะสม

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๕.๑ ซื่อสัตย์ สุจริต	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอ คอยเมื่อต้องการสิ่งของของ ผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๒.๒ การเล่น (๓)การเล่นตามมุม ประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ ๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิก ของสังคม (๒)การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี ในห้องเรียน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การแสดงออกทางอารมณ์และ ความรู้สึก - การแสดงมารยาทที่ดี
๕.๒ มีความ เมตตา กรุณา มี น้ำใจและ ช่วยเหลือแบ่งปัน	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อน และมีความเมตตาต่อสัตว์ เลี้ยง	๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม (๒)การฟังนิทานเกี่ยวกับ คุณธรรม จริยธรรม	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การแสดงออกทางอารมณ์และ ความรู้สึก - การแสดงมารยาทที่ดี - การมีคุณธรรม จริยธรรม

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน (ต่อ)	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม (๒)การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๓)การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ๑.๓.๕ การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (๒)การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (๓)การทำศิลปะแบบร่วมมือ	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รู้จักแบ่งปันทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง - การแสดงมารยาท มีวินัย - การมีคุณธรรม จริยธรรม
๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น	๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์ (๑)การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (๑)การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุขสนใจผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และการช่วยเหลือ ปลอดภัยเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - แสดงความรู้สึกที่ดี - แสดงความคิดเห็นด้วยความคิดของตนเอง
๕.๔ มีความรับผิดชอบ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๓)การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รู้จักแสดงความคิดเห็น - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเอง	๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๑)การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	๒.๑เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -ทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง -ภาคภูมิใจในตนเอง
	๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเอง	๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๑)การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	๒.๑เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -ทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง -ภาคภูมิใจในตนเอง
	๖.๑.๓ ใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๑)การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	๒.๑เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -ทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง -ภาคภูมิใจในตนเอง
๖.๒ มีวินัยในตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ด้วยตนเอง	๑.๓.๔ การปฏิสัมพันธ์ มีวินัยมีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๑)การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (๒)การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (๔)การดูแลห้องเรียนร่วมกัน	๒.๑เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -ทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง -การกำกับตนเอง -เรียนรู้ข้อตกลงต่างๆได้
	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับก่อน-หลังได้ด้วยตนเอง	๑.๓.๔ การปฏิสัมพันธ์ มีวินัยมีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๒)การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	๒.๑เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -เรียนรู้ข้อตกลงต่างๆได้ -การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น -การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน
๖.๓ ประหยัดและพอเพียง	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๒)การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๒.๑เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน ๒.๔ สิ่งต่างๆรอบตัว - การเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๗.๑ ดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๓.๒ การดูแลรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๑)การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน (๖)การสนทนาและเหตุการณ์ ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน	ธรรมชาติรอบตัว - เรียนรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - รักษาสาธารณสุขสมบัติ
	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่	๑.๓.๒ การดูแลรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๑)การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มี วินัย มีส่วนร่วมและบทบาท สมาชิกของสังคม (๔)การดูแลห้องเรียนรวมกัน	ธรรมชาติรอบตัว - เรียนรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - การคัดแยกขยะ - การทิ้งขยะให้ถูกประเภท
๗.๒ มีมารยาทตาม วัฒนธรรมไทย และ รักความเป็นไทย	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตาม มารยาทไทยได้ด้วยตนเอง	๑.๓.๓ การปฏิบัติตาม วัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (๑)การเล่นบทบาทสมมติการ ปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (๒)การปฏิบัติตามวัฒนธรรม ท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย (๓)การประกอบอาหารไทย (๕)การละเล่นพื้นบ้านของไทย	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและ สถานที่แวดล้อมเด็ก - รู้จักวัฒนธรรมความเป็นไทย - ภูมิใจในความเป็นไทย - รู้ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและ ขอโทษด้วยตนเอง	๑.๓.๓ การปฏิบัติตาม วัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (๒) การปฏิบัติตาม วัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและ ประเพณีไทย	สิ่งต่างๆรอบตัว - เด็กสามารถใช้ภาษาสื่อ ความหมายในชีวิตประจำวันได้ - เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาได้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย และรักความเป็นไทย (ต่อ)	๗.๒.๓ หยุดยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (๑) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (๒) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - ภูมิใจในความเป็นไทย - รู้จักสัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย - ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมความเป็นไทยได้

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	๑.๒.๒ การเล่น (๑) การเล่นอิสระ (๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรียนรู้ข้อตกลงต่างๆ ได้ - ระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น
๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	๘.๒.๑ เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	๑.๒.๒ การเล่น (๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล (๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมรวมกับกลุ่มเพื่อน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรียนรู้ข้อตกลงต่างๆ ได้ - ระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น
	๘.๒.๒ ยิ้ม ทักทาย หรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (๑) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การมีมารยาทที่ดี - แสดงความรู้สึกที่ดีและเหมาะสม

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๘.๓ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (ต่อ)	๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๑) การรวมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -เรียนรู้ข้อตกลงต่างๆ ได้ -การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น -รู้จักแสดงความคิดเห็น -รับฟังความคิดเห็น
	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วยตนเอง	๑.๓.๕ การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (๒) การเล่นและทำงานรวมกับผู้อื่น ๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล (๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -เรียนรู้ข้อตกลงต่างๆ ได้ -การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น -รู้จักแสดงความคิดเห็น -รับฟังความคิดเห็น
	๘.๓.๓ ประณีประนอมแก้ไข้ปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๓.๖ การแก้ปัญหาการขัดแย้ง (๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี -ระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น -การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๙.๑ สนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นสนทนาจนจบและสนทนาโต้ตอบ สอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	๑.๔.๑ การใช้ภาษา (๒) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ (๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง
	๙.๑.๒ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง	๑.๔.๑ การใช้ภาษา (๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๖) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - การใช้ภาษาในการสื่อความหมาย - สื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ได้หลายวิธี - ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ
๙.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้	๙.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้หรือกวาดตามองข้อความตามบรรทัด	๑.๔.๑ การใช้ภาษา (๑๐) การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท/รูปแบบ (๑๑) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านรวมกันการอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - การใช้ภาษาพูด อ่านในการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน - สามารถสื่อสารเรื่องราวต่างได้ - ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกไปยังผู้อ่าน
	๙.๒.๒ เขียนคล้ายตัวอักษร	๑.๔.๑ การใช้ภาษา (๒๐) การเขียนรวมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ (๒๑) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - การเขียนเพื่อสื่อความหมาย - สามารถเขียนภาพสื่อความหมายได้

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๐.๑ มี ความสามารถใน การคิดรวบยอด	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะและ ส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ ประสาทสัมผัส	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิด เชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา (๑) การสังเกตลักษณะ สวน ประกอบ การเปลี่ยนแปลงและ ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - รู้จักลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง และ ส่วนประกอบ - สามารถจำแนกส่วนประกอบ ต่าง ๆ ได้
	๑๐.๑.๒ จับคู่และ เปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความเหมือนของสิ่ง ต่างๆโดยใช้ลักษณะที่สังเกต พบเพียงลักษณะเดียว	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิด เชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา (๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และ การจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะ และรูปร่าง รูปทรง (๙) การเปรียบเทียบและ เรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ (๑๓) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ตาม ลักษณะ ความยาว ความสูง น้ำ หนัก ปริมาตร	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - เปรียบเทียบ ตามลักษณะ ความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ - ความคาดคะเน
	๑๐.๑.๓ จำแนกและจัดกลุ่ม สิ่งต่าง ๆ โดยใช้อย่างน้อย ๑ ลักษณะเป็นเกณฑ์	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิด เชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา (๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และ การจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - สามารถจำแนกส่วนประกอบ ต่าง ๆ ได้ - จำแนก จัดกลุ่ม รูปร่าง ลักษณะต่าง ๆ
	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับสิ่งของ หรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๔ ลำดับ	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิด เชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา (๑๔) การบอกและเรียงลำดับ กิจกรรมหรือเหตุการณ์ ตามช่วงเวลา	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - เรียงลำดับสิ่งของต่าง ๆ ตาม ลักษณะ รูปทรง รูปร่าง น้ำหนัก

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๐.๒ มี ความสามารถใน การคิดเชิงเหตุผล	๑๐.๒.๑ ระบุสาเหตุหรือผล ที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือ การกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิด เชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา (๑๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุ และผลที่เกิดขึ้น ในเหตุการณ์หรือการกระทำ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รู้จักรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น - เคารพสิทธิของตนเองและ ผู้อื่น - รู้จักแสดงความคิดเห็น
	๑๐.๒.๒ คาดเดาหรือ คาดคะเนสิ่งที่อาจเกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลง ความเห็นจากข้อมูล	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิด เชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา (๑๗) การคาดเดาหรือการ คาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นอย่าง มีเหตุผล	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - รู้จักการคาดคะเนหรือกะ ประมาณ - สามารถรวมข้อมูลง่าย ๆ ได้
๑๐.๓ มี ความสามารถใน การคิดแก้ปัญหา และการตัดสินใจ	๑๐.๓.๑ ตัดสินใจในเรื่อง ง่ายๆและเริ่มเรียนรู้ผลที่ เกิดขึ้น	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิด เชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา (๑๘) การตัดสินใจและมีส่วนร่วม ในกระบวนการแก้ปัญหา	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รู้จักรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น - เคารพสิทธิของตนเองและ ผู้อื่น - รู้จักแสดงความคิดเห็น
	๑๐.๓.๒ ระบุปัญหาและ แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิด เชิงเหตุผล การตัดสินใจและ แก้ปัญหา (๑๙) การตัดสินใจและมีส่วนร่วม ในกระบวนการแก้ปัญหา	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - สามารถทดลองสิ่งต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ - สามารถรวมข้อมูลง่าย ๆ ได้

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองโดยมีการดัดแปลงและแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๑.๔.๓ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (๒) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ทาทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ (๓) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่าง รูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - ตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง - ความภาคภูมิใจในตนเอง
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่	๑.๔.๓ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (๒) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ทาทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - ตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง - ความภาคภูมิใจในตนเอง - การสะท้อนการรับรู้อารมณ์

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	๑๒.๑.๑ สนใจซักถามเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่พบเห็น	๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - ใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับตัวหนังสือ
	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การรู้จักแสดงความคิดเห็น - การกำกับตนเอง - การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆตามวิธีการของตนเอง	๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - สามารถรวบรวมข้อมูลง่ายๆ มาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้
	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา (๑๕) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - การใช้ภาษาในการสื่อสาร - การใช้ภาษาพูดเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

**ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สารที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญรายปี
ระดับชั้นอนุบาล ๓ (๕-๖ ปี)**

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สารการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สารที่ควรเรียนรู้
๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	๑.๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงได้สัดส่วนตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - อาหารที่ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต
๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี	๑.๒.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ได้หลายชนิดและดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - อาหารที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ - อาหารหลัก ๕ หมู่ - การมีเจตคติที่ดีต่อการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ - มารยาทในการรับประทานอาหาร
	๑.๒.๒ ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังการใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน ๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๒) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - อวัยวะต่างๆ ของร่างกายและการรักษาความปลอดภัย - วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขอนามัยที่ดี
	๑.๒.๓ นอนพักผ่อนเป็นเวลา	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - ประโยชน์ของการนอนหลับพักผ่อน
	๑.๒.๔ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๑.๓ การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - ประโยชน์ของการออกกำลังกาย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	๑.๓.๑ เล่น ทำกิจกรรม และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๑) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน ๑.๑.๔ การรักษาความปลอดภัย (๒) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย (๓) การฟังนิทาน เรื่องราวเหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกัน และรักษาความปลอดภัย	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การรักษาความปลอดภัยของตนเองและการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัยในชีวิตประจำวัน - การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมเมื่อเจ็บป่วย - การระวังภัยจากคนแปลกหน้าและอุบัติเหตุต่างๆ

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์ และทรงตัวได้	๒.๑.๑ เดินต่อเท้าถอยหลังเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน	๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง (๑) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทางระดับและพื้นที่	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - สามารถเคลื่อนไหวโดยควบคุมร่างกายไปในทิศทางระดับ และพื้นที่ต่างๆ
	๒.๑.๒ กระโดดขาเดียว ไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว	๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (๑) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทางระดับและพื้นที่	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - สามารถเคลื่อนไหวโดยควบคุมร่างกายไปในทิศทางระดับ และพื้นที่ต่างๆ
	๒.๑.๓ วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว	๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง (๒) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - สามารถเคลื่อนไหวโดยควบคุมร่างกายไปในทิศทางระดับ และพื้นที่ต่างๆ
	๒.๑.๔ รับลูกบอล ที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้	๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ (๔) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ (๕) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - สามารถเคลื่อนไหวโดยควบคุมร่างกายไปในทิศทางระดับ และพื้นที่ต่างๆ

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๒.๒ ใช้มือ - ตา ประสานสัมพันธ์กัน	๒.๒.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้	๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก (๕)การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การใช้งานและการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างปลอดภัย
	๒.๒.๒ เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน	๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก (๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง - สามารถจำแนกประเภทตามชนิด ขนาด สี พื้นผิว วัสดุ รูปร่าง รูปทรง
	๒.๒.๓ ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๒๕ เซนติเมตรได้	๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก (๕) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ	๒.เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เปรียบเทียบสิ่งของต่างๆตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง ปริมาตรจากการสังเกต

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	๓.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์ อย่างเหมาะสม	๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์ (๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (๑) การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้า หรือเสียใจและการช่วยเหลือ ปลอดภัยเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรียนรู้ที่จัดแสดงความรู้สึกในทางที่ดีและเหมาะสม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๓.๒.๑ กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์	๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม (๓) การ ร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม ๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์ (๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - แสดงความคิดเห็นหรือทำสิ่งต่างๆได้ด้วยความคิดตนเอง

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๔.๑ สนใจมีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	๔.๑.๑ สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ	๑.๒.๑ สุนทรีย์ภาพ ดนตรี (๕)การทํากิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ๑.๒.๑ สุนทรีย์ภาพ ดนตรี (๖)การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - มีความคิดสร้างสรรค์ - แสดงความรู้สึกที่เหมาะสม
	๔.๑.๒ สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงดนตรี	๑.๒.๑ สุนทรีย์ภาพ ดนตรี (๑) การฟังเพลงการร้องเพลงและการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี ๑.๒.๑ สุนทรีย์ภาพ ดนตรี (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก - แสดงความรู้สึกที่เหมาะสม
	๔.๑.๓ สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลงจังหวะและดนตรี	๑.๒.๑ สุนทรีย์ภาพ ดนตรี (๓)การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๑.๒.๑ สุนทรีย์ภาพ ดนตรี (๑)การฟังเพลง การร้องเพลงและการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - สามารถเคลื่อนไหวโดยควบคุมร่างกายได้ - แสดงความรู้สึกที่เหมาะสม

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๕.๑ ซื่อสัตย์ สุจริต	๕.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่นด้วยตนเอง	๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม (๒)การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก อย่างเหมาะสม - การแสดงมารยาทที่ดี - การมีคุณธรรม จริยธรรม สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก - การสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน - การถ่ายทอดความรู้สึก
๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจและช่วยเหลือแบ่งปัน	๕.๒.๑ แสดงความรักเพื่อน และมีความเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง	๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม (๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การมีคุณธรรม จริยธรรม ธรรมชาติรอบตัว - ความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - ต้องการความรัก ความเอื้ออาทร
	๕.๒.๒ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม (๒)การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๓)การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ๑.๓.๕ การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (๒)การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (๓)การทำศิลปะแบบร่วมมือ	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รู้จักแบ่งปันทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง - การแสดงมารยาท มีวินัย - การมีคุณธรรม จริยธรรม

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม(ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๕.๓ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	๕.๓.๑ แสดงสีหน้าและท่าทางรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์	๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์ (๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (๒) การเล่นบทบาทสมมติ	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - แสดงความรู้สึก ในทางที่ดีและเหมาะสม - แสดงความคิดเห็นด้วยความคิดของตนเอง
๕.๔ มีความรับผิดชอบ	๕.๔.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ด้วยตนเอง	๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๑) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ (๔) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - ความภาคภูมิใจในตนเอง

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๖.๑ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	๖.๑.๑ แต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว	๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๑)การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -ทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง -ภาคภูมิใจในตนเอง
	๖.๑.๒ รับประทานอาหารด้วยตนเอง อย่างถูกวิธี	๑.๑.๓ การรักษาสุขอนามัยส่วนตัว (๑) การปฏิบัติตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รับประทานอาหารที่มีประโยชน์
	๖.๑.๓ ใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๑)การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รักษาความสะอาดของร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๖.๒ มีวินัยในตนเอง	๖.๒.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ด้วยตนเอง	๑.๓.๔ การปฏิสัมพันธ์ มีวินัยมีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๑) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (๔) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรียนรู้ข้อตกลงต่างๆ ได้ - การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น - การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน ๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - ช่วยกันทำงานและปฏิบัติตามข้อตกลงภายในครอบครัว
	๖.๒.๒ เข้าแถวตามลำดับก่อน-หลังได้ด้วยตนเอง	๑.๓.๔ การปฏิสัมพันธ์ มีวินัยมีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - แสดงมารยาทที่ดี - การมีคุณธรรมจริยธรรม - การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน
๖.๓ ประหยัดและพอเพียง	๖.๓.๑ ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตนเอง	๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน (๒) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๑.๓.๒ การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๒) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า	๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับ ธรรมชาติรอบตัวเด็ก - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสิ่งของเครื่องใช้ - การใช้ประโยชน์ร่วมกัน - การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาธรรมชาติสมบัติ ๒.๔ สิ่งต่างๆ รอบตัว - การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๗.๑ ดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยตนเอง	๑.๓.๒ การดูแลรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน (๒) การใช้วัสดุและสิ่งของ เครื่องใช้อย่างคุ้มค่า (๓) งานศิลปะที่นำวัสดุหรือ สิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำ หรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ ใหม่ (๔) การเพาะปลูกและดูแล ต้นไม้ (๕) การเลี้ยงสัตว์ (๖) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในชีวิตประจำวัน	ธรรมชาติรอบตัว - เรียนรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - รักษาสาธารณสุขสมบัติ - เรียนรู้เกี่ยวกับสภาพอากาศภัย ธรรมชาติแรงและพลังงานใน ชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก - ปรับตัวให้เข้ากับลักษณะลมฟ้า อากาศในแต่ละวันหรือฤดู
	๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่	๑.๓.๒ การดูแลรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มี วินัย มีส่วนร่วมและบทบาท สมาชิกของสังคม (๔) การดูแลห้องเรียนรวมกัน	ธรรมชาติรอบตัว - เรียนรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม - การคัดแยกขยะ - การทิ้งขยะให้ถูกประเภท
๗.๒ มีมารยาทตาม วัฒนธรรมไทย และ รักความเป็นไทย	๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตาม มารยาทไทยได้ ตาม กาลเทศะ	๑.๓.๓ การปฏิบัติตาม วัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (๑) การเล่นบทบาทสมมติการ ปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (๒) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม ท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย (๓) การประกอบอาหารไทย (๔) การละเล่นพื้นบ้านของไทย	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและ สถานที่แวดล้อมเด็ก - รู้จักวัฒนธรรมความเป็นไทย - ภูมิใจในความเป็นไทย - รู้ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย - ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย และรักความเป็นไทย	๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง	๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (๒) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - ใช้ภาษาทั้งฟังพูดอ่านเขียนเพื่อการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน - การถ่ายทอดความรู้สึก
	๗.๒.๓ หยุดยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี ใช้จำ	๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย (๑) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเปนคนไทย (๒) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - ภูมิใจในความเป็นไทย - รู้จักสัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย - ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมความเป็นไทยได้

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	๑.๓.๖ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง (๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล (๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น - การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	๘.๒.๑ เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อน อย่างมีเป้าหมาย	๑.๓.๕ การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (๑) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (๓) การทำงานศิลปะแบบร่วมมือ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น - การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง
	๘.๒.๒ ยิ้ม ทักทาย หรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคย ได้เหมาะสมกับสถานการณ์	๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (๑) การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุขเห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจและการช่วยเหลือปกป้องเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึก - การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แวดล้อมเด็ก - การใช้ภาษาทั้งฟังพูดอ่านเขียนเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่างๆ
๘.๓ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลง ด้วยตนเอง	๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม (๑) การรวมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	เรื่องราวเกี่ยวกับ บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก - เรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัวสถานศึกษาชุมชนและบุคคลต่างๆที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน - การปฏิบัติตามกฎระเบียบช่วยกันรักษาความสะอาดและทรัพย์สินสมบัติ

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๘.๓ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ เหมาะสมกับสถานการณ์	๑.๓.๕ การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล (๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -เรียนรู้ข้อตกลงต่างๆได้ -การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น -รู้จักแสดงความคิดเห็น -รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น - การกำกับตนเอง - การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น
	๘.๓.๓ ประณีประนอมแก้ไข้ปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรง ด้วยตนเอง	๑.๓.๖ การแก้ปัญหาการขัดแย้ง (๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก -การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี -ระมัดระวังรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น -การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น - การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	๙.๑.๑ ฟังผู้อื่นสนทนาจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง	๑.๔.๑ การใช้ภาษา (๒) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ (๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - สามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - ใช้ภาษาทั้งฟังพูดอ่านเขียนเพื่อการสื่อ ความหมายในชีวิตประจำวันติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่างๆ

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๙.๑ สนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	๙.๑.๒ เล่าเรื่องเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้	๑.๔.๑ การใช้ภาษา (๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๖) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - การใช้ภาษาในการสื่อความหมาย ในชีวิตประจำวัน - สื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ได้หลายวิธี
๙.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้	๙.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ	๑.๔.๑ การใช้ภาษา (๑๐) การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท/รูปแบบ (๑๑) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านรวมกันการอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ (๑๒) การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง (๑๓) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ (๑๔) การอ่านและชี้ข้อความโดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง (๑๕) การสังเกตตัวอักษรในชื่อตนหรือคำคุ้นเคย	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - การใช้ภาษาพูด อ่าน เขียนในการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน - สามารถสื่อสารเรื่องราวต่างได้ - ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกไปยังผู้อ่าน - สามารถรวบรวมข้อมูลง่ายๆ นำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้
	๙.๒.๒ เขียน ชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง	๑.๔.๑ การใช้ภาษา (๑๙) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง (๒๐) การเขียนรวมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ (๒๑) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย (๒๒) การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - เรียนรู้เกี่ยวกับชื่อนามสกุล สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - การใช้ภาษาเขียนเพื่อสื่อความหมาย

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๐.๑ มี ความสามารถใน การคิดรวบยอด	๑๐.๑.๑ บอกลักษณะ และส่วนประกอบ การ เปลี่ยนแปลง หรือ ความสัมพันธ์ของสิ่ง ต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ ประสาทสัมผัส	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิง เหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา (๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของ สิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่าง เหมาะสม (๒) การสังเกตสิ่งต่างๆและสถานที่จาก มุมมองที่ต่างกัน (๓) การบอกและแสดงตำแหน่งทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่างๆด้วยการ กระทำ ภาพวาด ภาพถ่ายรูปภาพ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - เปรียบเทียบและเรียงลำดับ สิ่งของต่างๆตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง และ ส่วนประกอบ - การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ จากการทดลองอย่างง่ายๆหรือ การประกอบอาหาร ธรรมชาติรอบตัวเด็ก - สังเกตการเปลี่ยนแปลงของ สิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การ เจริญเติบโตของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช - การเปลี่ยนแปลงของสภาพ ลมฟ้าอากาศ
	๑๐.๑.๒ จับคู่และ เปรียบเทียบความ แตกต่างหรือความ เหมือนของสิ่งต่างๆโดย ใช้ลักษณะที่สังเกตพบ ๒ ลักษณะขึ้นไป	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิง เหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา (๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการ จำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและ รูปร่าง รูปทรง (๖) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ ให้สมบูรณ์และการแยกชิ้นส่วน (๗) การทำซ้ำ การต่อเติมและการ สร้างแบบรูป (๘) การนับและแสดงจำนวนของสิ่ง ต่างๆในชีวิตประจำวัน (๙) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับ จำนวนของสิ่งต่างๆ (๑๐) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และ การเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ตามลักษณะ ความยาว ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - เปรียบเทียบ และเรียงลำดับ สิ่งของต่างๆตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง จากการสังเกต ธรรมชาติรอบตัวเด็ก - สังเกตการเปลี่ยนแปลงของ สิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การ เจริญเติบโตของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช - การเปลี่ยนแปลงของสภาพ ลมฟ้าอากาศ

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๐.๑ มี ความสามารถ ในการคิดรวบ ยอด	๑๐.๑.๓ จำแนก และจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ โดยใช้อย่างน้อย ๒ ลักษณะเป็น เกณฑ์	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา (๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนก สิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง (๑๒) การชั่ง ตวง วัด สิ่งต่างๆโดยใช้เครื่องมือ และหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน (๑๓) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการ เรียงลำดับสิ่งต่างๆตามลักษณะ ความยาว ความสูง ปริมาตร น้ำหนัก	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว สามารถจำแนกส่วนประกอบต่าง ๆ ตามชนิด ขนาด สี พื้นผิว วัสดุ รูปร่าง รูปทรง หรือประโยชน์ใน การใช้งานได้
	๑๐.๑.๔ เรียงลำดับ สิ่งของและ เหตุการณ์อย่าง น้อย ๕ ลำดับ	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา (๑๔) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือ เหตุการณ์ตามช่วงเวลา (๑๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่ เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เรียงลำดับสิ่งของต่าง ๆ ตาม ลักษณะ รูปทรง รูปร่าง น้ำหนัก
๑๐.๒ มี ความสามารถ ในการคิดเชิง เหตุผล	๑๐.๒.๑ อธิบาย เชื่อมโยงสาเหตุ หรือผลที่เกิดขึ้นใน เหตุการณ์หรือการ กระทำเมื่อมีผู้ ชี้แนะ	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา (๑๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่ เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ (๑๗) การคาดเดาหรือการคาดคะเน สิ่ง ที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล	สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก - การใช้ภาษาทั้งฟังพูดอ่านเขียน เพื่อการสื่อความหมายใน ชีวิตประจำวัน - การรวบรวมข้อมูลง่ายๆนำมา ถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้
	๑๐.๒.๒ คาดเดา หรือคาดคะเนสิ่งที่ อาจเกิดขึ้น และมี ส่วนร่วมในการลง ความเห็นจาก ข้อมูล	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา (๑๗) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่ อาจเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (๑๘) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจาก ข้อมูลอย่างมีเหตุผล	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - รู้จักการคาดคะเนหรือกะ ประมาณ - การรวบรวมข้อมูลง่ายๆนำมา ถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้
๑๐.๓ มี ความสามารถ ในการคิด แก้ปัญหาและ การตัดสินใจ	๑๐.๓.๑ ตัดสินใจ ในเรื่องง่ายๆและ ยอมรับผลที่เกิดขึ้น	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา (๑๙) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมใน กระบวนการแก้ปัญหา	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น รู้จักแสดงความคิดเห็น
	๑๐.๓.๒ ระบุ ปัญหาและเลือก วิธีการแก้ปัญหา	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา (๑๙) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมใน กระบวนการแก้ปัญหา	สิ่งต่าง ๆ รอบตัว - สามารถทดลองสิ่งต่าง ๆ อย่าง ง่าย ๆ - สามารถรวมข้อมูลง่าย ๆ ได้

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๑.๑ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๑๑.๑.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมี การตัดแปลงและแปลกใหม่ จากเดิมและมีรายละเอียด เพิ่มขึ้น	๑.๒.๑ สุนทรียภาพดนตรี (๕) การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ (๖) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การสร้างงานศิลปะตามความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	๑๑.๒.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่	๑.๒.๑ สุนทรียภาพดนตรี (๑) การ ฟังเพลงการร้องเพลงและการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี (๒) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลงดนตรี	ธรรมชาติรอบตัว - การออกแรงกระทำต่อสิ่งของด้วยวิธีต่างๆ เช่น ผลัก ดึง บีบ ทบ ตี เป่า เขย่า ตี สิ่งของ เพื่อให้เกิดเสียงแบบต่างๆ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การแสดงออกทางอารมณ์

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	๑๒.๑.๑ สนใจ หยิบหนังสือมาอ่านและเขียนสื่อความคิดด้วยตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง	๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้ (๑) การสำรวจสิ่งต่างๆและแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ (๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - ใช้ภาษา ทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน - สามารถรวบรวมข้อมูลง่ายๆ นำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ - สื่อสารกับบุคคลต่างๆได้หลายวิธี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้รายปี	
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	๑๒.๑.๒ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม ตั้งแต่ต้นจนจบ	๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้ (๑) การสำรวจสิ่งต่างๆและแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ (๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก - การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง
๑๒.๒ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	๑๒.๒.๑ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายของตนเอง	๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้ ๑) การสำรวจสิ่งต่างๆและแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - สามารถรวบรวมข้อมูลง่ายๆ มาถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้
	๑๒.๒.๒ ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไหร่” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ	๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา ๑) การสำรวจสิ่งต่างๆและแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ (๑๕) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก - การใช้ภาษาในการสื่อสาร - การใช้ภาษาพูดเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ ๔ - ๖ ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่นด้วยการลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา การจัดประสบการณ์จะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และควรยืดหยุ่นให้สาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด การกำหนดกิจกรรมให้เด็กในแต่ละวัน **ไม่จัดเป็นรายวิชา** และอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน สำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยต่างๆ มาประยุกต์ใช้การจัดประสบการณ์ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจแนวคิดนวัตกรมนั้นๆ ซึ่งแต่ละนวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้ว นวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็ก จะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม นอกจากนี้ผู้สอนต้องศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการจัดประสบการณ์ แนวทางการจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

๑. หลักการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุล และต่อเนื่อง

๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็ก

๑.๔ จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

๑.๕ ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒. แนวทางการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรดำเนินการตามแนวทางดังต่อไปนี้

๒.๑ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๒.๓ จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

๒.๔ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้คิดริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอน หรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ

๒.๖ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

๒.๗ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตามแนวทาง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการมีวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพ จริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

๒.๙ จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคลนำมาไตร่ตรองเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑๐ จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งการวางแผนการสนับสนุน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดประสบการณ์ในกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ ๔-๖ ปี สามารถนำมาจัดได้หลาย รูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้สอนทราบว่า ในแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร และที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ ครอบคลุมพัฒนาการ ทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรม ดังนี้

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดกิจกรรมประจำวันจะต้องคำนึงถึง อายุ และความสนใจของเด็กในแต่ละช่วงวัย ดังนี้

๓.๑.๑ การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

เด็กวัย ๓-๔ ปี มีความสนใจประมาณ ๘ - ๑๑ นาที

เด็กวัย ๔-๕ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๑-๑๕ นาที

เด็กวัย ๕-๖ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๕-๒๐ นาที

๓.๑.๒. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า ๒๐ นาที

๓.๑.๓ กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นอย่างเสรี เพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้การเลือก การ ตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ใช้เวลาประมาณ ๔๐-๖๐ นาที เช่น กิจกรรมการ เล่นตามมุม กิจกรรม การเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๓.๑.๔ กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้ กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับ กิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ การประสานสัมพันธ์ และจังหวะการเคลื่อนไหว ในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นปีนป่าย อย่างอิสระ และเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒ การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ นิ้วมือ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้อย่างคล่องแคล่ว โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส ผีอกช่วยเหลืตนเองในการแต่งกาย การหยิบจับสิ่งของ และอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ซ้อนส้อม สี เทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

๓.๒.๓ การพัฒนาอารมณ์ - จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการ ปลูกฝังให้เด็กมี ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและ ศาสนาที่นับถือ โดยจัด กิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๓.๒.๕ การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา การคิดรวบยอดและการคิดเชิงเหตุผลทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้ สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ สืบเสาะหาความรู้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษาสถานนอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

๓.๒.๖ การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาในการสื่อสารถ่ายทอด ความรู้สึก ความคิด ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัย ใคร่รู้ จัดกิจกรรม ทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้ เด็กได้กล้าแสดงออกใน การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗ การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัด กิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

๓.๓ รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงาน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การจัดสัดส่วนของเวลาในแต่ละวันที่เสนอไว้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผู้สอนและ สภาพการณ์โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๒. การจัดกิจกรรมประจำวันควรจัดเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวันของเด็ก โดยผู้สอนต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อเล็กในการหยิบจับ วัสดุต่างๆ เพื่อช่วยเหลืตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เช่น เด็กอายุ ๓ ปีต้องให้เวลาในการทำกิจวัตรประจำวันมากและเมื่อเด็กอายุมากขึ้นเวลาที่ทำกิจวัตรประจำวันจะน้อยลงตามลำดับเนื่องจากเด็ก ช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น

๓. การจัดกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีร่างกายแข็งแรง มีการทรงตัวที่ดี มีการยืดหยุ่นและความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ ตามจังหวะการเคลื่อนไหวและการประสานสัมพันธ์กัน

๔. การจัดกิจกรรมการเล่นอิสระ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ในแต่ละวัน เด็กทุกวัยควรมีโอกาสเล่นอิสระกลางแจ้งอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง : วัน

๕. กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่เด็กได้พัฒนาลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เด็กที่อายุน้อยยังยึดตัวเองเป็น ศูนย์กลาง ดังนั้น การให้เวลา ในช่วงวัย ๓ ขวบจึงให้เวลาน้อยในการทำกิจกรรมกลุ่ม เนื่องจากเด็กยัง ยึดตนเองเป็น ศูนย์กลาง และจะเพิ่มเวลาเมื่อเด็กอายุมากขึ้น เพราะเด็กต้องการเวลาในการเล่นและ ทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่นมากขึ้น

๖. กิจกรรมที่มีการวางแผนโดยครูผู้สอน ให้คิดรวบยอดโดยครูผู้สอน จะช่วยให้เด็กเกิดทักษะ หรือ ความคิดรวบยอดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่นผู้สอน ต้องการให้เกิด ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับน้ำ ผู้สอนต้องวางแผนกิจกรรมล่วงหน้า เวลาที่ใช้ในแต่ละวันที่กำหนดไว้ ๓/๔ ชั่วโมง (๔๕ นาที) ทั้งนี้ได้หมายความว่าให้ผู้สอนสอนต่อเนื่อง ๔๕ นาทีใน ๑ กิจกรรม ผู้สอนต้องพิจารณาว่า เด็กมีช่วงความสนใจสั้นตามพัฒนาการ จำเป็นต้องจัดแบ่งเวลาเป็นหลายช่วงและในหลากหลายกิจกรรม กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้ เวลาต่อเนื่องนานกว่า ๒๐ นาที

๓.๔ แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดกิจกรรมประจำวัน ครูสามารถนำไปปรับใช้ได้ หรือนำนวัตกรรมต่างๆมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา โดยมีแนวทางในการจัดกิจกรรม และการใช้สื่อ ดังนี้

๑. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย อย่าง อิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการ เคลื่อนไหว ซึ่งจังหวะและเครื่องดนตรีประกอบ ได้แก่ การปรบมือ การร้องเพลง การเคาะไม้ กรึงกรึง รำมะนา กลอง กรับ เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีในการเคลื่อนไหว
๒. เพื่อฝึกทักษะภาษา ฝึกฟังคำสั่ง และข้อตกลง
๓. เพื่อฝึกให้เกิดทักษะในการฟังดนตรี หรือจังหวะต่าง ๆ
๔. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและสุนทรีย์ภาพ
๕. เพื่อฝึกความจำและเสริมสร้างประสบการณ์
๖. เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
๗. เพื่อพัฒนาด้านสังคม การปรับตัวและความร่วมมือในกลุ่ม
๘. เพื่อให้โอกาสเด็กได้แสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๙. เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ

ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

๑. การเคลื่อนไหวร่างกาย
๒. การฟังสัญญาณและการปฏิบัติตามข้อตกลง
๓. การฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
๔. การฝึกจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
๕. ความมีระเบียบวินัย
๖. การเรียนรู้จังหวะ
๗. ความเพลิดเพลินสนุกสนาน
๘. การฝึกความจำ
๙. การแสดงออก
๑๐. เนื้อหาของหน่วยการสอน

รูปแบบการเคลื่อนไหว

๑. การเคลื่อนไหวพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่ต้องฝึกทุกครั้งก่อนที่จะเริ่มฝึกกิจกรรมอื่นๆต่อไป ลักษณะการจัดกิจกรรมมีจุดเน้นในเรื่องจังหวะและการเคลื่อนไหวหรือท่าทางอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก มี ๒ ประเภท ได้แก่

๑.๑ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ เช่น ประหม่อ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชื่นเข้า ขยับมือและแขน มือและ นิ้วมือ เท้าและปลายเท้า

๑.๒ การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ เช่น คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควบม้า ก้าวกระโดด เขย่ง ก้าวชิด

๒. การเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับเนื้อหา เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายโดยเน้น การทบทวนเรื่องที่ได้รับรู้จากกิจกรรมอื่นและนำมาสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ หรือเรื่องอื่นๆ ที่ เด็กสนใจ ได้แก่

๒.๑ การเคลื่อนไหวเลียนแบบ เป็นการเคลื่อนไหวเลียนแบบสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น การเลียนแบบ ท่าทางสัตว์ การเลียนแบบท่าทางคน การเลียนแบบเครื่องยนต์กลไกและเครื่องเล่น และการเลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ

๒.๒ การเคลื่อนไหวตามบทเพลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน เพลงสวัสดี

๒.๓ การท่าทางกายบริหารประกอบเพลงหรือคำคล้องจอง เป็นการเคลื่อนไหวแบบกายบริหาร อาจจะมีท่าทางไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาของเพลงหรือคำคล้องจอง เช่น เพลงกำมือแบมือ เพลงออกกำลัง คำคล้องจองฝนตกพราพรา

๒.๔ การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเคลื่อนไหวที่让孩子คิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเอง หรืออาจใช้คำถามหรือคำสั่ง หรือใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหอย แล่นผ้า รีบิ้น ถูทราย

๒.๕ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยายที่ครูเล่า หรือเรื่องราว หรือนิทาน

๒.๖ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามคำสั่ง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามคำสั่งของครู เช่น การจัดกลุ่มตามจำนวน การท่าทางตามคำสั่ง

๒.๗ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางตามข้อตกลง เป็นการเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามข้อตกลงที่ได้ตกลงไว้ก่อนเริ่มกิจกรรม

๒.๘ การเคลื่อนไหวหรือการแสดงท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม เป็นการคิดท่าทางการเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์ของเด็กเองแล้วให้เพื่อนปฏิบัติตาม

จากขอบข่ายของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะข้างต้น ผู้สอนควรตระหนักถึงลักษณะของการเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้ประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ ด้วยการ เคลื่อนไหว ลักษณะ ช้า เร็ว นุ่มนวล ทำท่าทางขึงขัง ร่าเริง มีความสุข หรือเศร้าโศก เสียใจ และเคลื่อนไหวในทิศทางที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กได้เคลื่อนไหวที่อิสระโดยใช้บริเวณที่อยู่รอบๆ ตัวเด็ก ได้แก่ การ เคลื่อนไหว ไปข้างหน้าและ ข้างหลัง ไปข้างซ้ายและข้างขวา เคลื่อนตัวขึ้นและลง หรือหมุนไปรอบตัว โดยให้มีระดับของการเคลื่อนไหวสูง กลาง และ ต่ำ ในบริเวณพื้นที่ที่เด็กต้องการเคลื่อนไหว

๒. กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการ เรียนรู้ มีทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การสังเกต การคิดแก้ปัญหา การใช้เหตุผล โดยการฝึกปฏิบัติร่วมกัน และการทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์ดังนี้

จุดประสงค์

๑. เพื่อให้เด็กเข้าใจเนื้อหาและเรื่องราวในหน่วยการจัดประสบการณ์
๒. เพื่อฝึกการใช้ภาษาในการฟัง พูด และการถ่ายทอดเรื่องราว
๓. เพื่อฝึกมารยาทในการฟัง การพูด
๔. เพื่อฝึกความมีระเบียบวินัย
๕. เพื่อให้เด็กเรียนรู้ผ่านการสังเกต เปรียบเทียบ
๖. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ
๗. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง
๘. เพื่อฝึกให้กล้าแสดงความคิดเห็น ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
๙. เพื่อฝึกให้มีลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน
๑๐. เพื่อฝึกลักษณะนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม

ขอบข่ายสาระของกิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

สาระที่ควรเรียนรู้ สาระในส่วนนี้กำหนดเฉพาะหัวข้อไม่มีรายละเอียด ทั้งนี้เพื่อประสงค์จะให้ ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ ความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่น เนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ผู้สอนสามารถนำสาระที่ควรเรียนรู้มาบูรณาการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้มีได้ประสงค์ให้เด็กท่องจำเนื้อหา แต่ต้องการให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระการเรียนรู้มาจัดประสบการณ์ให้เด็กเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้สาระที่ควรเรียนรู้นี้ยังเป็นแนวทางช่วยผู้สอนกำหนดรายละเอียดและความยากง่ายของเนื้อหาให้ เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก สาระที่ควรเรียนรู้ประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก ดังนี้

๑. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็น ประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จัก ประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและ โรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จัก แสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่น

และทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้ อารมณ์และความรู้สึกของ ตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมี คุณธรรมจริยธรรม

๒. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญา ท้องถิ่นอื่นๆ

๓. ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพ อากาศ ภัยธรรมชาติ แรง และพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาสาธารณสมบัติ

๔. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

สื่อกิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

๑. สื่อของจริงที่อยู่ใกล้ตัวและสื่อจากธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่น เช่น ต้นไม้ใบไม้ เปลือก หอย เสื้อผ้า

๒. สื่อที่จำลองขึ้น เช่น ต้นไม้ ตุ๊กตาสัตว์

๓. สื่อประเภทภาพ เช่น ภาพพลิก ภาพโปสเตอร์ หนังสือภาพ

๔. สื่อ เทคโนโลยี เช่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง โทรศัพท์ แม่เหล็ก แวน ขยายเครื่องชั่ง กล้องถ่ายรูปดิจิทัล

๕. สื่อ แหล่งเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้ภายในและนอกสถานศึกษา เช่น แปลงเกษตร สวนผัก สมุนไพร ร้านค้า สวนสัตว์ แหล่งประกอบการในท้องถิ่น

แนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม จัดได้หลายวิธีได้แก่

๑. การสนทนาหรือการอภิปราย เป็นการพูดคุย ซักถามระหว่างเด็กกับครู หรือเด็กกับเด็ก เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดและการฟัง โดยการกำหนดประเด็นในการสนทนาหรืออภิปราย เด็กจะได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ครูหรือผู้สอน เปิดโอกาสให้เด็กซักถาม โดยใช้คำถามกระตุ้นหรือเล่าประสบการณ์ที่แปลกใหม่ นำเสนอปัญหาที่ท้าทายความคิด การยกตัวอย่าง การใช้สื่อประกอบการสนทนาหรือการอภิปรายควรใช้สื่อของจริง ของจำลอง รูปภาพ หรือสถานการณ์จำลอง

๒. การเล่านิทาน และการอ่านนิทาน เป็นกิจกรรมที่ครูหรือผู้สอนเล่าหรืออ่านเรื่องราวจากนิทาน โดยการใช้น้ำเสียงประกอบการเล่าแตกต่างตามบุคลิกของตัวละคร ซึ่งครูหรือผู้สอนควรเลือกสาระของนิทานให้เหมาะสมกับวัย สื่อที่ใช้อาจเป็นหนังสือนิทาน หนังสือภาพ แผ่นภาพ หุ่นมือ หุ่นนิ้วมือ หรือการแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง โดยครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ เช่น ในนิทานเรื่องนี้มีตัวละครอะไรบ้าง เหตุการณ์ในนิทานเรื่องนี้เกิดที่ไหน เวลาใด หรือ ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนิทาน นิทานเรื่องนี้มีปัญหาอะไรบ้าง และเด็กๆ ชอบเหตุการณ์ใดในนิทานเรื่องนี้มากที่สุด

๓. การสาธิต เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆ และเด็กได้อภิปรายและร่วมกันสรุปการเรียนรู้ การสาธิตในบางครั้งอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครูหรือผู้สอน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เช่น การเพาะเมล็ดพืช การประกอบอาหาร การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

๔. การทดลองปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง จากการลงมือปฏิบัติ ทดลอง การคิดแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะคณิตศาสตร์ ทักษะภาษา ส่งเสริมให้เด็ก เกิดข้อสงสัย สืบค้นคำตอบด้วยตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างง่าย สรุปผลการทดลอง อภิปรายผล การทดลอง และสรุปการเรียนรู้โดยกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ ง่าย ๆ เช่น การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฝึกการสังเกตการไหลของน้ำ

๕. การประกอบอาหาร เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการทดลองโดยเปิดโอกาส ให้เด็กได้ลงมือทดสอบและปฏิบัติการด้วยตนเองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผัก เนื้อสัตว์ ผลไม้ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ต้ม นึ่ง ผัด ทอด หรือการรับประทานสด เด็กจะได้รับประสบการณ์จากการสังเกต การเปลี่ยนแปลงของอาหาร การรับรู้รสชาติและกลิ่นของอาหาร ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสและการทำงานร่วมกัน เช่น การทำอาหารจากไข่

๖. การเพาะปลูก เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้การบูรณาการจะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ โดยทำความเข้าใจความต้องการของ สิ่งมีชีวิตในโลก และช่วยให้เด็กเข้าใจความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัวโดยการสังเกต เปรียบเทียบ และการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นพบและเรียนรู้ด้วยตนเอง

๗. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาที่让孩子ได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงนอกห้องเรียน จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา หรือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ห้องสมุด สวน สมุนไพรวัด ไพรชณีย์ พิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก โดยครูและเด็กร่วมกันวางแผนศึกษาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้การเดินทาง และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้จากการไปศึกษานอกสถานที่

๘. การเล่นบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมให้เด็กสมมติตนเองเป็นตัวละคร และแสดงบทบาทต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทาน เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้สึกรู้สึกของเด็กในการ แสดง เพื่อให้เด็กเข้าใจ เรื่องราว ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ควรใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติ เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะรูปคน และสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริงชนิดต่าง ๆ

๙. การร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา จังหวะ และการแสดงท่าทางให้สัมพันธ์กับเนื้อหาของเพลงหรือคำคล้องจอง ครูหรือผู้สอนควรเลือกให้เหมาะกับวัยของเด็ก

๑๐. การเล่นเกม เป็นกิจกรรมที่นำเกมการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นกลุ่ม เกมที่นำมาเล่นไม่ควรเน้นมาแข่งขัน

๑๑. การแสดงละคร เป็น กิจกรรมที่เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการลำดับเรื่องราว รวมทั้ง การเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือเรื่องราวจากนิทาน การใช้ภาษาในการสื่อสารของตัวละคร เพื่อให้เด็กได้ เรียนรู้ และ ทำความเข้าใจบุคลิกลักษณะของตัวละครที่เด็กสวมบทบาทสื่อที่ใช้เช่นชุดการแสดงที่ สอดคล้องกับบทบาทที่ได้รับ บทสนทนาที่เด็กใช้ฝึกสนทนาประกอบการแสดง

๑๒. การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ครูหรือผู้สอนกำหนด เพื่อให้เด็กได้ฝึกการแก้ปัญหา เช่น น้ำท่วม โรคระบาด พบคนแปลกหน้า

ข้อเสนอแนะ

๑. การจัดกิจกรรมควรให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและมีโอกาสค้นพบด้วยตนเองให้มากที่สุด
๒. ผู้สอนควรยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายของเด็กและให้โอกาสเด็กได้ฝึกคิดแสดงความคิดเห็น ฝึกตั้งคำถาม
๓. การจัดกิจกรรมอาจเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติม เพื่อช่วยให้เด็กสนใจและสนุกสนานยิ่งขึ้น
๔. ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมหรือหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้วผู้สอนควรใช้คำถามปลายเปิด ที่ชวนให้เด็กคิดหากลึกถึงการใช้คำถามที่มีคำตอบ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือมีคำตอบให้เด็กเลือก และผู้สอนควรใช้เวลาเด็กคิดคำตอบ
๕. ช่วงระยะเวลาที่จัดกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็กและความเหมาะสมของกิจกรรมนั้น ๆ เช่น กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ การ ประกอบอาหาร การปลูกพืช อาจใช้เวลานานกว่าที่กำหนดไว้
๖. ควรสรุปสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ให้เด็กเข้าใจ ซึ่งครูหรือผู้สอน อาจใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกมการเรียนรู้ แผนภูมิ แผนผังกราฟิก ฯลฯ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๓. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การรับรู้เกี่ยวกับความงาม และส่งเสริม กระตุ้นให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้กิจกรรมศิลปะ หรือกิจกรรมอื่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยและสอดคล้องกับ จุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์

๑. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมือ และตาให้ประสานสัมพันธ์กัน
๒. เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ชื่นชมในสิ่งที่สวยงาม
๓. เพื่อส่งเสริมการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๔. เพื่อส่งเสริมการแสดงออกและความมั่นใจในตนเอง
๕. เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคม
๖. เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา
๗. เพื่อฝึกทักษะการสังเกต และการแก้ปัญหา
๘. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ

แนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

๑. เตรียมจัดโต๊ะและอุปกรณ์ให้พร้อม และเพียงพอการทำกิจกรรม โดยจัดไว้หลายๆ กิจกรรม และอย่างน้อย ๑-๕ กิจกรรม เพื่อให้เด็กมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมที่สนใจ
๒. ควรสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม เพื่อฝึกให้เด็กมีวินัยในการอยู่ร่วมกัน
๓. การจัดให้เด็กทำกิจกรรม ควรให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างมีระเบียบ และทยอยเข้าทำกิจกรรม โดยจัดโต๊ะละ ๕-๖ คน
๔. การเปลี่ยนและหมุนเวียนทำกิจกรรม ต้องสร้างข้อตกลงกับเด็กให้ชัดเจน เช่น หากกิจกรรมใด มีเพื่อนครบจำนวนที่กำหนดแล้ว ให้คอยจนกว่าจะมีที่ว่าง หรือให้ทำกิจกรรมอื่นก่อน
๕. กิจกรรมใดเป็นกิจกรรมใหม่ หรือการใช้วัสดุ อุปกรณ์ใหม่ ครูจะต้องอธิบายวิธีการทำ วิธีการใช้ วิธีการทำความสะอาด และการเก็บของเข้าที่

๖. เมื่อทำงานเสร็จหรือหมดเวลา ควรเตือนให้เด็กเก็บวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เข้าที่ และช่วยกันดูแลห้องให้สะอาด

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรจัดการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้เด็กทำทุกวัน วันละ ๓-๕ กิจกรรม และให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย ๑-๒ กิจกรรมตามความสนใจ ควรเน้นกระบวนการทางศิลปะของเด็กและไม่เน้นให้เด็กทำเหมือนกันทั้งห้อง

๒. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ควรพยายามหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก

๓. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบพร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจ เช่น การใช้พู่กันหรือกาว จะต้องปาดพู่กันหรือกาวนั้นกับขอบภาชนะที่ใส่ เพื่อไม่ให้กาวหรือสีไหลเลอะเทอะ

๔. ควรให้เด็กทำกิจกรรมอิสระ หรือเป็นกลุ่มย่อย เพื่อฝึกการวางแผนและการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

๕. ควรแสดงความสนใจ และชื่นชมผลงานของเด็กทุกคน และนำผลงานของเด็กทุกคน หมุนเวียนจัด แสดงที่ป้ายนิเทศ

๖. หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมเดียวทุกครั้ง ควรชักชวนให้เด็กเปลี่ยนทำกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์แต่ละประเภทพัฒนาเด็กแต่ละด้านแตกต่างกัน และเมื่อเด็กทำตามคำแนะนำได้ ควรให้แรงเสริมทางบวกทุกครั้ง

๗. เมื่อเด็กทำงานเสร็จ ควรให้เล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ทำหรือภาพที่วาด โดยครูหรือผู้สอน บันทึกเรื่องราว ที่เด็กเล่า และวันที่ทำ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและระดับพัฒนาการของเด็ก โดยเขียนด้วยตัวบรรจงและให้เด็กเห็นลีลามือในการเขียนที่ถูกต้อง

๘. เก็บผลงานชิ้นที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก

๔. กิจกรรมการเล่นตามมุม

กิจกรรมการเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือกำหนดเป็นพื้นที่เล่นที่จัดไว้ในห้องเรียน ซึ่งพื้นที่หรือมุมต่างๆ เหล่านี้ได้มีโอกาส เลือกเล่นได้อย่างเสรีตาม ความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย เด็กอาจจะเลือกทำกิจกรรมที่ครูจัด เสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส โดยจัดให้สอดคล้อง กับจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

๒. เพื่อส่งเสริมให้รู้จักปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นมีวินัยเชิงบวกรู้จักการรอคอย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้อภัย

๓. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู และสิ่งแวดล้อม

๔. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา

๕. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

๖. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสำรวจ การสังเกต และการทดลอง

๗. เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

๘. เพื่อส่งเสริมการคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับวัย

๙. เพื่อส่งเสริมให้เด็กฝึกคิด วางแผน และตัดสินใจในการทำกิจกรรม

๑๐. เพื่อส่งเสริมให้มีทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

๑๑. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ และระเบียบวินัย

ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม

๑. เปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และเล่นตามมุมเล่นในช่วงเวลาเดียวกัน อย่างอิสระ

๒. การจัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ ควรจัดอย่างน้อย ๑-๕ มุม ดังตัวอย่างมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ ดังนี้

๒.๑ มุมบล็อก เป็นมุมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับมิติสัมพันธ์ผ่านการสร้าง

๒.๒ มุมหนังสือ เป็นมุมที่เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา จากการฟัง การพูด การอ่าน การเล่าเรื่อง หรือการยืม – คืน หนังสือ

๒.๓ มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษา เป็นมุมที่เด็กได้เรียนรู้ธรรมชาติรอบตัวผ่านการ เล่นทดลองอย่างง่าย

๒.๔ มุมเครื่องเล่นสัมผัส เป็นมุมที่เด็กจะได้ฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การสร้างสรรค์ เช่น การร้อย การสาน การต่อเข้า การถอดออก ฯลฯ

๒.๕ มุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของแต่ละอาชีพหรือแต่ละหน้าที่ที่เด็กๆเลียนแบบบทบาท

สื่อกิจกรรมการเล่นตามมุม

๑. มุมบทบาทสมมติ อาจจัดเป็นมุมเล่นต่างๆ เช่น

๑.๑ มุมบ้าน

๑) ของเล่นเครื่องใช้ในครัวขนาดเล็ก หรือของจำลอง เช่น เตา กระทะ ครก กาน้ำ เขียง มีด พลาสติก หม้อ จาน ช้อน ถ้วยชาม กะละมัง

๒) เครื่องเล่นตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เตียง เปลเด็ก ตุ๊กตา

๓) เครื่องแต่งบ้านจำลอง เช่น ชุดรับแขก โต๊ะเครื่องแป้ง หมอนอิง หวี ตลับแป้ง กระຈก ขนาดเห็นเต็มตัว

๔) เครื่องแต่งกายบุคคลอาชีพต่าง ๆ ที่ใช้แล้ว เช่น ชุดเครื่องแบบทหาร ตำรวจ ชุดเสื้อผ้า ผู้ใหญ่ชายและหญิง รองเท้า กระเป๋าถือที่ไม่ใช้แล้ว

๕) โทรศัพท์ เตาไรต์จำลอง ที่รีดผ้าจำลอง

๖) ภาพถ่ายและรายการอาหาร

๑.๒ มุมหมอ

๑) เครื่องเล่นจำลองแบบเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์การรักษาผู้ป่วย เช่น หูฟัง เสื้อคลุมหมอ

๒) อุปกรณ์สำหรับเลียนแบบการบันทึกข้อมูลผู้ป่วย เช่น กระดาษ ดินสอ ฯลฯ

๓) เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง

๑.๓ มุมร้านค้า

๑) กล่องและขวดผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ใช้แล้ว

๒) ผลไม้จำลอง ผักจำลอง

๓) อุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องคิดเลข ลูกคิด ธนบัตรจำลอง ฯลฯ

๔) ป้ายชื่อร้าน

๕) ป้ายชื่อผลไม้ ผักจำลอง

๒. มุมบล็อก

๒.๑ ไม้บล็อกหรือแท่งไม้ที่มีขนาดและรูปร่างต่าง ๆ กัน เช่น บล็อกตัน บล็อกโต๊ะ จำนวนตั้งแต่ ๔๐๐ ชิ้นขึ้นไป

๒.๒ ของเล่นจำลอง เช่น รถยนต์ เครื่องบิน รถไฟ คน สัตว์ ต้นไม้

๒.๓ ภาพถ่ายต่างๆ

๒.๔ ที่จัดเก็บไม้บล็อกหรือแท่งไม้ อาจเป็นชั้น ถังไม้หรือพลาสติก แยกตาม รูปร่างขนาด

๓. มุมหนังสือ

๓.๑ หนังสือภาพนิทาน หนังสือภาพที่มีคำและประโยคสั้นๆ พร้อมภาพ

๓.๒ ชั้นหรือที่วางหนังสือ

๓.๓ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศการอ่าน เช่น เสื้อ พรม หมอน

๓.๔ สมุดเขียนนิทานบล็อกกลับบ้าน

๓.๕ อุปกรณ์สำหรับการเขียน

๓.๖ อุปกรณ์เสริม เช่น เครื่องเสียง แผ่นนิทานพร้อมหนังสือนิทาน หูฟัง

๔. มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา

๔.๑ วัสดุต่าง ๆ จากธรรมชาติ เช่น เมล็ดพืชต่างๆ เปลือกหอย ดิน หิน แร่ ฯลฯ

๔.๒ เครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ สังเกต ทดลอง เช่น แว่นขยาย แม่เหล็ก เข็มทิศ เครื่องชั่ง

แนวการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม

๑. แนะนำมุมเล่นใหม่ เสนอแนะวิธีใช้ การเล่นของเล่นบางชนิด
๒. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการเล่น
๓. ครูเปิดโอกาสให้เด็กคิด วางแผน ตัดสินใจเลือกเล่นอย่างอิสระ เลือกทำกิจกรรมที่จัดขึ้นตามความสนใจของเด็กแต่ละคน

๔. ขณะเด็กเล่น / ทำงาน ครูอาจชี้แนะ หรือมีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็กได้

๕. เด็กต้องการความช่วยเหลือและคอยสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็กพร้อมทั้งจัดบันทึกพฤติกรรมที่น่าสนใจ

๖. เตือนให้เด็กทราบล่วงหน้าก่อนหมดเวลาเล่น ประมาณ ๑ - ๕ นาที

๗. ให้เด็กเก็บของเล่นเข้าที่ให้เรียบร้อยทุกครั้งเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม

๕. กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียน เพื่อ เคลื่อนไหวร่างกาย ออกกำลังกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก โดยจัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์

๑. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ

๒. เพื่อส่งเสริมให้มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี

๓. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด

๔. เพื่อปรับตัว เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น

๕. เพื่อเรียนรู้การระมัดระวัง รักษาความปลอดภัยทั้งของตนเองและผู้อื่น

๖. เพื่อฝึกการตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๗. เพื่อส่งเสริมให้มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมรอบตัว

๘. เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนก

ขอบข่ายของกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง ลักษณะกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งที่ครูควรจัดให้เด็ก

ได้เล่น ได้แก่

การเล่นเครื่องเล่นสนาม

เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีนป่าย หมุน ซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่างๆ

เช่น

๑. เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย หรือตาข่ายสำหรับปีนเล่น

๒. เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก ไม้กระดก

๓. เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถสำหรับหมุนเล่น

๔. ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก

๕. ต้นไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือไม้กระดานแผ่นเดียว

๖. เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง

๖. เกมการศึกษา

เกมการศึกษา (Didactic games) เป็นเกมที่ช่วยพัฒนาสติปัญญาช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เป็นพื้นฐานการศึกษา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้

ช่วยให้เด็กรู้จัก สังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์ เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมจะช่วยฝึกทักษะความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาสำหรับเด็กวัย ๔-๖ ปี มีจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์

๑. เพื่อฝึกทักษะการสังเกต จำแนกและเปรียบเทียบ

๒. เพื่อฝึกการแยกประเภท การจัดหมวดหมู่

๓. เพื่อส่งเสริมการคิดหาเหตุผล และตัดสินใจแก้ปัญหา

๔. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้

๕. เพื่อส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

๖. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ประเภทของเกมการศึกษา

๑. เกมจับคู่ เช่น จับคู่ภาพเหมือน จับคู่ภาพกับเงา จับคู่ภาพกับโครงร่าง จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก จับคู่ภาพที่มีความสัมพันธ์กัน จับคู่ภาพสัมพันธ์แบบตรงกันข้าม จับคู่ภาพที่สมมาตร จับคู่ ภาพแบบอนุกรม ฯลฯ

๒. เกมต่อภาพให้สมบูรณ์ (Jigsaws) หรือภาพตัดต่อ

๓. เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน)

๔. เกมเรียงลำดับ

๕. เกมการจัดหมวดหมู่

๖. เกมการศึกษารายละเอียดของภาพ (ลอตโต้)

๗. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)

๘. เกมพื้นฐานการบวก

๙. เกมหาความสัมพันธ์ตามลำดับที่กำหนด

สื่อเกมการศึกษา

๑. เกมจับคู่ เพื่อให้เด็กได้ฝึกสังเกตสิ่งที่เหมือนกันหรือต่างกันซึ่งอาจเป็นการเปรียบเทียบภาพต่างๆ แล้วจัดเป็นคู่ๆ ตามจุดมุ่งหมายของเกมแต่ละชุด เกมประเภทจับคู่นี้สามารถแบ่งได้หลายแบบ ดังนี้

๑.๑ เกมจับคู่ภาพที่เหมือนกันหรือจับคู่สิ่งของเดียวกัน

๑.๒ เกมจับคู่ภาพสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน

๑.๓ เกมจับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป

๑.๔ เกมจับคู่ภาพที่สมมาตรกัน

๑.๕ เกมจับคู่ภาพที่สัมพันธ์กันแบบอุปมาอุปไมย

๑.๖ เกมจับคู่แบบอนุกรม

๒. เกมภาพตัดต่อ

๒.๑ ภาพตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ผลไม้ ผัก

๒.๒ ภาพตัดต่อแบบมิติสัมพันธ์

๓. เกมจัดหมวดหมู่

๓.๑ ภาพสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาจัดเป็นพวก ๆ

๓.๒ ภาพเกี่ยวกับประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน

๓.๓ ภาพจัดหมวดหมู่ตามรูปร่าง สี ขนาด รูปทรงเรขาคณิต

๔. เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน)

๔.๑ โดมิโนภาพเหมือน

๔.๒ โดมิโนภาพสัมพันธ์

๕. เกมเรียงลำดับ

๕.๑ เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง

๕.๒ เรียงลำดับขนาด

๖. เกมศึกษารายละเอียดของภาพ (ลอตโต้)

๗. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)

๘. เกมพื้นฐานการบวก

แนวการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

๑. แนะนำกิจกรรมใหม่

๒. สาธิต / อธิบาย วิธีเล่นเกมอย่างเป็นขั้นตอนตามประเภทของเกม

๓. ให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล

๔. ขณะที่เด็กเล่นเกม ครูเป็นผู้แนะนำ

๕. เมื่อเด็กเล่นเกมแต่ละชุดเสร็จเรียบร้อย ควรให้เด็กตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเอง หรือร่วมกันตรวจกับเพื่อน หรือครูเป็นผู้ช่วยตรวจ

๖. ให้เด็กนำเกมที่เล่นแล้วเก็บใส่กล่อง เข้าที่ให้เรียบร้อยทุกครั้งก่อนเล่นเกมชุดอื่น

ข้อเสนอแนะ

๑. การจัดประสบการณ์เกมการศึกษาในระยะแรก ควรเริ่มสอนโดยใช้ของจริง เช่น การจับคู่กระป๋องแบ่งที่เหมือนกัน หรือการเรียงลำดับกระป๋องแบ่งตามลำดับสูง - ต่ำ

๒. การเล่นเกมในแต่ละวัน อาจจัดให้เล่นทั้งเกมชุดใหม่และเกมชุดเก่า

๓. ครูอาจให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเกมกับครูที่ละกลุ่ม หรือสอนทั้งชั้นตามความเหมาะสม

๔. ครูอาจให้เด็กที่เล่นได้แล้ว มาช่วยแนะนำกติกาการเล่นในบางโอกาสได้

๕. การเล่นเกมการศึกษา นอกจากใช้เวลาในช่วงกิจกรรมเกมการศึกษาตามตารางกิจกรรมประจำวันแล้วอาจให้เด็กเลือกเล่นอิสระในช่วงเวลากิจกรรมการเล่นตามมุมได้

๖. การเก็บเกมที่เล่นแล้ว อาจเก็บใส่กล่องเล็กๆ หรือใส่ถุงพลาสติกหรือใช้ยางรัดแยกแต่ละเกม แล้วจัดใส่กล่องใหญ่รวมไว้เป็นชุด

ตารางกิจกรรมประจำวัน

เวลา	กิจกรรมประจำวัน	หมายเหตุ
๐๗.๓๐ - ๐๘.๐๐ น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล	
๐๘.๐๐ - ๐๘.๕๐ น.	เคารพธงชาติและสวดมนต์	
๐๘.๕๐ - ๐๙.๑๐ น.	สนทนา ข่าว เหตุการณ์ ตรวจสอบสุขภาพ	
๐๙.๑๐ - ๐๙.๓๐ น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	
๐๙.๓๐ - ๑๐.๒๐ น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	
๑๐.๒๐ - ๑๐.๔๐ น.	กิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมเสรี	
๑๐.๔๐ - ๑๑.๐๐ น.	กิจกรรมกลางแจ้ง	
๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
๑๒.๐๐ - ๑๒.๓๐ น.	แปรงฟัน	
๑๒.๓๐ - ๑๔.๐๐ น.	นอนพักผ่อน	
๑๔.๐๐ - ๑๔.๒๐ น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า	
๑๔.๒๐ - ๑๕.๐๐ น.	กิจกรรมเกมการศึกษา	
๑๕.๐๐ - เป็นต้นไป	เตรียมตัวกลับบ้าน	

การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลองและต้องการ สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว อีกทั้งสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นตัวกลางนำความรู้จาก ผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เรีนนามธรรมเข้าใจยากเปลี่ยนเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕ เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย ตามบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

การจัดสภาพแวดล้อม

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ถ้าหากเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีการสนับสนุนอำนวยความสะดวกจากผู้ใหญ่ ภายใต้บรรยากาศที่มีความสุข ไม่เคร่งเครียดด้วยกฎระเบียบที่เคร่งครัดหรือยากต่อการปฏิบัติโดยคำนึงถึง ๓ ด้าน ต่อไปนี้

๑. การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

เป็นการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวคิดเรื่องการตอบสนองความต้องการพื้นฐานและการเรียนรู้ โดยการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การจัดการจึงมีเป้าหมายให้เด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีสุขอนามัยที่ดี มีพื้นที่ในการตอบสนองการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างคล่องตัว และตอบสนองการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ลักษณะการจัดการจึงเน้นในเรื่องของความสะอาด ความปลอดภัย ความสะดวกที่จะทำให้รู้สึกคล่องตัว สดใส ความพร้อมของห้องเรียนในสถานศึกษาที่มีลักษณะกายภาพที่ดี คือ มีการถ่ายเทอากาศที่ดี มีอุณหภูมิที่เหมาะสม มีแสงสว่างเพียงพอ มีความสงบที่จะทำกิจกรรมอย่างสบายและมีสมาธิ มีที่ให้เก็บวัสดุของใช้และผลงาน มีที่จัดแสดงเพื่อการสื่อสารข้อมูล แต่ละจุดของพื้นที่จะต้องสะดวกในการเข้าออก ผู้สอนสามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่

สภาพแวดล้อมในห้องเรียน หลักการสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรับรู้ มั่นใจและมีความสุขโดยคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

๑) การจัดวางวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ควรจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการเพื่อให้เด็กสามารถใช้หรือทำกิจกรรมได้สะดวกด้วยตนเอง

๒) วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น ครุภัณฑ์ ควรให้มีขนาดเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

๓) การจัดพื้นที่ในห้องเรียนควรจัดให้เหมาะสม เลือกที่ตั้งครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ และมุมประสบการณ์ โดยคำนึงถึงทิศทางลม แสงสว่างพอเพียงต่อการทำกิจกรรม ไม่มีแสงสว่างส่องรบกวน สายตาเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม ทุกจุดของห้องควรให้มองเห็นได้โดยรวม

๔) สภาพแวดล้อมในห้องปลอดภัยจากสัตว์ แมลง พืช และสารเคมีที่มีพิษ ครุภัณฑ์ โต๊ะเก้าอี้ไม่ควรเป็นมุมแหลมที่เป็นอันตราย

๕) การแบ่งพื้นที่ในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมมีดังนี้

๕.๑ พื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอน

- ๑) ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
- ๒) ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจะทำเป็นกล่อง หรือจะใส่เป็นรายบุคคล
- ๓) ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องครบตามจำนวนเด็ก
- ๔) ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของใช้ส่วนตัวผู้สอน
- ๕) ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

๕.๒ พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ควรกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเองและทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

๕.๓ พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน ต้องมีของเล่น วัสดุ อุปกรณ์ในมุมอย่างพอเพียงต่อการเรียนรู้ของเด็กการเล่นในมุมเล่นอย่างมีเสริมักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวันเพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรี ประมาณวันละ ๑ ชั่วโมง การจัดมุมเล่นต่างๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ๑) ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย ๓-๕ มุม ขึ้นอยู่กับพื้นที่และขนาดของ
- ๒) ควรมีการเปลี่ยนสีของเล่นตามมุม ตามหน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และตามความสนใจของเด็ก
- ๓) ควรจัดให้มีสื่อและผลงานที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้ว จัดวางอยู่ในมุมเล่น เช่น การทดลองอย่างง่าย เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสี เป็นต้น โดยผู้สอนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้ เด็กได้เล่น
- ๔) ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น
- ๕) ควรสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างวินัยเชิงบวกให้กับเด็ก เช่น สร้างข้อตกลงร่วมกันว่า เมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

มุมบล็อก

เป็นมุมที่จัดเก็บบล็อกไม้ต้นที่มีขนาดและรูปทรงต่างๆ กัน เด็กสามารถนำมาเล่นต่อประกอบกันเป็นสิ่งต่างๆ ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง นอกจากนี้ควรมีสื่ออื่นๆ เช่น ยานพาหนะ หรือสัตว์จำลอง ฯลฯ เพื่อประกอบการเล่น

แนวทางการจัด

มุมบล็อกเป็นมุมที่ควรจัดให้อยู่ห่างจากมุมที่ต้องการความสงบ เช่น มุมหนังสือ ทั้งนี้เพราะเสียงจากการเล่นต่อไม้บล็อกอาจรบกวนสมาธิเด็กที่อยู่ในมุมหนังสือได้นอกจากนี้ควรอยู่ห่างจากทางเดินผ่านหรือทางเข้าออกของห้องเพื่อไม่ให้เกิดขวางทางเดินหรือเกิดอันตรายจากการเดินสะดุดไม้บล็อกถ้ากรณีเด็กยังเล่นไม่เสร็จครูหรือเด็กร่วมกันกำหนดพื้นที่โดยใช้สัญลักษณ์สีหรือ เครื่องหมายการจราจรมาทำขึ้นไว้เพื่อให้เด็กกลับมาเล่นต่อได้

การจัดเก็บไม้บล็อกเหล่านี้ ควรจะวางไว้ในระดับที่เด็กสามารถหยิบมาเล่น หรือนำไปเก็บด้วยตนเองได้อย่างสะดวกปลอดภัย และควรฝึกให้เด็กหัดจัดเก็บเป็นหมวดหมู่เพื่อความเป็นระเบียบและสะดวกต่อการหยิบใช้และเก็บคืนโดยทำภาพสัญลักษณ์ รูปร่างของไม้บล็อกติดไว้ที่ช่องจัดเก็บ

มุมหนังสือ

ในห้องเรียนควรมีบริเวณที่เงียบ สำหรับให้เด็กได้ดูรูปภาพ อ่านหนังสือนิทาน ฟัง นิทาน ผู้สอนควรจัดมุมหนังสือให้เด็กได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ และทำกิจกรรมตามลำพังหรือเป็นกลุ่มเล็กๆ

แนวทางการจัด

มุมหนังสือ เป็นมุมที่ต้องการความสงบ ควรจัดห่างจากมุมที่มีเสียง เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ ฯลฯ และควรจัดบรรยากาศสูงใจให้เด็กได้เข้าไปใช้เกิดความรักและทะนุถนอม หนังสือและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน มีจำนวนหนังสือเพียงพอกับเด็กและเหมาะสมกับวัยของเด็ก ควร มีการเปลี่ยนหนังสือทุกสัปดาห์ และเลือกหนังสือที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กด้วย

มุมบทบาทสมมติ

มุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านหรือชุมชนมาเล่น แสดงบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลต่างๆ ตามจินตนาการของตน เช่น เป็นพ่อแม่ ในมุมบ้าน เป็นหมอ ในมุมหมอเป็น พ่อค้าแม่ค้าในมุมร้านค้า ฯลฯ การเล่นดังกล่าวเป็น การปลูกฝังความสำนึกถึงบทบาททางสังคมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตจริง

แนวทางการจัด

มุมบทบาทสมมตินี้ ควรอยู่ใกล้มุม บล็อก หรืออาจจะให้เป็นสถานที่ต่างๆ นอกเหนือจากการจัดเป็นบ้านโดยสังเกตการเล่นและความสนใจของเด็กกว่ามีการเปลี่ยนแปลงบทบาท การเล่นจากบทบาทเดิมไปสู่รูปแบบการเล่นอื่นหรือไม่ อุปกรณ์ที่นำมาจัดควรเปลี่ยนไปตามความ สนใจของเด็กเช่นกัน มุมบทบาทสมมติอาจจะเป็นบ้าน/ร้านอาหาร/ร้านขายของ ร้านเสริมสวย โรงพยาบาล ฯลฯ ในขณะเดียวกัน อุปกรณ์ที่นำมาจัดให้เด็กควรหมั่นดูแลและทำความสะอาดทุก สัปดาห์ ไม่เป็นอันตราย และความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

มุมวิทยาศาสตร์/มุมธรรมชาติ

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ เป็นมุมเล่นที่ผู้สอนจะรวบรวมสิ่งของต่างๆ หรือสิ่งที่มีในธรรมชาติมา让孩子ได้สำรวจ สังเกต ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็ก

แนวทางการจัด

มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ อาจจะไว้ใกล้ มุมหนังสือ สิ่งของที่จัดวางต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กในขณะที่ใช้หรือเก็บควรอยู่ในระดับที่เด็กหยิบ จับ ดูวัสดุอุปกรณ์ เหล่านั้นได้ โดย สะดวกควรปรับเปลี่ยนสิ่งของที่นำมาจัดแสดง อาจมีการจำลองการทดลองอย่างง่าย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณในสถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จะระวังรักษาความปลอดภัยภายในสถานศึกษา ดูแล รักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และ พัฒนาการของเด็ก

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ประกอบด้วย

๑) สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิว หลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นบ่อทรายพร้อมอุปกรณ์ประกอบการ เล่น เครื่องเล่นสนาม สำหรับปีนป่าย การทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอและหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

๒) ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ใต้ต้นไม้ร่มเงา อาจใช้กิจกรรมย่อยๆ หรือกิจกรรม ที่ต้องการความสงบหรืออาจจัดเป็นพื้นที่ให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ ป้ายนิเทศ เพื่อให้ความรู้แก่เด็ก และผู้ปกครอง

๓) บริเวณธรรมชาติ ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ แปลงปลูกพืชสวนครัว หากบริเวณ สถานศึกษามีไม่มากนักอาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง หรือเศษวัสดุในท้องถิ่น

๔) ห้องปฏิบัติการและอาคารประกอบต่าง ๆ เช่น โรงอาหาร เรือนเพาะชำ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับเด็กทำกิจกรรมและเรียนรู้ ที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับเด็ก

๒. การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตตภาพ

เป็นการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุข การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตตภาพจึงเป็นการจัดเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะเกิดความสุข ปลอดภัย ราบรื่นจากการทำกิจกรรมในห้องที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม และมีการปฏิบัติต่อกันที่เหมาะสมของผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทั้งเด็กและผู้สอน นอกจากนี้ยังรวมถึงข้อตกลงที่ทุกคนสามารถปฏิบัติร่วมกันได้และเกิดความสุขในการอยู่ร่วมกัน การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตตภาพจึงมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมแห่งความสุข ผู้สอนมีท่าทีที่อบอุ่น ให้ความมั่นใจแก่เด็ก สนับสนุนให้เด็กได้ ประสบความสำเร็จ ในกิจกรรมต่างๆ มีสถานที่ที่เด็กสามารถมีความเป็นส่วนตัว หรือเมื่อต้องการอยู่ตามลำพัง ต้องการความสงบให้อิสระเด็กในการสื่อสาร การเคลื่อนไหว การทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งข้อตกลงต่างๆ สามารถยืดหยุ่นได้เมื่อจำเป็น การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตตภาพมีรายละเอียด ดังนี้

บุคลิกภาพผู้สอน

บุคลิกภาพผู้สอนช่วยเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในห้องเรียนได้อย่างดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีกิริยามารยาทแบบไทย แต่งกายเหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน เต็มใจตอบคำถามของเด็ก พูดกับเด็กด้วยเสียงนุ่มนวลเป็นมิตร และผู้ชี้แจงเหตุผลแก่เด็กด้วยน้ำเสียงปกติ

การจัดการชั้นเรียนของผู้สอน

ผู้สอนควรใส่ใจดูแลให้เด็กอยู่ร่วมกันในห้องเรียนอย่างมีความสุข พร้อมทั้งเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตน มีการสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติตนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับเด็ก และเด็กกับเด็ก การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีแนวทางปฏิบัติเมื่อเด็กไม่ทำตามข้อตกลงและแก้ไขปัญหามีเมื่อมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับเด็ก

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับเด็กช่วยเสริมสร้างให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย สร้างความมั่นใจในตนเองและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้สอนควรสร้างความสัมพันธ์กับเด็กด้วยท่าทาง เช่น ยิ้ม สัมผัส ทักทาย และพูดคุยกับเด็ก ดูแลเด็กที่มีปัญหาสุขภาพ ไม่สบายหรือต้องการกำลังใจ รับฟังเมื่อเด็กพูดด้วย ให้ออกาสเด็กที่ต้องพูดคุยกับผู้สอน ตอบเมื่อเด็กถามและยอมรับการช่วยเหลือของเด็ก

สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษา

ผู้สอนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษา ผู้สอนจึงควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองด้วยการจัดทำป้ายนิเทศหรือลานนิทรรศการ ซึ่งมีสาระเกี่ยวกับเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียน จัดทำจดหมายข่าวถึงผู้ปกครองหรือการสื่อสารผ่านสื่อและเทคโนโลยี กระตุ้นให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทางโรงเรียน สนับสนุนให้ผู้ปกครองเยี่ยมชั้นเรียนของเด็ก จัดประชุมพบปะระหว่างผู้ปกครองและผู้สอน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ทำงานอาสาสมัครร่วมกับทางโรงเรียน

๓. การจัดสภาพแวดล้อมด้านสังคม

เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เกิดจากแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่เรียนรู้ทางสังคมจากการเล่น การปฏิบัติกิจกรรม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การจัดการสภาพแวดล้อม

ด้านสังคมจึงเป็นการจัดการที่让孩子อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สนับสนุนให้เกิดการแบ่งปันกันทั้งในด้าน ความคิดความรู้สึก พื้นที่และอุปกรณ์ต่างๆ จัดให้มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เด็กได้แสดงความเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างๆ เช่น การกำหนดข้อตกลง การแบ่งหน้าที่ การฝึกการมีวินัยในตนเอง

การเรียนรู้ของเด็กที่ได้ปฏิสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมทั้งด้านวัตถุและบุคคล ผู้สอนจะต้องพยายามจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก ให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น กับสิ่งของและกับ กระบวนการต่างๆ รวมถึงให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ต่างๆ และผู้สอนจะต้องมีการวางแผนการจัด กิจกรรมประจำวันให้เด็ก และพัฒนาทั้งร่างกายและสังคม โดยการเตรียมสื่อ วัสดุ ที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เด็ก ได้เกิดกระบวนการคิดให้เด็กได้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และกระบวนการต่างๆอย่างกว้างขวาง การที่เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เด็กจะพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ความมั่นใจในตนเองและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๔-๖ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติ กิจกรรมประจำวัน เป็นความรับผิดชอบของผู้สอนที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม วิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนาหรือ สัมภาษณ์ การวิเคราะห์ ข้อมูลจากผลงานเด็กและสรุปผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าเด็กบรรลุ ตามสภาพที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือไม่เพียงใด ผู้สอนควรวางแผนและพัฒนาการจัดประสบการณ์อย่างไรต่อไป

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยควรยึดหลักการ ดังนี้

๑. วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ การวางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ เป็นภารกิจหนึ่งของผู้สอนโดยเริ่มต้นจาก

๑.๑ นำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติด้วยการออกแบบและจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการประสบการณ์เรียนรู้

๑.๒ กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

๑.๓ เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้สอนจะต้องวางแผนและออกแบบว่าในแต่ละวันแต่ละกิจกรรม จะสังเกตพฤติกรรมใด สังเกตเด็กคนใดบ้าง และนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลต่อไป

๒. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน การประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้านตามหลักการนี้ คือ การประเมินพัฒนาการเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์แต่ละวัยที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สถานศึกษา และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการ พัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องนั่นเอง

๓. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี จุดมุ่งหมายของการประเมิน พัฒนาการเด็ก เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลให้เต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้ ความน่าเชื่อถือของผล การประเมินจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนของ เด็กเป็นระยะๆ ตลอดปี การศึกษา มีจำนวนครั้งในการสังเกตพฤติกรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ก่อนจะสรุปหรือให้ระดับคุณภาพ ของพฤติกรรมตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละวัย

๔. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย **ไม่ควรใช้แบบทดสอบ** เนื่องจากแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับตัวเด็ก ทั้งการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา การเล่นและการเรียนรู้ของเด็กภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ดังนั้น การประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ด้วยวิธีการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็ก จึงเป็นวิธีการประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเด็กวัยนี้ ผู้สอนจึงไม่ควรใช้ แบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอในการเขียนตอบ เพื่อประเมินพัฒนาเด็กวัยนี้

๕. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนตามสภาพที่พึงประสงค์ รวบรวมได้จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ผู้สอนต้องนำไปเทียบเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ ในแต่ละสภาพที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พร้อมจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศในระดับห้องเรียนว่าเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการใดบ้างเป็นจุดเด่นหรือควร ได้รับการส่งเสริม และนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคลและใช้เป็นข้อมูลสื่อสารกับผู้ปกครอง ในการเสริมศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคลต่อไป

แนวทางการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดเป้าหมายคุณภาพของเด็กปฐมวัยโดยยึดพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้ ดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถของร่างกายในการเคลื่อนไหว สุขภาพอนามัยที่ดี รวมถึงการใช้มือกับตาที่ประสานสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมต่างๆ

การประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย การประเมินน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์สุขภาพอนามัย สุขนิสัยที่ดี การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น การเคลื่อนไหวร่างกายและการทรงตัว และการใช้มือและการประสานสัมพันธ์กัน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึกและอารมณ์ โดยที่เด็กรู้จัก คุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ เพื่อเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนการรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม การมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความสนใจ มีความสุขและการแสดงออกผ่านศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหว สื่อสัจยสุจริต มีความเมตตากรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและความรับผิดชอบ

๓. พัฒนาการด้านสังคม เป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ปรับตัวในการเล่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตน ทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้กาลเทศะ สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับเด็กอื่น รู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน ปฏิบัติตามข้อตกลงในการเล่น รู้จักรอคอยตามลำดับก่อน - หลัง

การประเมินพัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย การประเมินความมีวินัยในตนเองความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ประหยัดและพอเพียง การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย การยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสมองที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อม ด้วยการรับรู้ สังเกต จดจำ วิเคราะห์ รู้คิด รู้เหตุผลและแก้ปัญหา ทำให้สามารถปรับตัวและเพิ่มทักษะใหม่ ซึ่งแสดงออกด้วยการใช้ภาษาสื่อความหมาย และการกระทำ เด็กวัยนี้สามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุและสิ่งของที่อยู่รอบตัวได้ สามารถจำสิ่งต่างๆ ที่ได้กระทำซ้ำๆ กันบ่อยๆ ได้ดี เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ แก้ปัญหาการลองผิดลองถูกจากการรับรู้มากกว่าการใช้เหตุผล ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวพัฒนาอย่างรวดเร็วตามอายุที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของพัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยนี้ เป็นระยะพัฒนาภาษาอย่างรวดเร็ว โดยมีโอกาสใช้ภาษาจากการทำกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบของการสนทนา ตอบคำถาม เล่าเรื่อง นิทานและในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

การประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่านเขียนภาพและสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การทำงานศิลปะ การแสดงท่าทางเคลื่อนไหวตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและประเมินเด็กให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน ๑๒ ข้อ ดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๑	ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
มาตรฐานที่ ๒	กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๓	มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
มาตรฐานที่ ๔	ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหว
มาตรฐานที่ ๕	มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม

๓. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๖	มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มาตรฐานที่ ๗	รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและความเป็นไทย
มาตรฐานที่ ๘	อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ ๙	ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
มาตรฐานที่ ๑๐	มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
มาตรฐานที่ ๑๑	มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
มาตรฐานที่ ๑๒	มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น เกิดขึ้นใน ห้องเรียนขณะจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์และการกำหนดประเด็นการประเมิน

ผู้สอนต้องวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และกำหนดสิ่งที่ประเมิน จากการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เพื่อวางแผนการประเมินพัฒนาการและการตรวจสอบ ทบทวนความถูกต้อง ความครอบคลุมและความเชื่อมโยง อันจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานประเมิน พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีระบบ ดังนี้

๑.๑ การวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์

การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดประสบการณ์ ได้มีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปีที่ สอดคล้องของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดหน่วยการจัด ประสบการณ์โดยการนำสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้จากการวิเคราะห์ มากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของ หน่วยการจัดประสบการณ์นั้นๆ และกำหนดกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม หรือใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามที่ สถานศึกษากำหนด ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนต้องวางแผนการ ประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์

๑.๒ การกำหนดประเด็นการประเมิน

เป็นการกำหนดพัฒนาการ ที่ต้องประเมินตามสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการ ทั้ง ๔ ด้าน ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ ดังนั้น เมื่อกำหนดประเด็นการประเมินตามสภาพที่พึงประสงค์ แล้วให้พิจารณาว่าสามารถจัดเก็บข้อมูลการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจาก กิจวัตรประจำวัน โดยการตรวจสอบข้อมูลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ และการ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ว่าเด็กแสดงพฤติกรรมและความสามารถตามสภาพที่พึงประสงค์ ที่ต้องการประเมินได้ ตามประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ และครอบคลุมสภาพที่พึงประสงค์ตามที่วางแผนไว้ในหน่วยการจัด ประสบการณ์

๒. การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ

เมื่อผู้สอนกำหนดประเด็นการประเมินพัฒนาการได้ชัดเจนแล้วขั้นตอนต่อไปคือ การกำหนดวิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ ผู้สอนต้องวางแผนและกำหนดวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับ กิจกรรม เช่น ใช้การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน/ชิ้นงาน การพูดคุยหรือสัมภาษณ์เด็ก ฯลฯ วิธีการ ที่ผู้สอนเลือกใช้ต้องมากกว่า ๒ วิธีการ หรือใช้วิธีการหลากหลาย ซึ่งวิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมิน เด็กปฐมวัย มีดังนี้

๒.๑ การสังเกตและการบันทึก แบ่งออกเป็น ๒ แบบ ได้แก่ ๑) การสังเกตแบบเป็นทางการ คือการ สังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และ ๒) การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ คือการสังเกตใน ขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวัน และเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น ผู้สอนต้องจดบันทึกสิ่งที่รวบรวมได้ จากการสังเกตอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ การบันทึกพฤติกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องทำอย่างชัดเจนและ

สม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสังเกตและบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัยสามารถใช้แบบง่ายๆ ดังนี้

๑. แบบบันทึกพฤติกรรมแบบเป็นทางการ โดยกำหนดประเด็นหรือพัฒนาการที่ต้องการสังเกต (สอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์) ระบุชื่อ นามสกุลเด็ก วัน เดือน ปีเกิด ไว้ล่วงหน้า รวมทั้งชื่อผู้ทำการสังเกต ดำเนินการสังเกตโดยบรรยายพฤติกรรมเด็กที่สังเกตได้ตามประเด็น ผู้สังเกตต้องบันทึกวันเดือนปีที่ทำการสังเกตแต่ละครั้ง ข้อมูลการสังเกตที่ผู้สอนบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมนี้จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมเด็กได้ดีขึ้น และทราบว่าเด็กแต่ละคนมีจุดเด่น มีความต้องการ มีความสนใจหรือต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใดบ้าง

๒. แบบบันทึกพฤติกรรมแบบไม่เป็นทางการ เป็นการบันทึกพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือจากการจัดประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน โดยระบุชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปีเกิดเด็ก ผู้สังเกต วัน เดือน ปีที่บันทึก อาจบันทึกโดยใช้การบรรยาย ใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำอย่างไร ซึ่งจะเน้นเฉพาะเด็กรายกรณีที่ต้องการศึกษา ควรมีรายละเอียดและข้อมูลที่ชัดเจน ผู้สอนคนบรรยายสิ่งที่เด็กทำได้มากกว่าสิ่งที่เด็กทำไม่ได้ และวิเคราะห์ประเด็นการประเมินตามสภาพที่พึงประสงค์อย่างเป็นระบบ ข้อมูลในการบันทึกต้องเป็นตามความเป็นจริง ซึ่งข้อดีของการบันทึกรายวันคือ การชี้ให้เห็นความสามารถเฉพาะอย่างของเด็ก จะช่วยให้ครูผู้สอนได้พิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล รวมทั้งช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อมูลสำหรับวินิจฉัยเด็กได้ชัดเจนขึ้น ว่าสมควรจะได้รับคำปรึกษาเพื่อลดปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้อง และเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ของผู้สอนให้ดียิ่งขึ้น

๓. แบบสำรวจรายการ โดยกำหนดประเด็นหรือพัฒนาการที่ต้องสำรวจ (สอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์) ระบุชื่อ นามสกุลเด็ก วัน เดือน ปีเกิด ไว้ล่วงหน้า มีการกำหนดรายการพฤติกรรมที่ต้องการสำรวจละเอียดขึ้น และกำหนดเกณฑ์ในการสำรวจพฤติกรรม เช่น ปฏิบัติ - ไม่ปฏิบัติ ทำได้ - ทำไม่ได้ เป็นต้น ช่วยให้ผู้สอนสามารถบันทึกได้สะดวกขึ้น ควรมีการสำรวจพฤติกรรมในเรื่องเดียวกันอย่างน้อย ๓ ครั้งเพื่อยืนยันว่าเด็กปฏิบัติหรือเกิดพฤติกรรมนั้นได้จริง

๒.๒ การบันทึกการสนทนา เป็นการบันทึกการสนทนาทั้งแบบเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็ก ความสามารถในการคิดรวบยอด การแก้ปัญหา รวมถึงพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์จิตใจ และบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน โดยระบุชื่อ นามสกุล อายุเด็ก ภาคเรียนที่ และกิจกรรมที่ใช้ในการสนทนาช่องที่ใช้ในการบันทึกในแบบสนทนา ให้ระบุวัน เดือน ปี คำพูดของเด็ก ความคิดเห็นของผู้สอน ที่สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กสอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์หรือจุดประสงค์ การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการผ่านสภาพที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่อง

๒.๓ สัมภาษณ์ เป็นวิธีการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด และตอบอย่างอิสระจะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้ โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ ผู้สอนควรปฏิบัติ ดังนี้

การเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ กำหนดคำพูด/คำถาม ที่จะพูดกับเด็ก ควรเป็นคำถามที่เด็กสามารถตอบได้หลากหลาย ไม่มีผิด/ถูก

การปฏิบัติขณะสัมภาษณ์ ผู้สอนควรสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองสร้างสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น ไม่เครียด ใช้คำถามที่กำหนดไว้ถามเด็กทีละคำถาม ให้เด็กมีโอกาสดูแลและมีเวลาในการตอบคำถามอย่างอิสระ ใช้ระยะเวลาสัมภาษณ์ไม่ควรเกิน ๑๐ นาที

หลังการสัมภาษณ์ การบันทึกในแบบสัมภาษณ์ให้บันทึกคำพูดของเด็กตามความเป็นจริง หลังเสร็จการสัมภาษณ์ผู้สอนค่อยพิจารณาข้อมูลจากคำพูดเด็ก และลงความคิดเห็นที่สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็ก ว่าสอดคล้องกับสภาพที่พึงประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการผ่านสภาพที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่อง

๒.๔ สารนิทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการประเมินพัฒนาการ

การจัดทำสารนิทัศน์ (Documentation) เป็นการจัดทำข้อมูลที่เป็นหลักฐานหรือแสดงให้เห็นร่องรอยของการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จากการทำกิจกรรมทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มซึ่งหลักฐานและข้อมูลที่บันทึกเป็นระยะๆ จะเป็นข้อมูลอธิบายภาพเด็กสามารถบ่งบอกถึงพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา สารนิทัศน์จึงเป็นการประมวลผลที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการจัดประสบการณ์ของผู้สอน และร่องรอยผลงานของเด็ก จากการทำกิจกรรมที่สะท้อนถึงพัฒนาการในด้านต่างๆ การจัดทำสารนิทัศน์จึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

๑. พอร์ตโฟลิโอสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล เช่น การเก็บชิ้นงานหรือภาพถ่ายเด็กขณะทำกิจกรรมมีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการบันทึกเสียง บันทึกภาพที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในงานที่เด็กทำ

๒. การบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับ เช่น การสอนแบบโครงการ (Project Approach) สามารถให้สารนิทัศน์เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กทุกด้าน ทั้งประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก และการสะท้อนตนเองของผู้สอน รูปแบบการบรรยายเรื่องราวจึงมีหลายรูปแบบ อาจได้จากการบันทึกการสนทนาระหว่างเด็กกับผู้สอน เด็กกับเด็ก การบันทึกของผู้สอน การบรรยายของพ่อแม่ ผู้ปกครองในรูปแบบหนังสือหรือจดหมาย แม้กระทั่งการจัดแสดงบรรยายสรุปให้เห็นภาพการเรียนรู้ทั้งหมด

๓. การสังเกตและบันทึกพัฒนาการเด็ก เช่น ใช้แบบสังเกตพัฒนาการ การบันทึกสั้น

๔. การสะท้อนตนเองของเด็ก เป็นคำพูดหรือข้อความที่สะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก จากการสนทนา การอภิปรายแสดงความคิดเห็นของเด็กขณะทำกิจกรรม ซึ่งอาจบันทึกด้วยเทคโนโลยี บันทึกเสียงหรือบันทึกภาพ

๕. ผลงานรายบุคคลและรายกลุ่ม ที่แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ ความสามารถ ทักษะ จิตนิสัยของเด็ก ผู้สอนสามารถนำผลงานของเด็กมาใช้ในการพัฒนาการและกระบวนการทำงานของเด็ก ผู้สอนส่วนใหญ่มักจะเก็บผลงานการเขียนและผลงานศิลปะ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรเก็บผลงานหลากหลายประเภทของเด็ก เช่นภาพเขียนการร่วมระดมความคิดและเขียนออกมาในลักษณะใบแมงมุม การแสดงออกทางดนตรี การก่อสร้างในรูปแบบต่างๆ ตัวอย่างคำพูด เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูลหลักฐาน เพื่อประเมินการเรียนรู้และประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยข้างต้น

๒.๕ การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เป็นการประเมินการเจริญเติบโตด้านร่างกายของเด็ก ซึ่งการพิจารณาการเจริญเติบโตในเด็ก ที่ใช้ทั่วไปอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก สำหรับแนวทางการประเมินการเจริญเติบโตมี ดังนี้

๑. การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็ก แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ ในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกระทรวงสาธารณสุขซึ่งใช้สำหรับติดตามการเจริญเติบโตโดยรวม

๒. การตรวจสุขภาพอนามัย เป็นการตรวจสอบที่แสดงคุณภาพชีวิตของเด็ก โดยพิจารณาความสะอาด สิ่งผิดปกติของร่างกายที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการเจริญเติบโตของเด็ก

๓. การกำหนดเกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ

การกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพผลการประเมินพัฒนาการของเด็กทั้ง ๔ ด้าน ในแต่ละสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การผ่านตัวบ่งชี้และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้น ในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรกำหนดในลักษณะเดียวกัน สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพ ผลการประเมินพัฒนาการของเด็กที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้ พฤติกรรมที่จะประเมินเป็นระบบตัวเลข เช่น ๓ , ๒ , ๑ หรือเป็นระบบที่ใช้คำสำคัญ เช่น ดี พอใช้ ควรส่งเสริมตามที่สถานศึกษากำหนด

๔. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้สอนวางแผนการประเมินพัฒนาการแล้ว ควรทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพูดคุยหรือสัมภาษณ์เด็ก หรือการประเมินผลงาน/ชิ้นงานของเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กให้ครอบคลุมเด็กทุกคน แล้วสรุปลงในแบบบันทึกผลการประเมินสภาพที่พึงประสงค์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ ผู้สอนควรเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยสภาพที่พึงประสงค์ ๑ ตัว ควรได้รับการประเมินพัฒนาการอย่างน้อย ๒ ครั้งต่อ ๑ ภาคเรียน ระยะแรกควรเป็นการประเมินเพื่อความก้าวหน้า ไม่ควรเป็นการประเมินเพื่อตัดสินพัฒนาการของเด็ก ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการตามหน่วยการจัดประสบการณ์ จึงเป็นการสะสมเพื่อยืนยันว่า เด็กเกิดพัฒนาการตามสภาพที่พึงประสงค์นั้นๆ ชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือ

๕. การสรุปผลการประเมินพัฒนาการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดการจัดเวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยต่อ ๑ ปี การศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน สถานศึกษาจึงควรบริหารจัดการเวลาเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านและสมดุล ผู้สอนต้องเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่แสดงถึงพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินซ้ำของพฤติกรรมนั้นๆ เพื่อยืนยันความเชื่อมั่นของผลการประเมิน สรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ให้ครบทุกสภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การสรุปผลการประเมินพัฒนาการ

เด็กรายตัวบ่งชี้ ายมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และในภาพรวมพัฒนาการรายได้ของเด็กแต่ละคนตามลำดับ

สถานศึกษาควรสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กรายตัวบ่งชี้ ายมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และในภาพรวมพัฒนาการรายได้ด้านภาคเรียนละ ๑ ครั้ง สำหรับแนวทางการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละตัวบ่งชี้ **ควรใช้ฐานนิยม (Mode) ควรนำค่าระดับคุณภาพและสภาพที่พึงประสงค์มาหาค่าเฉลี่ย** ในกรณีมีฐานนิยมมากกว่า ๑ ฐานนิยม คือมีระดับคุณภาพซ้ำมากกว่า ๑ ระดับคุณภาพ การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละตัวบ่งชี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงปรัชญาการศึกษาและหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รวมทั้งการนำข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการไปใช้เพื่อพัฒนาเด็กต่อไป

๖. การรายงานผลการประเมินพัฒนาการและการนำข้อมูลไปใช้

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการ เป็นการสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินพัฒนาการและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง การรายงานผลการประเมินพัฒนาการสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพ ตามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงพัฒนาการแต่ละด้าน ที่สะท้อนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ๑๒ ข้อตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๖.๑ จุดมุ่งหมายการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

๑. เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
๒. เพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๓. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

๖.๒ ข้อมูลในการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

๑. ข้อมูลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย เวลามาเรียน บันทึกผลการประเมินพัฒนาการตามหน่วยการจัดประสบการณ์ บันทึกผลการประเมินพัฒนาการประจำชั้น และบันทึกผลพัฒนาการรายบุคคล และจัดทำสารนิทัศน์ ที่สะท้อนการเรียนรู้ของเด็ก เป็นข้อมูลสำหรับรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครองได้รับทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาเด็ก
๒. ข้อมูลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๒ ข้อ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ และคุณภาพของเด็ก ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูล โดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเด็กให้เกิดพัฒนาการอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งนำไปจัดทำเอกสารหลักฐานแสดงพัฒนาการของผู้เรียน

๓. ข้อมูลระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๑๒ ข้อ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นรายสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้เกี่ยวข้อง ใช้วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในการยกระดับคุณภาพเด็กปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

๖.๓ ลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถเลือก ลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงานได้หลายรูปแบบให้เหมาะสมกับวิธีการรายงานและสอดคล้องกับการให้ระดับ ผลการประเมินพัฒนาการ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของการรายงานและการนำผลไปใช้ประโยชน์ของผู้รับ รายงานแต่ละฝ่าย ลักษณะข้อมูลมีรูปแบบ ดังนี้

๑. รายงานเป็นตัวเลข หรือระบบที่ใช้คำสำคัญเป็นตัวแทนระดับคุณภาพพัฒนาการของเด็ก ที่เกิดจากการประมวลผล สรุปตัดสินข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก ได้แก่

- ระดับผลการประเมินพัฒนาการมี ๓ ระดับคือ ๓ ๒ ๑
- ผลการประเมินคุณภาพ ดี พอใช้ และควรส่งเสริม

๒. รายงานโดยใช้สถิติ เป็นการรายงานจากข้อมูลที่เป็นตัวเลข หรือข้อความให้เป็นภาพ แผนภูมิหรือเส้นพัฒนาการ ซึ่งจะแสดงให้เห็นพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็กว่าดีขึ้นหรือควรได้รับการพัฒนา อย่างไร เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป

๓. รายงานเป็นข้อความ เป็นการบรรยายพฤติกรรมหรือคุณภาพที่ผู้สอนสังเกตพบ เพื่อ รายงานให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทราบ ว่าเด็กมีความสามารถ มีพฤติกรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรอย่างไร

๖.๔ เป้าหมายของการรายงาน

การดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยประกอบด้วยบุคลากรหลายฝ่ายมาร่วมมือประสานงานกัน พัฒนาเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้มีพัฒนาการ ทักษะ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรได้รับการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงาน

๖.๕ วิธีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการ

การรายงานผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ โดยบันทึกข้อมูลในแบบรายงาน ต่างๆ สามารถใช้อ้างอิง ตรวจสอบ และรับรองผลการพัฒนาการของเด็ก เช่น แบบบันทึกผลการประเมิน พัฒนาการประจำชั้น สมุดรายงานประจำตัวเด็ก แฟ้มสะสมผลงานของเด็กรายบุคคล นอกจากนี้ การรายงาน คุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบในระดับหน่วยงาน อาจใช้รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปฐมวัยประจำปี จุลสารหรือวารสารของโรงเรียน หรืออาจมีการให้ข้อมูลกับผู้ปกครองในลักษณะการให้ คำปรึกษา หรือทางการส่งจดหมายส่วนตัว

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย เป็นการดำเนินงานที่นำไปสู่สัมฤทธิ์ผลของการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรปฐมวัยให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบและต่อเนื่อง การเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร การส่งเสริมให้ผู้สอนระดับปฐมวัยนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบ ผู้สอนระดับปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีพัฒนาการตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมด้วยความเข้าใจด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม จะช่วยให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเป็นการเปิดโอกาสให้สามารถจัดการศึกษาได้หลายรูปแบบ และการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดการเชื่อมโยงในการจัดการศึกษาทั้ง ๒ ระดับ

แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชุมชน/ท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพเด็ก การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจึงประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทที่สำคัญดังนี้

๑.๑ ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

๑.๒ เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยร่วมให้ความเห็นชอบ และกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตร

๑.๓ คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก ได้แก่ ผู้สอน พี่เลี้ยง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและคุณสมบัติของบุคลากร เช่น

- มีวุฒิการศึกษาด้านการอนุบาลศึกษา การศึกษาปฐมวัย หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

- มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น ให้ความเป็นกันเองกับเด็กอย่างเสมอภาค

- มีบุคลิกของความเป็นผู้สอน เข้าใจและยอมรับธรรมชาติของเด็กตามวัย

- พูดจาสุภาพเรียบร้อย ชัดเจนเป็นแบบอย่างได้

- มีความเป็นระเบียบ สะอาดและรู้จักประหยัด

- มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการปฏิบัติต่อเด็ก

- มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆของเด็ก และตัดสินใจปัญหาต่างๆอย่างมีเหตุผล ด้วยความเป็นธรรม

- มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี

๑.๔ ส่งเสริมและจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง เสมอภาค และปฏิบัติการรับเด็กตามเกณฑ์ที่กำหนด

๑.๕ ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานกับเด็ก ได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้ ก้าวหน้าอยู่เสมอ

๑.๖ สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่าย ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

๑.๗ จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเด็ก งานวิชาการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

๑.๘ สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมสื่อ วัสดุ/อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

๑.๙ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างมีระบบ

๑.๑๐ กำกับ ติดตามให้มีการประเมินคุณภาพภายในระดับปฐมวัยในสถานศึกษา และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก

๑.๑๑ กำกับ ติดตามให้มีการประเมินการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก บริบทสังคม และให้มีความทันสมัย

๒. ผู้สอนระดับปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการ และเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดทำหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร และนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุสำเร็จ ตามเป้าหมาย ผู้สอนจึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

๒.๑ บทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร

- ทำหน้าที่วางแผนจัดทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร หน่วยการจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลพัฒนาการ

- จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กเล่น ทำงานและเรียนรู้ ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

๒.๒ บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

- จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กกำหนดขึ้นด้วยตัวเด็กเอง และผู้สอนกับเด็กร่วมกันกำหนด เพื่อพัฒนาเด็กให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ในชีวิตประจำวัน ในการแสวงหาคำตอบหรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล

- จัดประสบการณ์กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้และการพัฒนาตนเอง

- จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมผ่านการเล่นได้เต็มตามศักยภาพและความสามารถของเด็กแต่ละคน
- สอดแทรกการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมประจำวัน และกิจกรรมต่างๆอย่างสม่ำเสมอ
- จัดกิจกรรมการเล่นที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ
- ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและเด็ก ในการดำเนินประสบการณ์การเรียนรู้การสอนอย่างสม่ำเสมอ
- จัดการประเมินผลพัฒนาการที่สอดคล้องกับสภาพจริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพเด็กให้เต็มตามศักยภาพ และนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดประสบการณ์ของตนให้มีประสิทธิภาพ

๒.๓ บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก

- สังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา
- ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
- ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นมีความภาคภูมิใจในตนเองและกล้าแสดงออก
- ฝึกการเรียนรู้หน้าที่ ความมีวินัย และการมีนิสัยที่ดี
- จำแนกพฤติกรรมเด็ก และสร้างเสริมลักษณะนิสัย และแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล
- ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาบ้านและชุมชน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๒.๔ บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

- นำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทสังคมชุมชน และท้องถิ่น
- ใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก
- จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของผู้ใฝ่รู้ มีวิสัยทัศน์และทันสมัยทันเหตุการณ์ ในยุคข้อมูลข่าวสาร

๓. พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ที่ผู้สอนและพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อสร้างความเข้าใจและพร้อมร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- ๓.๑ มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการจัดประสบการณ์ของเด็กกับผู้สอนและเด็ก
- ๓.๒ ร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กเต็มตามศักยภาพ

๓.๓ เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๓.๔ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

๓.๕ อบรม เลี้ยงดู เอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนากิจการด้านต่างๆ ของเด็ก

๓.๖ ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๗ เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

๓.๘ มีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนาการของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา

๔. ชุมชน/ท้องถิ่น

ชุมชน/ท้องถิ่น มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการประสานความร่วมมือ เพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

๔.๑ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม/ชมรมผู้ปกครอง

๔.๒ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของ สถานศึกษา

๔.๓ เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เด็กได้ เรียนรู้มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

๔.๔ ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและ ของชาติ

๔.๕ ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

๔.๖ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยมี หน้าที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีความสำคัญในการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา เพราะเป็นความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้สอนให้สามารถนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการออกแบบพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมใน ห้องเรียนและนอกห้องเรียน การพัฒนาสื่อ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ โดยมีมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นเป้าหมายสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาจึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย ดังนี้

๑. สำรวจและประเมินความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย และนำข้อมูลมาจัดทำแผนพัฒนาตนเอง ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

๒. พัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยในด้านการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบการจัดประสบการณ์ เทคนิควิธีการจัดประสบการณ์ เทคนิคการควบคุมชั้นเรียนและด้านอื่นๆ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรม PLC เป็นต้น

๓. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีมุมความรู้ โดยการจัดหาเอกสารด้านหลักสูตร แนวทางการจัดประสบการณ์ ตลอดจนองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

๔. ส่งเสริมให้ผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยมีโอกาสนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมปรึกษาและวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อให้ผู้สอนเข้าใจบทบาทหน้าที่และภารกิจของตนเอง ในการนำหลักสูตรไปสู่ปฏิบัติ ส่งผลดีต่อการทำงานร่วมกันในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นการสร้างรอยเชื่อมต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้เป็นอย่างดี

การนิเทศ กำกับ ติดตาม การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ

การนิเทศ กำกับ ติดตามการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการสำคัญในการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การตรวจเยี่ยม การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การสอนแนะ(Coaching) การตรวจแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้ ควรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบและเป็นกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

๑. ประชุมผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอนระดับปฐมวัย เพื่อ ร่วมกันกำหนดความต้องการและช่วงเวลาในการจัดทำปฏิทินการนิเทศ หรือแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสม ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๒. สร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดี ในการจัดกิจกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๓. ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตามแผนการนิเทศและนำผลการนิเทศมาวางแผน เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาบุคลากรปฐมวัยตามความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่อง

๔. นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากการนิเทศ กำกับ ติดตามมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นกระบวนการเชิงระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพของหลักสูตร การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตรและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมต่อไป ซึ่งแนวทางการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย

๑. การประเมินก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินกระบวนการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยควรดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศจากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยฉบับเดิม ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา มีผลสำเร็จอะไรบ้าง มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยใช้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา การประเมินพัฒนาการ นโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลการสอบถามความต้องการของผู้ปกครอง พ่อแม่และชุมชน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

๑.๒ การตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นการประเมินเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง เหมาะสม เกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยใช้วิธีการสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน องค์กร ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขเอกสารหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพ

๑.๓ การประเมินความพร้อมก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินความพร้อมและความพอเพียงด้านปัจจัยหรือทรัพยากรในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้แก่ บุคลากรมีจำนวนพอเพียงหรือไม่ มีคุณลักษณะพร้อมที่จะจัดประสบการณ์มากน้อยเพียงใด ด้านเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร มีความพร้อมและพอเพียงต่อการจัดประสบการณ์หรือไม่ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์มีเพียงพอหรือไม่เพื่อการจัดการพัฒนาหรือการจัดซื้อและจัดหาให้ทันต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประเมินโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม การตรวจสอบรายการ หรือการสอบถาม

๒. การประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินกระบวนการการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การส่งเสริม สนับสนุนการใช้หลักสูตร เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตรเป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้หรือไม่มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ควรมีการปรับปรุง แก้ไขในเรื่องใดบ้าง ประเด็นการประเมิน ได้แก่ การวางแผนการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมและบุคลากร การนิเทศ การฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร การจัดปัจจัยและสิ่งสนับสนุน การใช้หลักสูตร ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียนการเลือกและการใช้สื่อ การจัดการเรียนรู้ การประเมินพัฒนา การความรู้ความสามารถของผู้สอนและบุคลากร และประเด็นประเมินเกี่ยวกับการจัดมุมประสบการณ์ ได้แก่ การจัดประสบการณ์ภายในและภายนอกห้องเรียน การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรระหว่างการใช้ อาจใช้วิธีการนิเทศติดตามการสอบถาม การสนทนากลุ่มหรือการสังเกต

๓. การประเมินหลังการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบหลังจากดำเนินการใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และสรุปผลภาพรวมของหลักสูตรที่จัดทำว่าบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยหรือไม่ บรรลุผลมากน้อยเพียงใด ต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาส่วนใดบ้าง ปรับปรุงหรือพัฒนาอย่างไร ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิผลของหลักสูตร ได้แก่ การบรรลุผลตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ของหลักสูตร การบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ ประเด็นการประเมินที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตร ได้แก่ หน่วยการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์เรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตร และการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษา ประเมินโดยใช้วิธีการตรวจสอบรายการ การศึกษาเอกสาร การสอบถามหรือการสนทนากลุ่ม

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กเข้าใจพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก สามารถสร้างหลักสูตรที่เชื่อมต่อกับระดับการศึกษา และจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก แต่ละคนบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสอง ระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน ตัวเด็ก ผู้สอน ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ทั้งระบบ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ พ่อแม่ ผู้ปกครองชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงในช่วงการสร้างรอยต่อได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น

บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาาระดับปฐมวัย กับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑

การสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จะประสบผลสำเร็จได้ ควรประสานงานและเรียนรู้ลักษณะการจัดการเรียนของการศึกษาทั้งสองระดับ เพื่อร่วมมือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรดำเนินการ ดังนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็ก ๓ - ๖ ปี กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจและจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่เอื้อต่อการสร้างรอยต่อการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ ประชุมสร้างความเข้าใจให้ผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อร่วมกันสร้างแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาาระดับปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๑.๒ จัดหาเอกสารหลักสูตรเอกสารทางวิชาการของระดับการศึกษาปฐมวัย และชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มาไว้ให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรอยต่อของการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ อย่างสะดวกและเพียงพอ

๑.๓ จัดกิจกรรมการสร้างเสริมความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างรอยต่อให้ผู้สอนทั้งสองระดับ โดยแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากการอบรม ศึกษาดูงาน วิธีการสอน การสะท้อนปัญหา ความต้องการ และแนวทางการแก้ไข เพื่อเตรียมเด็กปฐมวัยให้พร้อมสำหรับการเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๑.๔ จัดหาซื้อ วัสดุ อุปกรณ์และจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสร้างรอยต่อระดับการศึกษาปฐมวัยและชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๑.๕ จัดกิจกรรมพัฒนาพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาใหม่ เช่น กิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ จัดทำเอกสารเผยแพร่ จัดประชุมเพื่อปฐมนิเทศ หัวข้อสำคัญในการสร้างความเข้าใจแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง เช่น จิตวิทยาและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์ทางภาษาและการรู้หนังสือในระดับปฐมวัย การเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างไร

๒. ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง พ่อแม่ และบุคลากรอื่นๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนการเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยผู้สอนระดับปฐมวัยควรปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อส่งต่อให้ผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อช่วยให้ผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ สามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

๒.๒ พูดคุยกับเด็กปฐมวัยถึงประสบการณ์ดีๆ ในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีและปรับตัวได้ดีขึ้น

๒.๓ จัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอน ตลอดจนสร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เช่น การเยี่ยมห้องเรียน การสำรวจอาคารเรียน อาคารประกอบและห้องปฏิบัติการต่างๆ

๒.๔ จัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้และมีประสบการณ์พื้นฐานที่สอดคล้องกับการสร้างรอยต่อในการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เช่น จัดกิจกรรมบทบาทสมมติในการนั่งเก้าอี้ ฝึกการจัดเก็บกระเป๋า โต๊ะ – เก้าอี้ และอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัว

๓. ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย โดยผู้สอนระดับประถมศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ จัดกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยให้เด็กพ่อแม่และผู้ปกครอง ให้มีโอกาสดำเนินการทำความรู้จักกับผู้สอนและห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ก่อนเปิดภาคเรียน

๓.๒ จัดห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้มีบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย และมีพื้นที่หรือมุมประสบการณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมของเล่น มุมเกมการศึกษา และวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

๓.๓ วางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับระดับปฐมวัย ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเด็กที่เข้าเรียน โดยร่วมกันสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ซึ่งจะช่วยให้เด็กคุ้นเคยและสามารถปรับตัวเพื่อเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๓.๔ ศึกษาข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กอย่างเหมาะสม หากพบเด็กมีความต้องการพิเศษหรือมีลักษณะเฉพาะ ควรจัดกิจกรรมช่วยเหลือหรือส่งเสริมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

๓.๕ เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน โดยจัดทำจุลสาร แผ่นพับ หรือใช้สื่อสังคมออนไลน์

๔. พ่อแม่ ผู้ปกครอง

พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ พ่อแม่ ผู้ปกครองควรดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ

๔.๒ จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

๔.๓ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลาน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด

๔.๔ จัดเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน เช่น เล่นทาน อ่านหนังสือร่วมกัน สนทนาพูดคุย ชักถามปัญหาในการเรียน ให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ

๔.๕ ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยของตนปรับตัวได้ดีขึ้น

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลทุกด้าน มากกว่าการเน้นทักษะการอ่าน เขียน เรียนเลข การปรับตัวของเด็กในช่วงของการสร้างรอยต่อระหว่างชั้นเรียนอนุบาลกับชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ ๑ เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาและการช่วยเหลือที่เหมาะสมจากผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.(๒๕๖๐). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.(เอกสารอัดสำเนา ๒๕๖๐). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐**.

คณะจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ฉบับปรับปรุง (๒๕๖๗)
ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. นายโชคชัย	องค์สันติภาพ	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ฯ
๒. นายอับดุลกอเดร์	โกบยาหยัง	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต
๓. นางอุรรณา	ธีรสัตยวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. นายทง	องค์สันติภาพ	ผู้แทนองค์กรชุมชน
๕. นายสมพร	ตันทวีวงศ์	ผู้แทนผู้ประกอบการ

คณะกรรมการอำนวยการ

๑. นางสาวหนึ่งฤทัย	แก้วกันเนตร	ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนอบจ.บ้านนาบอน
๒. นายศุภกร	เหล่าโคตร	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนอบจ.บ้านนาบอน

คณะกรรมการทำงาน

๑. นางสาวมนัสนันท์	หลักฐาน	ครู คศ.๒	ประธานกรรมการ
๒. นางยินดี	แสนคำวงศ์	ครู คศ.๑	กรรมการ
๓. นางสาวนภาพร	แซ่ตัน	ครู คศ.๑	กรรมการ
๔. นางสาวอมรรัตน์	เรืองหิรัญ	ครู คศ.๒	กรรมการ
๕. นางสาวเสาวลักษณ์	ร้านา	ครู คศ.๒	กรรมการ
๖. นางสาวจุริรา	หลงสลำ	ครูช่วยสอนปฐมวัย	กรรมการ
๗. นางสาวกุหลาบทิพย์	รอดบุตร	ครูช่วยสอนปฐมวัย	กรรมการ
๘. นางสาวสุมาลี	หมื่นหลัง	ครูช่วยสอนปฐมวัย	กรรมการ
๙. นางนุจรี	บุณศิริ	ครู คศ.๓	กรรมการและเลขานุการ

